

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

ÖĞRETİM PROGRAMLARI
ORTAK METNİ

2024

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİNE GENEL BAKIŞ	3
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI	4
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI	5
1.3. ÖĞRENCİ PROFİLİ: YETKİN VE ERDEMLİ İNSAN	5
1.4. TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ	11
1.4.1. ÖĞRENME ÇIKTILARI ÇERÇEVESİ	14
1.4.1.1. Kavramsal Beceriler	14
1.4.1.2. Fiziksel Beceriler	20
1.4.1.3. Eğilimler	20
1.4.1.4. Alan Becerileri	24
1.4.2. ÖĞRENME ÇIKTILARI	49
1.4.3. İÇERİK ÇERÇEVESİ	49
1.4.4. PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER	50
1.4.4.1. Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	51
1.4.4.2. Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi	54
1.4.4.3. Sistem Düşüncesi	55
1.4.5. DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER	56
1.4.6. BECERİLER ARASI İLİŞKİLER	58
1.4.7. ÖĞRENME KANITLARI VE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	58
1.4.8. ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI	63
1.4.8.1. Temel Kabuller	64
1.4.8.2. Ön Değerlendirme Süreci	64
1.4.8.3. Köprü Kurma	64
1.4.8.4. Öğrenme-Öğretme Uygulamaları	65

1.4.9. FARKLILAŞTIRMA	66
1.4.9.1. Zenginleştirme	67
1.4.9.2. Destekleme	69
1.4.10. OKUL TEMELLİ PLANLAMA	70
1.4.11. PROGRAM DIŞI ETKİNLİKLER	71
1.4.11.1. Sosyal Sorumluluk Programı	69
1.4.11.2. Hayat Boyu Öğrenme	72
1.4.12. ÖĞRETMEN YANSITMALARI	72
1.4.13. TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI YAPISI	73
EKLER	
ERDEM-DEĞER-EYLEM TABLOLARI	75
OKURYAZARLIK TABLOLARI	92
SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ TABLOLARI	101

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ'NE GENEL BAKIŞ

"Köklerden Geleceğe"

Eğitim birçok bileşeni olan bir bütündür. Bir ayağı geçmişte duran eğitimin diğer ayağı insanlığın geleceğine ufuklar açan bir kapıdır. Millî ve manevi değerler manzumesi ile maddi gelişmenin zirvesini hedefleyen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; öğretim programlarının temel yaklaşımı, öğrenci profili, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, beceriler çerçevesi bileşenlerinden oluşan bütüncül bir modeldir.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI

ÖĞRENCİ PROFİLİ: YETKİN VE ERDEMLİ İNSAN

Ahlaklı	Cesaretli	İradeli	Sağlıklı	Üretken
Bilge	Estetik	Merhametli	Sorgulayıcı	Vatansever

ERDEM-DEĞER-EYLEM ÇERÇEVESİ

Saygı-Sorumluluk-Adalet

Huzurlu İnsan

Çalışkanlık
Mahremiyet
Mütevazılık
Sabır
Sağlıklı Yaşam
Tasarruf

Huzurlu Aile ve Toplum

Aile Bütünlüğü
Dostluk
Dürüstlük
Özgürlük
Sevgi
Vatanseverlik
Yardımseverlik

Yaşanabilir Çevre

Duyarlılık
Estetik
Merhamet
Temizlik

BECERİLER ÇERÇEVESİ

Kavramsal Beceriler

Temel Beceriler
Bütünleşik Beceriler
Üst Düzey Düşünme Becerileri

Alan Becerileri

Türkçe
Matematik
Fen Bilimleri
Sosyal Bilimler

Eğilimler

Benlik Eğilimleri
Sosyal Eğilimler
Entelektüel Eğilimler

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

Benlik Becerileri
Sosyal Yaşam Becerileri
Ortak/Birleşik Beceriler

Okuryazarlık Becerileri

Bilgi
Dijital
Finansal
Görsel
Kültür
Vatandaşlık
Veri
Sürdürülebilirlik
Sanat

BÜTÜNCÜL EĞİTİM YAKLAŞIMI

Öğrenme Çıktıları Çerçevesi
Öğrenme Yaşantıları
Farklılaştırılmış Öğretim

Programlar Arası Bileşenler
Ölçme ve Değerlendirme
Öğretmen Yansımaları

Bilim/Teknoloji/Çevre
Okul Temelli Planlama
Program Dışı Etkinlikler

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ TEMEL YAKLAŞIMI

Adalet, hikmet, merhamet, iyilik, doğruluk, çalışkanlık, faydalı olmak ve güzellik gibi değerler üzerinde yükselen bir medeniyet mirasına sahip olan milletimiz; Türkiye Yüzyılı'nda eğitim adına kararlı adımlarla geleceğe hazırlanmaktadır. Türk eğitim sistemi bütün ideolojilerin üstünde millî bir şahsiyetin oluşumuna katkı sağlamak ve millî bilince sahip şahsiyetlerden oluşan bir toplum oluşturabilmek adına ahlaklı, erdemli; milleti ve insanlık için iyi, doğru, faydalı ve güzel olanı yapmayı ideal edinmiş bilge nesilleri hedefler. Ayrıca eleştirel düşünen, problem çözen, karar veren, mesuliyet ve ülkü sahibi; yalnızca medeniyete uyum sağlamakla yetinmeyip etkin olarak medeniyet kurucusu ve geliştiricisi nesiller yetiştirmek de eğitim sistemimizin ilkeleri arasındadır. Bu doğrultuda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli medeniyetimizin üzerine inşa edildiği temel kavramlar olan akliselim, kalbiselim ve zevkiselim nesiller yetiştirmek için madde-mana, akıl-duygu, nefis-vicdan, insan-toplum ve zaman-mekân dengesini gözetir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde eğitim, herkesin hayat boyu erişiminin teminat altına alındığı temel bir hak olarak görülür. Eğitim alma ve öğrenme; hayatın toplumsal açıdan herkes için daha güvenli, müreffeh kılınması, birlikteliğimizin pekiştirilmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik vizyonuyla güçlü bir şekilde varlığını devam ettirmesi bağlamında bir ödevdir. Tüm politika ve uygulamalar, eğitim hakkının kullanımını ve fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla uygulamaya geçirilir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; öğrencilerin inanç, kimlik ya da sosyoekonomik durumları nedeniyle dezavantajlı olmadığı bir öğrenme süreci tasarlar ve bu farklılıkları dikkate alarak olası dezavantajları giderici tedbirlerle herkes için adil bir eğitim sürecini tahkim eder.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin merkezinde insan vardır. İnsan; zihinsel, duygusal, bedensel, sosyal ve manevi gelişim yönleriyle bütüncül olarak ele alınır. İnsanın kendini tanımasına ve keşfetmesine imkân tanınarak kişilerin ilgi ve kabiliyetleri ölçüsünde esnek ve özgür öğrenme ortamlarının yaygınlaştırıldığı hak ve gelişim temelli bir öğrenme süreci yapılandırılır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde bilme ile sorumluluk, birbirini bütünleyen iki temel kavramdır. Bilginin kendisi ve bilme eylemi kadar bilgiye sahip olmayla üstlenilen sorumluluk da eğitim sistemimizde önemli bir yere sahiptir. Bu kapsamda sorumluluk; kişinin kendi varlığını dengeli biçimde geliştirme azminin yanında çevreye, topluma, insanlığa ve dahası tüm kâinata yönelik eylemlerle desteklenmiş bir bütün olarak değerlendirilir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sahip olduğu mefkûre ile toplumu ve ülkesini imar eden şahsiyetler yetiştirmeyi ahlaki bir sorumluluk olarak ele alır. Bu çerçevede değerler, geniş bir temel yaklaşımla sistemi bütünleyen anlamlı bir olgu olarak ele alınır; programların ruhunda tabii bir şekilde yer alır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde dil; insanın varlık dünyasına erişiminin, düşünceyi oluşturmasının ve değer üretmesinin, dolayısıyla kendini ve başkalarını anlamlandırmasının temel aracı olarak önem kazanır. Türkçe bütün zenginliği, derinliği ve estetiği ile toplumun birbiriyle iletişimine, bu iletişimi anlamlandırma çabalarına ve kültür unsurlarımızın nesilden nesile aktarılmasına öncülük ve eşlik eder. Bu nedenle Türkçemizin öğretimi ve geliştirilmesi, eğitim sistemimizde temel bir politika olarak yer alır. Eğitimin her aşamasında Türkçemizin öğretimine, doğru kullanımına titizlikle dikkat edilir ve etkili kullanılmasına yönelik becerilerin kazandırılması hedeflenir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde eğitim süreçlerini zenginleştirmek üzere disiplinler arası niteliğinin yanında disiplinler üstü ve disiplinler ötesi yaklaşımlardan da yararlanır.

Eğitim anlayışımızın somut tezahürleri olan öğretim programları, insanın bütün yönleriyle gelişimini esas alır. Programlarda bilgi, beceri, eğilim ve değerler; yetenek, ilgi, ihtiyaç ve bireysel farklılıklarla güçlendirilerek ele alınır. Programların teknik açıdan gerektiğinde yenilenen, güncellenen, sadeleşen bir esnekliğe sahip olması ve aynı zamanda millî, manevi ve insani değerlerimiz istikametinde hayata geçirilmesi amaçlanmıştır.

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır. Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar -okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyeleri-birbirinin tamamlayıcısıdır. Ayrıca tüm programlar bütünüyle "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ifadesini bulan yetkinlikleri kazanmış; ilgi ve yetenekleri doğrultusunda öğrencilerin bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır olmalarını sağlamaya yöneliktir.

1.3. ÖĞRENCİ PROFİLİ: YETKİN VE ERDEMLİ İNSAN

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin nihai hedefi, yetkin ve erdemli insanlar yetiştirmektir. Yetkinlik ve erdem, birbirini tamamlayan iki önemli değerdir. Yetkinlik belli bir alanda gerekli olan bilgi ve becerilere sahip olmayı ifade ederken erdem, ruhsal olgunluğu başka bir ifadeyle ahlaken övülen meziyetleri kapsar. Yetkinlik ve erdem merkezde olduğu öğrenci profilinde öğrencilerin bilgi, beceri, eğilim ve değerleri göz önünde bulundurulmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; insanı ruh ve bedenden oluşan bir varlık olarak göz önüne alan bütüncül bir eğitim anlayışı benimsemekte, yetkin ve erdemli bireylerin yetiştirilebilmesi noktasında özgün bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Bu bağlamda insana bakışta "ontolojik bütünlük", bilgiye bakışta "epistemolojik bütünlük" eğitim sürecine bakışta "zamansal bütünlük", değerlere bakışta ise "aksiyolojik olgunluk" kavramları; Türkiye Yüzyılı Model'in öğrenci profiline temel teşkil eder.

Ontolojik Bütünlük: Ruh ve Beden Bütünlüğü

İnsanın ontolojik bütünlüğünü esas alan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencinin bireysel gelişimini ruh ve beden boyutlarını içeren bütüncül bir bakış açısına dayanır. Bu model, öğrencilerin zihin gelişimlerinin yanı sıra beden ve duygu yönünden de gelişmelerini amaçlamaktadır. Beden insanın fizyolojik yapısını, ruh ise kişinin benliğini meydana getiren entelektüel, ahlaki ve duygusal yetilerin tümünü ifade eder.

İnsanın beden, ruhen ve sosyal açıdan iyilik hâli olarak tanımlanan sağlık; kişinin hem kendi içinde hem de sosyal çevresiyle denge içinde olmasına bağlıdır. Beden sağlığı; sağlıklı beslenme, uyku, egzersiz ve bağımlılıktan kaçınma gibi faktörlere bağlıken ruh sağlığı; sorumluluk duygusu, irade ve disiplinin yanı sıra ahlaki değerler, inanç, vatanseverlik, merhamet, şefkat, iyilikseverlik, seçicilik gibi iç dünyayı şekillendiren özellikleri barındırmaktadır.

İnsanın ontolojik bütünlüğü, hem kendisi hem de toplum açısından sağlıklı ve dengeli bir insan olması anlamına gelir. Bütünlüğün korunmasında kişinin kendi kendini yönetme becerisine sahip olması temel koşuldur. Bu da akıl ve vicdanın birlikte hareket etmesiyle mümkündür. Akıl ve vicdan, kişinin hem kendi iç dünyası hem de sosyal ve fiziki çevresiyle denge ve uyum içinde olmasını sağlayan en önemli faktörlerdendir.

Epistemolojik Bütünlük: Bilgi ve Bilgelik

Çok yönlü düşünme becerisinin geliştirilmesini amaçlayan epistemolojik bütünlük; öğrencinin nasıl düşündüğü, bilgiye nasıl eriştiği ve bilgiyi nasıl öğrendiği gibi hususlarla ilgilidir. Bu çerçevede öğrencinin meraklı olma, eleştirel düşünme, analitik düşünme, esneklik, iş birliği yapabilme, problem çözme gibi eğilim ve becerileri geliştirmesi oldukça önemlidir.

Öğrencilerin bilgiye ulaşmakla yetinmeyip günlük hayatta karşılaştıkları sorunlara çözüm bulmak, ahlaki kararlar almak ve karmaşık durumları anlamlandırmak için bilgiyi kullanabilme becerisi kazanmaları gerekmektedir. Bu sayede öğrencilerin bilgilerini hayatın her alanında etkili bir şekilde kullanabilen bilge bireyler olmalarının da yolu açılmış olur. Bilgi ve erdem bir araya gelmesiyle gerçekleşen olgunluk ile insanın öz varlığını tanımasıyla oluşan ve çok yönlü bir bakış açısını ifade eden bilgelik, epistemolojik bütünlüğün diğer bir yönünü teşkil eder.

Zamansal Bütünlük: Geçmişten Geleceğe Eğitim

Hayatın her aşamasında devam eden eğitimin geçmişten geleceğe uzanan bir süreç olarak ele alınması gerektiğini vurgulayan zamansal bütünlük, öğrencinin bireysel geçmişi ile sınırlı olmayan bir kavramdır. Toplumun bir ferdi olarak öğrenci, içinde büyüdüğü toplumla ortak bir geçmişe sahiptir. Eğitim sürecinin bir parçasını da içinde yaşanan toplumun sahip olduğu tarihsel tecrübe oluşturur. Bu tecrübeyi sürece dâhil etmek; milletçe sahip olunan ortak bilinç, kültür ve değerlerin öğrenciye kazandırılmasıyla mümkündür. Edinilen bilgi ve tecrübeler, hem toplumun hem de öğrencinin başarısına zemin hazırlar. Bu nedenle Model'de öğrenci profili oluşturulurken akademik gelişimin yanı sıra birey ve toplum çerçevesinde başarı, deneyim ve öğrenme süreçleri dikkate alınmıştır.

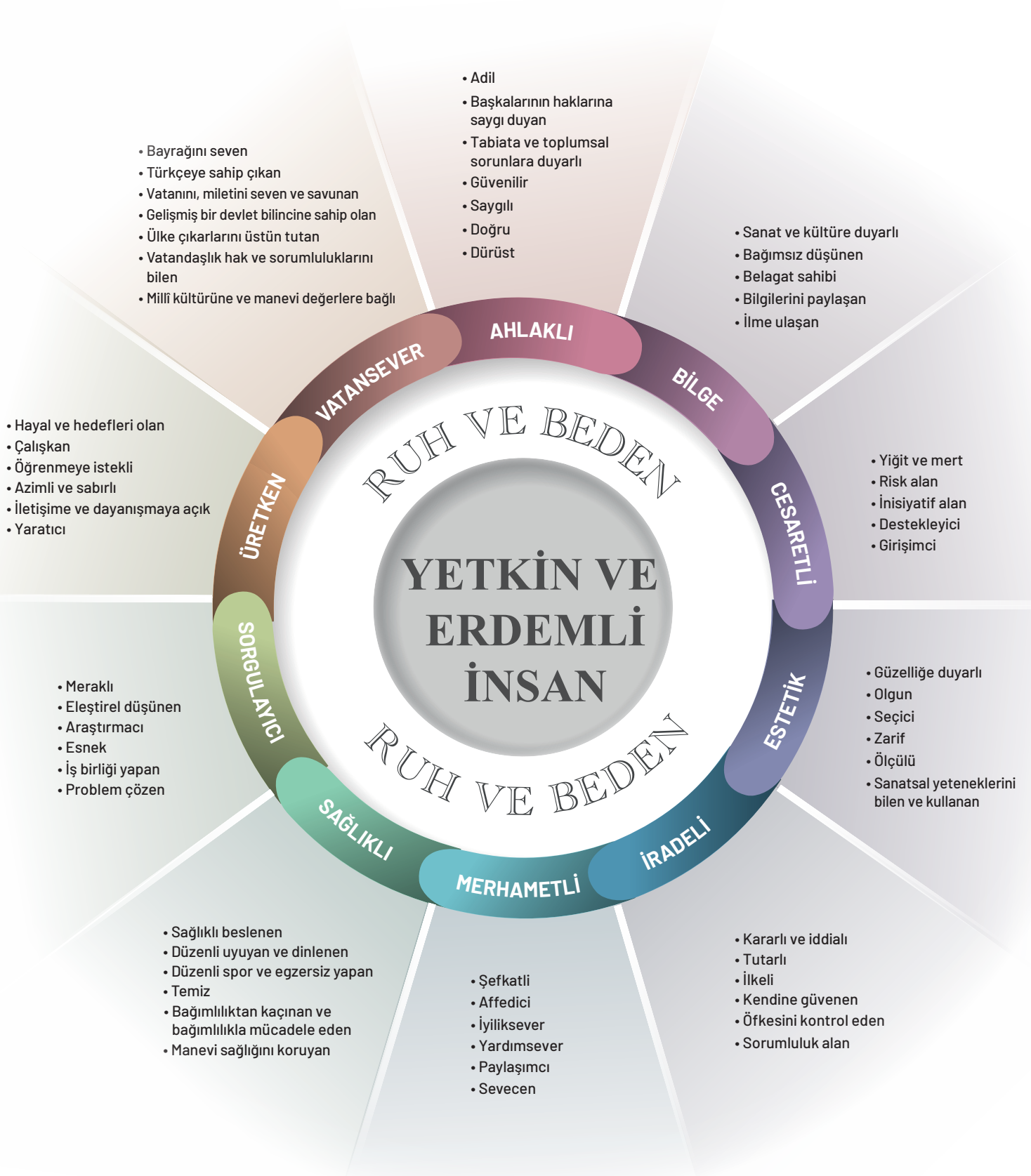
Aksiyolojik Olgunluk: Ahlaki Bilinç ve Estetik Bakış Açısı

Aksiyolojik olgunluk, etiğin ve estetik değer yargılarının olgunlaşmasını ifade etmektedir. Bu bağlamda öğrencinin değerleri ve ahlaki ilkeleri anlayıp değerlendirmesini; bunlara uygun davranma becerisiyle çevresini algılamada, düşüncelerini hayata geçirmede ve üretmede estetik duyarlılığa sahip olmasını kapsamaktadır. Bu sayede öğrencinin ahlaki bir bilinç geliştirmesi, güzellik anlayışını ve edindiği değerleri eylemlerine yansıtması amaçlanmaktadır.

Aksiyolojik olgunluk, öğrenci profilinin birleştirici ve tamamlayıcı boyutu olarak Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nin temelini oluşturmaktadır. Bir öğrenci profili oluştururken ontolojik, epistemolojik, zamansal bütünlük ve aksiyolojik olgunluğu göz önünde bulundurmak; onların nasıl geliştiklerini ve topluma hangi yönlerden katkıda bulduklarını da anlamamıza yardımcı olur.

Her öğrencinin Türk Millî Eğitimi'nin amaçlarına ulaşabilecek potansiyeli bulunmaktadır. Bu potansiyelin ortaya çıkmasını ve uygulamaya dönük hâle gelmesini sağlamada bütüncül eğitim anlayışı önemli katkılar sunmaktadır. Bu nedenle öğrenci profilleri oluşturulurken insanın bütüncül gelişim alanları göz önünde bulundurulmuş ve çok yönlü gelişimi amaçlanmıştır.

Öğrenci profilini oluşturan iki bütünlük alanı, on profil özelliğine ayrılmıştır. Bu profil özellikleri ve bunları oluşturan bileşenler aşağıda verilmiştir.

Bilgi Görseli: Öğrenci profili

Ahlaklı

- a) **Adil:** Herkesin eşit haklara sahip olduğuna inanır ve adaleti benimser.
- b) **Başkalarının haklarına saygı duyan:** Dürüstlük, adalet ve empati gibi ahlaki değerleri hayatının bir parçası hâline getirerek başkalarının hak ve mahremiyetlerine saygı gösterir.
- c) **Tabiata ve toplumsal sorunlara duyarlı:** Tabiata ve toplumsal sorunlara karşı duyarlıdır, toplumun daha adil ve eşit bir düzene sahip olması için çalışır.
- ç) **Güvenilir:** Verdigi sözleri tutar, başkaları tarafından güvenilir biri olarak kabul edilir.
- d) **Saygılı:** İnsanlara, diğer canlılara, çevreye, farklı inançlara, başkalarının haklarına, üzerinde emeği olanlara saygı gösterir ve onları gözetir.
- e) **Doğru:** Akla, mantığa, gerçeğe veya kurala uygun davranır; yasa, yöntem ve ahlaka bağlı, dürüst ve namusludur.
- f) **Dürüst:** Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmaz, kendisine güven duyulur, yalan söylemekten kaçınır.

Bilge

- a) **Bağımsız ve özgür düşünen:** Kendi düşünce süreçlerini geliştirir, farklı görüşleri eleştirip analiz eder, düşünce ve inançlarını özgürce ifade etme becerisi kazanırken kendi değer ve inançlarıyla uyumlu bir şekilde düşünerek karar vermeyi öğrenir, başkalarının haklarına saygı duyar ve bağımsız düşünme becerilerini kullanır.
- b) **Belagat sahibi:** Dilin inceliklerini, söz sanatlarını ve iletişim becerilerini başarılı bir şekilde kullanır.
- c) **Bilgilerini paylaşan:** Bilgi ve deneyimlerini aktarır, iletişim yoluyla bilgi alışverişine katkı sağlar.
- ç) **İlme ulaşan:** Dünyayı anlama ve anlamlandırma için bilgiye ulaşmaya istekli bir şekilde ilerler.
- d) **Estetik duyarlılık sahibi:** Çevresindeki sanat eserleri ve kültürel değerler konusunda bilinçli ve duyarlıdır.

Cesaretli

- a) **Yiğit ve mert:** Korkularına rağmen cesur davranır, yolundan dönmez ve zorluklarla yüzleşmekten çekinmez.
- b) **Risk alan:** Yeni deneyim ve fırsatlara cesaretle yaklaşır, risk almaktan çekinmez.
- c) **İnisiyatif alan:** Kendi başına hareket etme yeteneğine sahiptir, fikir üretebilir. İşlerin başlatılması ve yönlendirilmesi konusunda liderlik yapar.
- ç) **Öfkesini kontrol eden:** Duygusal zekâsı sayesinde olumsuz duygularını başkalarına zarar vermeden yönetir ve çatışmaları yapıcı bir şekilde çözer.
- d) **Destekleyici:** İnsanlara destek sağlamada duyarlıdır, yardım etmek için çaba gösterir.
- e) **Girişimci:** Gerekli durumlarda ilk adımı cesurca atan bir kişilik gösterir.

Estetik

- Güzelliğe duyarlı: Güzel bakmayı bilir, estetik değerlere duyarlıdır ve güzellikleri takdir eder. Ahlaki değerlerle uyumlu bir şekilde güzellik anlayışını oluşturur.
- Olgun: Zorlukları olgunlukla karşılar. Sorumluluklarını yerine getirme konusunda tutarlıdır.
- Seçici: Karar alırken seçicidir, seçimlerini dikkatli yapar, etkili ve nitelikli sonuçlar elde etmeye çalışır.
- Zarif: Zarif bir davranış ve iletişim tarzına sahiptir, başkalarına saygılı ve nazik bir şekilde yaklaşır.
- Ölçülü: Dengeli bir şekilde davranır, aşırılıklardan kaçınır ve ölçülü bir hayat tarzını benimser.
- Sanatsal yeteneklerini bilen ve kullanan: Kendi sanatsal becerilerinin farkında olma, sanat eserleri üretme veya sanatsal ifadelerde bulunma konusunda isteklidir.

İradeli

- Kararlı ve iddialı: Hedeflerine ulaşmak için kararlılıkla çalışır ve zorluklar karşısında yılmaz. Hedeflerini gerçekleştirme konusunda iddialı olur.
- Tutarlı: Farklı görevler ve öğrenme süreçlerinde tutarlıdır, sürekli çaba gösterir.
- İlkeli: Yaptığı iş ve görevlerde ahlaki kuralları temel alır, ahlaki ve toplumsal değerleri hayatının bir parçası hâline getirir.
- Kendine güvenen: Kendine güveni yüksektir, zorluklarla karşılaştığında güveni sarsılmaz. Yeteneklerine güvenir ve potansiyeline inanır.
- Öfkesini kontrol eden: Zorlayıcı durumlar veya stresli anlarda öfkesini kontrol eder.
- Sorumluluk alan: Çalışmaları ve görevleriyle ilgili sorumluluk alır ve bu görevleri düzenli olarak yerine getirir.

Merhametli

- Şefkatli: Diğer insanlara şefkatli bir yaklaşım sergiler, onların ihtiyaçlarına duyarlıdır.
- Affedici: Hataları affedebilir, insanlara ikinci bir şans vermeye meyillidir.
- İyiliksever: İyilik yapmaktan mutluluk duyar ve topluma faydalı olmak için çalışır.
- Yardımsaver: İhtiyaç sahibi olanlara yardım etmeye meyillidir, toplumsal sorumluluklarını yerine getirir.
- Paylaşımçı: Bilgiyi, kaynakları ve zamanını diğerleriyle paylaşır; iş birliği ve dayanışma içerisinde grup çalışmalarına katılır.
- Sevecen: İnsanlarla olumlu ilişkiler kurar, onlara sevgi ve saygıyla yaklaşır.

Sağlıklı

- Sağlıklı beslenen: Yeterli ve dengeli beslenme alışkanlıklarını benimser.
- Düzenli uyuyan ve dinlenen: Yeterli uyku süresine özen gösterir.
- Düzenli spor ve egzersiz yapan: Fiziksel aktiviteleri düzenli olarak yerine getirir.
- Temiz: Kişisel temizlik kurallarına uyar, çevresini temiz ve düzenli tutar.
- Bağımlılıktan kaçınan ve bağımlılıkla mücadele eden: Zararlı alışkanlıklardan kaçınır. Madde kullanımı gibi bağımlılık yapıcı davranışlardan uzak durur, bağımlılıkla mücadele eder.
- Manevi sağlığını koruyan: İçsel huzur ve dengesini sürdürmek için manevi değerlere önem verir, ruhsal gelişimine özen gösterir ve manen gelişmiş hayat tarzını benimser.

Sorgulayıcı

- Meraklı: Öğrenme sürecine merakla yaklaşır ve konulara derinlemesine ilgi gösterir.
- Eleştirel düşünen: Bilgi, olgu, olay ve meseleleri değişik referans kaynaklarıyla değerlendirir.
- Araştırmacı: Sorun ve konuları daha iyi anlamak için araştırma yapmaya isteklidir, araştırmacılığı bir tavır olarak edinir.
- Esnek: Değişen koşullara uyum sağlama becerisine sahiptir ve yeni fikirlere açık bir şekilde öğrenmeye devam eder.
- İş birliği yapabilen: Etkili iletişim kurar, grup çalışmalarına katkı sağlar ve farklı bakış açılarına saygı duyar.
- Problem çözen: Karşılaştığı problemleri tanımlar, yaratıcı ve etkili bir şekilde çözer; çözüm odaklıdır.

Üretken

- Hayal ve hedefleri olan: Ülkesi ve kendi geleceğiyle ilgili hayal kurar ve hedefler belirler. Bu hedeflere ulaşmak için plan yapar, kendini bu hayal ve hedeflere adar.
- Çalışkan: Öğrenme sürecine aktif ve düzenli bir şekilde katılır, öğrenmek için emek harcar.
- Öğrenmeye istekli: Hayat boyu öğrenir ve öğrenme fırsatlarını arar.
- Azimli ve sabırlı: Zorluklarla karşılaştığında yılmaz, hedeflerine ulaşmak için azimle çalışır.
- İletişime ve dayanışmaya açık: Etkili iletişim kurar, bir ekibin parçası olur, dayanışma içinde grup çalışmalarına katılır.
- Yaratıcı: Yeni fikirler üretme konusunda yeteneklidir. Sorunları farklı temel yaklaşımlardan ele alır ve yenilikçi çözümler geliştirir.

Vatansever

- Bayrağını seven: Bayrağına ve millî sembollere saygı gösterir.
- Türkçeye sahip çıkan: Türkçeye hâkimdir; güzel yazar, güzel konuşur ve dilini geliştirir.
- Vatanını, milletini seven ve savunan: Vatanını, milletini sevgi ve bağlılıkla savunurken tarihini, kültürel mirasını anlar; toplumsal sorumluluklarını yerine getirme bilinci geliştirir.
- Gelişmiş bir devlet bilicine sahip olan: Devletin millet için anlamını bilir.
- Ülke çıkarlarını üstün tutan: Millî çıkarları ön planda tutar ve ülkesinin kalkınmasına katkı sağlamaya çalışır.
- Vatandaşlık hak ve sorumluluklarını bilen: Vatandaşlık hak ve sorumluluklarını bilir, bu hakları kullanırken sorumlu davranır ve topluma karşı sorumluluğunu yerine getirir.
- Millî kültürüne ve manevi değerlerine bağlı: Ülkesinin kültürel ve manevi değerlerine bağlıdır; gelenekleri ve tarihine saygı gösterir, bu değerleri gelecek nesillere aktarmaya önem verir, kültürüne duyarlıdır.

1.4. TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

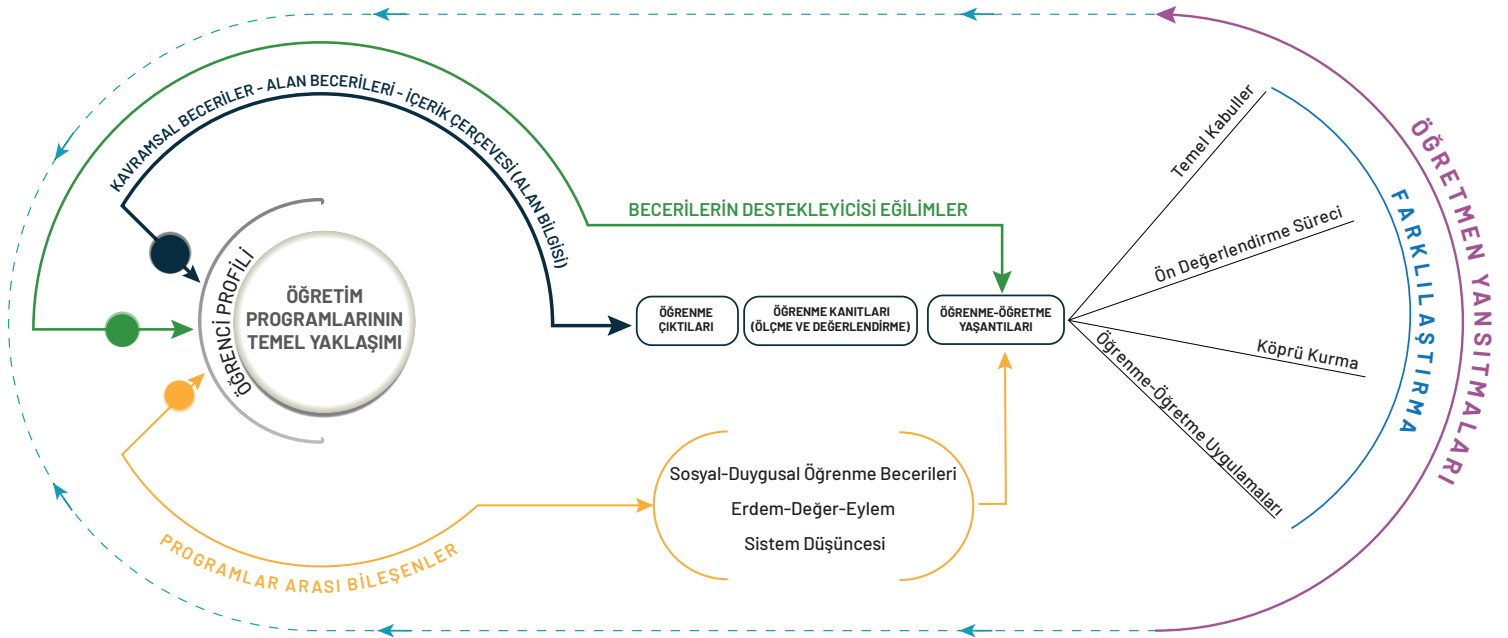
İnsan; doğası gereği çok yönlü bir varlıktır. Bu doğrultuda insanın zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel, ahlaki bakımdan çok yönlü gelişimini destekleme ihtiyacı "bütüncül eğitim yaklaşımı"nı gerektirmektedir. Bütüncül eğitim, insan ve toplum hayatında yer alan tüm alanların dikkate alındığı bir eğitim yaklaşımıdır. Bütüncül eğitimin en genel hedefi; insanı temel değerler doğrultusunda yetiştirmek, insanın kendisi dâhil tüm varlıkların varoluşunun değerini bir varoluşsal bütünlük içinde kavramasıyla hayatı anlamlı kılmaktır. Bütüncül eğitim yaklaşımı esas alınarak oluşturulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, çok yönlü bir varoluşu gerçekleştirme çabasıdır. Bu model; insanın fitri özelliklerini koruma ve geliştirmeyi, karakterini olgunlaştırmayı, şahsiyet bütünlüğünü oluşturmayı merkeze alarak insanın kendi yeteneklerini ve potansiyelini gerçekleştirmeyi ve toplum ile insan arasında akılcı ve ahlaki bir uyum oluşturmayı hedefler. Bütüncül eğitim yaklaşımı esas alınarak oluşturulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli program tasarımı bileşenleri, aşağıda verilen şekil ile sunulmaktadır.

Bilgi Görseli: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bütüncül Eğitim Yaklaşımı

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde

- Her öğrencinin kendini tanıması ve keşfetmesine imkân tanınarak ilgi, ihtiyaç, yetenekleri ölçüsünde esnek ve özgür öğrenme ortamlarının yaygınlaştırıldığı hak ve gelişim temelli bir öğrenme süreci inşa edilir.
- Türkçemizin öğretimi ve geliştirilmesi temel politika olmak üzere öğretim programlarında Türkçenin öğretimine, doğru ve etkili kullanımına titizlikle dikkat edilir.
- Bilgi kümeleri ile birlikte kavramsal beceriler, alan becerileri, bu becerileri destekleyen eğilimler ve programlar arası bileşenler çerçevesinde ilişki ve döngüsel bir yapı tasarlanmıştır.
- Öğrenme-öğretme yaşantıları; öğrencinin aktif ve çevresiyle etkileşim içinde olduğu, öğrenme sorumluluğunu aldığı öğrenme yaklaşımları etrafında şekillenir.
- Yarıştırıcı ve ayrıştırıcı anlayışlardan uzak, bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran farklılaştırılmış öğretim yaklaşımı benimsenmiştir.
- Öğrencilerin çok yönlü gelişimini destekleyerek millî ve manevî değerlerimiz istikametinde oluşturulan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, sistem okuryazarlığı ve sosyal-duygusal öğrenme becerileri; programlar arası bileşenler olarak tüm derslerin önemli bir parçasıdır.
- Somut ve gözlemlenebilir öğrenme kanıtlarıyla ölçme ve değerlendirme süreçlerinin daha nesnel ve açık hâle getirilmesi amaçlanmıştır. Süreç ve durum temelli ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına yer verilmiştir.
- Bilim ve teknolojinin üretici ve yöneticisi olan, dijital yetkinliğe ve hayat boyu öğrenme kültürüne sahip fertler yetiştirmek hedeflenir.
- Öğrencilerin disiplinler üstü ve disiplinler ötesi deneyimler ile ilgi alanlarını keşfetmeleri, yeteneklerini geliştirmeleri, toplum bilincine sahip aktif vatandaşlar olmaları için okul dışı öğrenme deneyimleri sunan program dışı etkinliklere yer verilmiştir.

Bilgi Görseli: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan kavramsal beceriler, alan becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri ve eğilimler; anlam, ilişki, özellik ve işlevleri göz önünde bulundurularak bir örgü temelinde kavramsallaştırılmış ve sınıflanmıştır. Örneğin yapılandırma, özetleme, tahmin etme, değerlendirme bütünlük becerileri üst düzey düşünme becerilerinden biri olan problem çözme becerisinin süreç bileşeni olarak işlev görmektedir. Çözümleme, yorumlama, çıkarım yapma kavramsal becerileri; matematiksel muhakeme alan becerisinin içinde bütünlük beceri olarak yer alır. Benzer şekilde çözümleme, sorgulama, sentezleme ve eleştirel düşünme kavramsal becerileri; eleştirel sosyolojik düşünme alan becerisinin bütünlük becerileri olarak işlev görür. Diğer yandan bu döngüde bazı kavramlar aynı ya da benzer isimlerle farklı başlıklar altında yer almıştır. Örneğin, soyut fikirleri ve karmaşık süreçleri eyleme dönüştürürken zihinsel faaliyetlerin bir ürünü olarak işe koşulan eylemi ifade eden eleştirel düşünme becerisi, becerilerin tetikleyicisi olan bir zihinsel örüntü olarak ele alındığında eleştirel bakma eğilimi olarak işlev görür. Sorumluluk bir becerinin eyleme dönüştürülmesinde eğilim görevi görürken insanın hem kendisi hem de çevresiyle ilişkilerinde duygu, düşünce ve davranışlarını biçimlendirme görevi üstlendiğinde bir değer olarak tanımlanmıştır. Örgü temelinde ilişkisel ve döngüsel bu yöntem; öğrenme-öğretme yaşantılarında beceri, değer ve eğilimlerin birbiriyle ilişkilendirilip bütünlük sağlanmasıyla güçlendirilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde karmaşık ve soyut fikirleri eyleme dönüştürme sürecinde ortaya çıkan **kavramsal beceriler** ile bu becerilerin derslere özgü yapılarını temsil eden **alan becerileri**; ilgili derse ait bilgi kümelerini temsil eden **içerik çerçevesi** ile bütünlük sağlanarak **öğrenme çıktıları** oluşturmaktadır. Öğrencilerin öğrenme çıktılarına ulaşma düzeyini belirlemek için ise **öğrenme kanıtları** kullanılmaktadır. Modelde ayrıca öğrencilerin becerilerini geliştirmek ve eyleme geçirmek için temel bir bileşen olarak yer alan **eğilimler** ile öğretim sürecinin dinamik bir yapıda ilerlemesine ve eğitimin örtük hedeflerinin özetlenmesine yardımcı olan **Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, sistem düşüncesi ve sosyal-duygusal öğrenme becerilerinden** oluşan **programlar arası bileşenlere** yer verilmiştir. Öğrenme çıktılarının hayata geçirildiği ve öğrenme kanıtlarının kullanıldığı öğrenme-öğretme yaşantıları, eğilimler ve programlar arası bileşenlerle desteklenerek öğrencilere zengin bir öğrenme ortamı sağlamaktadır.

Öğrenme-öğretme yaşantıları şu bileşenlerden oluşmaktadır:

- Öğrencilerin ünite, tema ya da öğrenme alanı ile ilgili ihtiyaç duyacağı ön öğrenmeleri gösteren **temel kabuller**;
- Öğrencilerin hangi bilgi ve becerilere sahip olduklarının yanı sıra öğrenme sürecinde ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla yapılan **ön değerlendirme süreci**;
- Öğrencilerin mevcut bilgi ve becerileri ile edinecekleri bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecini ifade eden **köprü kurma**;
- Modelin temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu şekilde, öğrenci merkezli bir anlayış çerçevesinde yapılandırılan **öğrenme-öğretme uygulamaları**;
- Her öğrencinin yetenek, ilgi ve öğrenme profilini göz önünde bulundurarak kapsayıcı bir eğitim ortamı sunan **farklılaştırma uygulamaları** farklılaştırma uygulamaları bileşenlerinden oluşmaktadır.

Öğretmen yansıtmaları aracılığıyla ise öğretmenlerin hem kendilerinin hem de öğretim programlarının güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerini değerlendirmeleri beklenmektedir. Buna bağlı olarak öğretmenlerin öğretim sürecini iyileştirebilmeleri ve öğrencilere daha iyi öğrenme deneyimleri sunmaları amaçlanmıştır.

1.4.1. ÖĞRENME ÇIKTILARI ÇERÇEVESİ

Günümüzde sosyal, kültürel alanlar ile ekonomi, teknoloji alanlarında gerçekleşen hızlı değişim ve dönüşümler insanların sahip olması gereken bilgi ve becerilerin farklılaşmasını, eğilimlerin farklı şekilde işe koşulmasını ve değerlerin tabii bir şekilde kazandırılmasını gerektirmektedir. Bu değişim sürecinde zihinsel faaliyetlerin insanlar tarafından anlamlandırılıp kullanılması için değişim ve dönüşümün bir bütün olarak tanımlanması gerekmiştir. Buna göre söz konusu dönüşümlerin birer yansıması olarak öğrencileri çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmak için çeşitli yenilikçi politika ve uygulamaları öğretim programları aracılığıyla hayata geçirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretim programları, özellikle soyut zihinsel süreçleri daha anlaşılır ve adımlanabilir bir yapıda görünür hâle getirerek öğrencilerin zihinsel süreçleri somutlaştırmalarına destek olmaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde becerilerin gelişimi; zihinsel, sosyal-duygusal, fiziksel ve ahlaki boyutları içeren bütüncül bir yapıda ele alınmaktadır.

1.4.1.1. Kavramsal Beceriler

Kavramsal beceriler; karmaşık bir süreç gerektirmeden edinilen ve gözlenebilen temel beceriler ile soyut fikirleri ve karmaşık süreçleri eyleme dönüştürürken zihinsel faaliyetlerin bir ürünü olarak kullanılan bütünlük ve üst düzey düşünme becerilerini ifade eder. Bu eylemler iç içe geçmiş üç farklı boyut (temel, bütünlük ve üst düzey düşünme) içeren geniş bir beceri kümesinin parçaları olarak tanımlanmıştır. Bu beceri kümesini terminolojik olarak tanımlamak ve tüm boyutları ortak bir yapıda ifade etmek amacıyla becerilerin ilişkisel süreç bileşenlerini ifade eden "kavramsal beceri" terimi kullanılmıştır. Temel ve bütünlük beceriler aşamalı bir durum olmaksızın üst düzey düşünme becerilerinin gerçekleştirilmesinin alt yapısını oluşturmaktadır.

Temel Beceriler (KB1)

Karmaşık bir süreç gerektirmeden edinilen, gözlenebilen eylemleri ifade eder. Saymak, okumak, yazmak, çizmek, bulmak, seçmek, belirlemek, işaret etmek, ölçmek, sunmak, çevirmek, kaydetmek gibi eylemler temel beceriler arasında gösterilebilir.

Bütünlük Beceriler (KB2)

Süreç modellemesi yapılabilen eylemleri ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programlarında (I) çelişki giderme, (II) gözlemlenme, (III) özetleme, (IV) çözümlenme, (V) sınıflandırma, (VI) bilgi toplama, (VII) karşılaştırma, (VIII) sorgulama, (IX) genelleme, (X) çıkarım yapma, (XI) gözleme dayalı tahmin etme, (XII) mevcut bilgiye/veriye dayalı tahmin etme, (XIII) yapılandırma, (XIV) yorumlama, (XV) yansıtma, (XVI) muhakeme (akıl yürütme), (XVII) değerlendirme, (XVIII) tartışma, (XIX) mantıksal denetleme ve (XX) sentezleme olmak üzere yirmi bütünlük beceri tanımlanmıştır.

Bütünleşik Beceriler

KB2.1. Çelişki Giderme Becerisi

İki veya daha fazla olay/konu/durum arasındaki tutarsızlığı düzeltme çabasını ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.1.SB1. Çelişkinin/tutarsızlığın nerede olduğunu belirlemek

KB2.1.SB2. İlgili hedefe ulaşmak için olası yolları araştırmak

KB2.1.SB3. Uygun yolu seçerek harekete geçmek ve takip etmek

KB2.1.SB4. Elde edilen çözümü değerlendirmek

KB2.2. Gözleme Becerisi

Doğal ortamdaki nesne ve olaylara ait özelliklerin duyar aracılığıyla belirlenmesini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.2.SB1. Gözleme ilişkin amaç-ölçüt belirlemek

KB2.2.SB2. Uygun veri toplama aracı ile veri toplamak

KB2.2.SB3. Toplanan verileri sınıflandırmak ve kaydetmek

KB2.3. Özetleme Becerisi

Bir metnin ya da konuşmanın özünü anlamayı, anladıklarını mantıksal bir çerçevede ana hatlarıyla kısaltarak yorumlamayı ve kendi cümleleri ile aktarmayı/dönüştürmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.3.SB1. Metin/olay/konu/durum ile ilgili çözümleme yapmak

KB2.3.SB2. Metin/olay/konu/durum ile ilgili sınıflandırma yapmak

KB2.3.SB3. Metin/olay/konu/durumu yorumlamak (kendi cümleleri ile aktarmak)

KB2.4. Çözümleme Becerisi

Bir bütünü parçalarına ayırarak parçalar arasındaki ilişkileri belirlemeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek

KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek

KB2.5. Sınıflandırma Becerisi

Nesne, olgu ve olayları, gözlem ya da ölçme sonucunda belirlenen özelliklerine ve birbirleriyle ilişkilerine göre gruplara ayırmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.5.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirlemek

KB2.5.SB2. Nesne, olgu ve olayları ayırtmak veya bölmek

KB2.5.SB3. Nesne, olgu ve olayları tasnif etmek

KB2.5.SB4. Nesne, olgu ve olayları etiketlemek

KB2.6. Bilgi Toplama Becerisi

Olay/konu/durum ile ilgili istenen bilgiyi çeşitli yöntemlerle elde etmeyi, doğrulamayı ve kaydetmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.6.SB1. İstenen bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirlemek

KB2.6.SB2. Belirlediği aracı kullanarak olay/konu/durum hakkındaki bilgileri bulmak

KB2.6.SB3. Olay/konu/durumla ilgili ulaşılan bilgileri doğrulamak

KB2.6.SB4. Olay/konu/durumla ilgili ulaşılan bilgileri kaydetmek

Bütünleşik Beceriler**KB2.7.
Karşılaştırma
Becerisi**

Birden fazla kavram veya durum arasındaki benzerlik ve farklılıkların belirlenmesini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.7.SB1. Birden fazla kavram veya duruma ilişkin özellikleri belirlemek
- KB2.7.SB2. Belirlenen özelliklere ilişkin benzerlikleri listelemek
- KB2.7.SB3. Belirlenen özelliklere ilişkin farklılıkları listelemek

Olay/konu/duruma ilişkin farkında olma, anlamlı sorular sorma, bilgi edinme ve bunları değerlendirme sürecini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.8.SB1. Merak ettiği konuyu tanımlamak
- KB2.8.SB2. İlgili konu hakkında sorular sormak (5N1K)
- KB2.8.SB3. İlgili konu hakkında bilgi toplamak
- KB2.8.SB4. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek
- KB2.8.SB5. Toplanan bilgiler üzerinden çıkarım yapmak

**KB2.8.
Sorgulama
Becerisi**

Çeşitli olay/konu/durumları araştırma ve aralarındaki özellikleri ilişkilendirip genişleterek yargıya varmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.9.SB1. Olay/konu/durum hakkında bilgi toplamak
- KB2.9.SB2. Ortak özellikleri belirlemek
- KB2.9.SB3. Ortak olmayan özellikleri belirlemek
- KB2.9.SB4. Örüntüler üzerinden önermede bulunmak

**KB2.9.
Genelleme
Becerisi**

Önerme ve varsayımlara dayalı olarak sonuca ulaşmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.10.SB1. Mevcut bilgisi dâhilinde varsayımda bulunmak
- KB2.10.SB2. Örüntüleri listelemek
- KB2.10.SB3. Karşılaştırmak
- KB2.10.SB4. Önerme sunmak
- KB2.10.SB5. Değerlendirmek

**KB2.10.
Çıkarım Yapma
Becerisi**

Mevcut olay/konu/durum ile ilgili ön gözlemlerden veya deneyimlerden yola çıkarak çıkarım yapmayı ve buna ilişkin yargıda bulunmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.11.SB1. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ön gözlem ve/veya deneyimi ilişkilendirmek
- KB2.11.SB2. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin çıkarım yapmak
- KB2.11.SB3. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin yargıda bulunmak

**KB2.11.
Gözleme Dayalı
Tahmin Etme
Becerisi**

Mevcut olay/konu/duruma ilişkin elde edilen veriler üzerinden hesaplamalar yaparak yargıda bulunmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.12.SB1. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin bilgi/veri toplamak ya da ön bilgileri kullanmak
- KB2.12.SB2. Elde edilen veriler üzerinde kurala dayalı hesaplama yapmak
- KB2.12.SB3. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ileriye yönelik yargıda bulunmak

**KB2.12.
Mevcut Bilgiye/
Veriye Dayalı
Tahmin Etme
Becerisi**

Bütünleşik Beceriler

KB2.13. Yapılandırma Becerisi

Mevcut olay/konu/durumdan hareketle ilişkileri görme ve bunlardan uyumlu bir bütün oluşturma sürecini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.13.SB1. Mevcut olay/konu/durumu inceleyerek hiyerarşik, nedensel ya da mantıksal ilişkiler ortaya koymak
- KB2.13.SB2. Tespit ettiği ilişkilerle ilgili ön bilgilerden yararlanarak uyumlu bir bütün oluşturmak/ortaya koymak

KB2.14. Yorumlama Becerisi

Mevcut olay/konu/durumu bağlamından koparmadan yeniden açıklamayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek
- KB2.14.SB2. Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek
- KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru ve anlamı değiştirmeyecek şekilde yeniden ifade etmek

KB2.15. Yansıtma Becerisi

Bir durumu gelecekteki durumlara uygulamak için deneyimlerden yola çıkarak gözden geçirmeyi, çıkarımda bulunmayı ve değerlendirmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.15.SB1. Deneyimi gözden geçirmek
- KB2.15.SB2. Deneyime dayalı çıkarım yapmak
- KB2.15.SB3. Ulaşılan çıkarımları değerlendirmek

KB2.16. Muhakeme (Akıl Yürütme) Becerisi

Tümevarım/tümdengelim/analoji yaklaşımlarını kullanarak mevcut olay/konu/duruma ilişkin çıkarımlara ulaşma sürecini ifade eder.

KB2.16.1. Tümevarımsal Akıl Yürütme Becerisi

Mevcut olay/konu/duruma ilişkin gözleme dayalı örüntü oluşturmayı ve genellemeler yapmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.16.1.SB1. Gözlem yapmak
- KB2.16.1.SB2. Örüntü bulmak
- KB2.16.1.SB3. Genelleme yapmak

KB2.16.2. Tümdengelsel Akıl Yürütme Becerisi

Olay/konu/duruma ilişkin genelden genele veya genelden özele ilişki kurarak düşünmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.16.2.SB1. Olay/konu/durumu belirlemek
- KB2.16.2.SB2. Olay/konu/durum arasında bütün-bütün veya bütün-parça ilişkisi kurmak
- KB2.16.2.SB3. Genelden genele veya genelden özele çıkarım yapmak

KB2.16.3. Analojik Akıl Yürütme Becerisi

En az mevcut iki olay/konu/durum arasındaki yapısal ve işlevsel benzerliklerden hareketle düşünmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.16.3.SB1. Birden fazla durumu gözlemlemek
- KB2.16.3.SB2. Birden fazla durumun niteliklerini tespit etmek
- KB2.16.3.SB3. Benzerliklerden çıkarım yapmak

Bütünleşik Beceriler

KB2.17. Değerlendirme Becerisi

Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçüt belirleyerek ölçme yapmayı ve ölçme sonuçlarını belirlediği ölçütlerle karşılaştırarak yargıda bulunmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.17.SB1. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçüt belirlemek

KB2.17.SB2. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçme yapmak

KB2.17.SB3. Ölçme sonuçlarını belirlediği ölçütlerle karşılaştırmak

KB2.17.SB4. Karşılaştırmalarına ilişkin yargıda bulunmak

KB2.18. Tartışma Becerisi

Herhangi bir konu hakkında görüşlerini mantıksal çerçevede sunmayı, başka görüşleri dinlemeyi ve kendi görüşlerini başka görüşlerle mantıksal açıdan kıyaslamayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.18.SB1. Mantıksal temellendirme yapmak

KB2.18.SB2. Mantıksal çelişkileri ve/veya tutarsızlıkları tespit etmek

KB2.18.SB3. Çürütmek veya kabul etmek

KB2.19. Mantıksal Denetleme Becerisi

Bir önerme ya da çıkarımı formal (biçimsel) olarak akıl ilkeleri ve akıl yürütme biçimlerine uygun şekilde işe koşmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.19.SB1. Önergeleri dönüştürmek

KB2.19.SB2. Ölçüt bağlamında kuralları uygulamak

KB2.19.SB3. Ölçüt bağlamında yargıda bulunmak

KB2.20. Sentezleme Becerisi

Parçalar arasında ilişki kurarak parçaları özgün bir bütün oluşturmak yolu ile bir araya getirme sürecini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.20.SB1. Parçaları belirlemek

KB2.20.SB2. Parçalar arası ilişki kurmak

KB2.20.SB3. Parçaları birleştirerek özgün bir bütün oluşturmak

Üst Düzey Düşünme Becerileri (KB3)

Bütünleşik becerilerden en az ikisini içeren ve çok boyutlu zihinsel süreçler gerektiren eylemleri ifade eder. Kavramsal becerilerde vurgulandığı üzere temel ve bütünleşik beceriler arasında bir aşamallık ilişkisi bulunmamaktadır. Bu beceriler, üst düzey düşünme becerilerinin hayata geçirilmesindeki alt yapıyı oluşturmaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde (I) karar verme, (II) problem çözme ve (III) eleştirel düşünme olmak üzere üç üst düzey düşünme becerisi tanımlanmıştır.

KB3.1. Karar Verme Becerisi	<p>Bir ihtiyaç durumunda karar durumuna ilişkin amacı belirleme, bilgi arama/toplama, olası alternatif önermeler/seçenekler oluşturma, oluşturduğu önermeler/seçenekler üzerinde mantıksal denetleme yapma, ulaşılan yapıya dayalı seçim yapma ve kararın sonuçları üzerinde yansıtma yapma becerisini ifade eder.</p>
	<p style="text-align: center;">Süreç Bileşenleri</p>
	KB3.1.SB1. Karar durumuna ilişkin amacı belirlemek
	KB3.1.SB2. Karara ilişkin bilgi aramak/toplamak
	KB3.1.SB3. Karara ilişkin olası alternatif önermeler/seçenekler oluşturmak
	KB3.1.SB4. Alternatif önermeler/seçenekler üzerinde mantıksal denetleme yapmak
	KB3.1.SB5. Ulaştığı yapıya dayalı seçim yapmak
KB3.1.SB6. Kararının sonuçları üzerinde yansıtma yapmak	
KB3.2. Problem Çözme Becerisi	<p>Karşılaşılan sorunla baş edebilmek için duruma ilişkin yapılandırma, özetleme, gözleme dayalı/mevcut bilgiye/veriye dayalı tahmin etme, akıl yürütme, yansıtma/değerlendirmede bulunmayı kapsayan bilişsel işlemleri yürütebilmeyi ifade eder.</p>
	<p style="text-align: center;">Süreç Bileşenleri</p>
	KB3.2.SB1. Problemi yapılandırmak
	KB3.2.SB2. Problemi özetlemek
	KB3.2.SB3. Problemin çözümüne yönelik gözleme dayalı/mevcut bilgiye/veriye dayalı tahminde bulunmak
	KB3.2.SB4. Problemin çözümüne yönelik önermeler üzerinden akıl yürütmek
KB3.2.SB5. Problemin çözümüne ilişkin yansıtma/değerlendirmede bulunmak	
KB3.3. Eleştirel Düşünme Becerisi	<p>Karşılaşılan bilgilere ilişkin sorgulama, akıl yürütme ve yansıtma becerisini ifade eder.</p>
	<p style="text-align: center;">Süreç Bileşenleri</p>
	KB3.3.SB1. Olay/konu/problem veya durumu sorgulamak
	KB3.3.SB2. Sorgulanan olay/konu/problem veya durum ile ilgili akıl yürütmek
KB3.3.SB3. Akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları yansıtma	

1.4.1.2. Fiziksel Beceriler

Fiziksel beceriler; kol, bacak, gövde ve kas gruplarının doğru ve tutarlı hareketlerini ifade etmektedir. Bir hareketin gerçekleşmesi sinir sisteminin, kasların ve beynin iletişim hâlinde olup birlikte çalışmalarını gerektirir. Bir başka ifadeyle bir fiziksel beceri; zihinsel, sosyal, duygusal ve eğilim boyutlarını da içeren bütüncül bir akış içerisinde gerçekleşir. Bu doğrultuda fiziksel beceriler, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde bağlantısal ve bütüncül bir anlayışla tanımlanmış; kavramsal beceriler sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve eğilimlerle etkileşim içinde ele alınmıştır.

Bütüncül gelişimin gerçekleştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması sürecinde fiziksel becerilerin gelişimi, programlarda önemli bir yer tutar. Fiziksel becerilerin geliştirilmesi; toplumun her bir ferдинin fiziksel aktivitelerini kendi imkân ve yeteneklerine uygun olarak hayat boyu sürdürebilmeye duyduğu istek, güven, fiziksel yeterlik, bilgi ve anlayışı kapsar.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan tüm öğeler, bütünün mekanik parçaları olmaktan öte birbiriyle ilişkili bir sistemi oluşturur. Fiziksel beceriler esasen hem zihinsel hem kol, bacak, gövde ve kas gruplarının doğru ve tutarlı hareketlerini gerektiren görevlerdir. Örneğin matematiksel araç ve teknoloji ile çalışma becerisi, harita becerisi, deney yapma becerisi, konuşma becerisi, yazma becerisi gibi beceriler bir öğrenme çıktısına temel oluşturduğunda eklem-kas gruplarının doğru ve tutarlı hareketlerini kullanmayı gerektirdiği gibi zihinsel süreçleri de kullanmayı gerektirmektedir. Bu bağlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde fiziksel beceriler diğer beceri setlerinden bağımsız olarak ele alınmamaktadır. Buna bağlı olarak program uygulayıcıları, öğrenme-öğretme yaşantılarının ve farklılaştırma sürecinin düzenlenmesinde programın diğer bileşenlerinde olduğu gibi fiziksel becerilerin de programın yapısına nüfuz etmesini sağlar.

1.4.1.3. Eğilimler

Eğilim; kişinin sahip olduğu becerileri gerekli durumlarda niyet, duyarlılık, isteklilik ve değerlendirme öğeleri doğrultusunda nasıl kullandığı ile ilgili zihinsel örüntüleri ifade etmektedir. Bu özellikleri ile eğilimler; kişinin sahip olduğu bilgi, beceri, motivasyon, strateji, hedef, öğrenme yaklaşımları gibi pek çok öğretimsel unsuru içinde barındırmaktadır. İnsanların sahip olduğu eğilimler, becerilerin eyleme dönüştürülme biçimini doğrudan etkiler ve kişinin bir görevi başarıyla tamamlamasına katkı sağlar. Bu nedenle öğrencilerin becerilerini geliştirebilmeleri ve eyleme geçirebilmeleri için eğilimler, öğretim programlarında temel bir bileşen olarak yer almaktadır. Bu kapsamda eğilimler; öğrencilerin kavramsal becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerilerini, okuryazarlık becerilerini, alana özgü becerileri etkili ve verimli bir biçimde kullanmalarını sağlamaktadır. Eğilimler, bu becerileri hem birbirinden bağımsız hem de bütüncül şekilde desteklemektedir. Öğrenmenin niteliği açısından eğilimler, becerileri sergileyebilmek için tetikleyici bir rol üstlenmektedir. Becerilerin eyleme dönüştürülmesinde ihtiyaç duyulan yatkınlık olarak da ifade edilebilen eğilimler, öğrenilebilen ve geliştirilebilen zihinsel örüntüleridir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde eğilimler; **benlik eğilimleri**, **sosyal eğilimler** ve **entelektüel eğilimler** olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Bu sınıflandırmada işlevsellik ve yönetebilme kolaylığı ilkeleri göz önünde bulundurulmuştur. Başka bir ifadeyle öğretim programlarındaki becerileri doğrudan ilgilendiren eğilimler belirlenerek bu eğilimlerin sınırlandırılması ve sınıflandırılması olanaklı hâle getirilmiştir. Bu sınıflama ile eğilimler, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile oluşturulan yapının okul öncesinden ortaöğretime kadar işlevsel hâle gelmesinde yapı harcı rolü üstlenir.

Bilgi Görseli: Eğilimler

Bu kapsamda eğilimler; öğrencilerin kavramsal becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerilerini ve alana özgü becerileri etkili ve verimli bir biçimde işe koşmalarını sağlar. Ayrıca bu sınıflandırma sayesinde eğilimlerin daha anlaşılabilir ve uygulanabilir hâle getirilmesi, kültürel ve bireysel farklılıkların dikkate alınmasını sağlamıştır. Bununla birlikte eğilimler, öğretim programlarında bağımsız birer öğrenme çıktısı olmak yerine doğası gereği becerilerin öğrenme-öğretme yaşantılarında somut eylemlere dönüştürülmesinde görev almaktadır. Bu nedenle öğretim programlarının uygulanması sürecinde eğilimlerin ortaya çıkmasını ve desteklenmesini sağlayacak öğrenme ortamlarının oluşturulması ve eğilimlerin somut olarak gözlenmesine fırsat sunan öğrenme deneyimlerine yer verilmesi önemli görülmektedir.

Benlik Eğilimleri (E1)

Kişinin içsel özelliklerini ve kişiliğini, sergileyeceği becerilere yansıtmasını ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (I) merak, (II) bağımsızlık, (III) azim ve kararlılık, (IV) kendine inanma (öz yeterlilik) ve (V) kendine güvenme (öz güven) olmak üzere beş benlik eğilimi tanımlanmıştır.

E1.1. Merak Yeni ve ilginç bir bilgi veya nesneyle karşılaşıldığında duyulan gözlemlene, araştırma, keşfetme ve anlama arzusuna ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.2. Bağımsızlık Başka kişi, grup ya da bir otoritenin etkisi ve baskısı olmadan düşünce, ifade ve eylemlerde özgür seçimler yapılarak ifade ve eylemlerin sorumluluğunu alabilmeye ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.3. Azim ve Kararlılık Bir işi/eylemi yerine getirme konusundaki gayreti ve bu yöndeki kararları her türlü zorluğa karşı yılmaksızın uygulama çabasına yönelik zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik) Belirlenen hedefleri gerçekleştirme sürecinde gerekli eylemleri planlama ve yürütme becerisine olan kişisel inanca ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven) Belirlenen bir hedefin, işin veya eylemin gerçekleştirebileceğine ilişkin yeteneğe, kapasiteye ve yargılara olan inancına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

Sosyal Eğilimler (E2)

Kişinin içsel özelliklerini ve kişiliğini sosyal bir ortam içerisinde sergileyeceği becerilere yansıtmasını ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (I) empati, (II) sorumluluk, (III) girişkenlik, (IV) güven ve (V) oyunseverlik olmak üzere beş sosyal eğilim tanımlanmıştır.

E2.1. Empati Çevresindeki kişilerin duygu ve düşüncelerini hissederek içselleştirip dönüt vermesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.2. Sorumluluk Üstlenilen görev doğru ve zamanında yerine getirilirken verilen kararların ve yerine getirilen eylemlerin sonuçlarını üstlenerek gerektiğinde bu sonuçlarla ilgili hesap verilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.3. Girişkenlik

Diğer kişilerin haklarına saygılı olmak koşuluyla belirli sınırlar içerisinde yapılmak istenileni ve istenilmeyi belirleyebilme gücü ve enerjisine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.4. Güven

Arzulanan bir amaca ulaşmak için karşı tarafın niyet veya davranışlarının ahlaka uygun, adaletli, yapıcı ve fayda sağlaması açısından öngörülebilir olma inancına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.5. Oyunseverlik

Bilgi/konu/kavram veya davranışı öğrenme sürecinin keyifli ve eğlenceli hâle getirilebilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

Entelektüel Eğilimler (E3)

Kişinin zihinsel ve düşünsel birikimlerini sergileyeceği becerilere yansıtmasını ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (I) uzmanlaşma, (II) odaklanma, (III) yaratıcılık, (IV) gerçeği arama, (V) açık fikirlilik, (VI) analitik düşünme, (VII) sistematik olma, (VIII) soru sorma, (IX) şüphe duyma, (X) eleştirel bakma ve (XI) özgün düşünme olmak üzere on bir entelektüel eğilim tanımlanmıştır.

E3.1. Uzmanlaşma

Belirli bir alanda verimi artırma, beceri ve bilgilerin söz konusu alana yoğunlaştırılması çabasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.2. Odaklanma

Belirlenen bir hedefe ulaşmak için gereken çabanın, zihinsel ve bedensel enerjinin en iyi düzeyde kullanılmasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.3. Yaratıcılık

Farklı açılardan olaylara bakabilme yeteneği ile geçmiş deneyimleri de işe katarak alışlagelmiş kalıpların dışında yeni durumlara uyum sağlayarak özgün ürün, fikir üretilmesine ve problemlere çözümler oluşturulmasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.4. Gerçeği Arama

Gerçeği bulmak için nesnel ve dürüstçe bir yaklaşıma sahip olunmasına, sorgulama ve doğruya ulaşmak için kararlılıkla hareket edilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.5.
Açık
Fikirlilik

Olaylar ve durumlara kalıpların dışına çıkarak meraklı, saygılı ve ön yargısız şekilde bakabilmeyi; farklı deneyimler, fikirler ve önerilere açık olabilmeyi içeren zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.6.
Analitik
Düşünme

Problemlerin çözümünde meydana gelebilecek durumları öngörerek nesnel kanıtlar kullanma ve akıl yürütme yoluyla çözüme ulaşılabilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.7.
Sistemantik Olma

Çeşitli durumların belirli bir yöntemle düzenli, örgütlü, odaklı ve gayretli şekilde ele alınmasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.8.
Soru Sorma

Kendisine, çevresine ve evrene ilişkin bilme ve anlama ihtiyacına yönelik öğrenme ve keşfetme arzusu ile özgürce sorgulamalar yapabilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.9.
Şüphe Duyma

Kendisine sunulan bir bilgi karşısında hissettiği emin olamama durumundan hareketle bu bilgiyi en küçük parçalarına kadar bölmesini ve her aşamada işlemlerini kontrol ederek emin olduğu her adımda bir üst basamağa çıkmasını hedefleyen zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.10.
Eleştirel
Bakma

Bir düşünce, argüman ve bilginin doğruluğunun değerlendirilmesine; bilginin etkili bir şekilde elde edilmesine, karşılaştırılmasına ve kullanılmasına; ifadelerin anlaşılmasına, ifadelerin çelişik olup olmadığının yargılanmasına, güvenilir olup olmadığının tespit edilmesine, kesin yargılar ortaya konulup konulmadığının belirlenmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.11.
Özgün Düşünme

Olaylara özgün bir bakış açısıyla bakılabilmeye, sezgilerin ve yaratıcı hayal gücünün kullanılabilmesine ve bu bağlamda ilginç ve farklı fikirler üretilebilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

1.4.1.4. Alan Becerileri

Becerilerin süreç boyunca kullanılması bağlama dayalı bilgi kümelerini gerektirmektedir. Beceri gelişimini modellemede ve anlamlandırmada becerilerin soyutlanması ve bilgi ile birlikte yorumlanması önem taşımaktadır. Alan becerileri; kavramsal becerileri ve/veya alana özgü bütünlüklü becerileri kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu yönüyle alan becerileri, kavramsal becerileri ve/veya alana özgü bütünlüklü becerileri kapsayan ve bu becerilerin süreç bileşenlerini de içeren yapılardır.

Bilgi Görseli: Alan Becerileri

Türkçe Alan Becerileri (TAB)

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Türkçe alan becerileri tüm beceri alanlarının, okuryazarlıkların, eğilimlerin ve değerlerin temel bileşeni olarak ele alınmıştır. Ana dili aracılığıyla iletişim kuran kişi, dili anlama ve anlatma amacıyla kullanmaktadır. Anlama, başkaları tarafından gönderilen görsel ve işitsel uyarıların (ses, yazı, görüntü vb.) kişi tarafından anlamlandırılmasıdır. Anlatma ise görsel ve işitsel uyarıların (ses, yazı, görüntü vb.) içerik üretmek üzere kişi tarafından kullanılmasına dayanan bir süreçtir. Türkçe alan becerileri; anlama ve anlatma çerçevesinde dinleme/izleme, okuma, yazma ve konuşma becerileri ele alınmıştır. Anlama ve anlatma bütünlüklü nitelik taşıyan dil becerileri oldukları için kişi iletişim ortamının bileşenlerine uygun olarak dilsel iletişim etkinliğini yönetme, anlam ve içerik oluşturma, üretilen anlamı çözümlenme ve kural uygulama işlemlerini gerçekleştirmektedir. Programda Türkçe alan becerileri olarak yer verilen bu becerilere yönelik uygun süreç bileşenleri de oluşturulmuştur. Bu bileşenlerin bir bölümü kavramsal becerilerden oluşmaktadır. Bunun sebebi söz konusu becerilerin dilden bağımsız düşünülmemeyecek olmasıdır. Dilin anlam ve yapı boyutlarına özgü bilgiler (söz varlığını kullanabilme, yazım kuralları ve noktalama işaretlerini uygulayabilme vb.) kural uygulama işlemi olarak verilmiştir. Türkçe alanına özgü son işlem olan kendine uyarılama (öz yansıtma becerisi), benlik becerileri arasından alınmış ve alana özgü beceri olarak sunulmuştur. Bu yapılırken ana dili eğitimi sürecinde kişinin dil becerisini geliştirme süreci hakkında düşünmesi, kendini değerlendirmesi ve uyarlayabilmesi; sonunda kendi dinleyici, okuyucu, konuşmacı ve yazar kimliğini oluşturması amaçlanmıştır.

1. Anlama Becerileri

Dinleme/İzleme Becerisi (TAB1)

Dinleme/izleme becerisi; "dinlemeyi/izlemeyi yönetme", "anlam oluşturma", "çözümleme" ve "yansıtma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

TAB1.1. Dinlemeyi/ İzlemeyi Yönetme	Süreç Bileşenleri
	TAB1.1.SB1. Seçim yapmak TAB1.1.SB2. İlişkiyi sürdürmek
TAB1.2. Anlam Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	TAB1.2.SB1. Ön bilgilerle bağlantı kurmak
	TAB1.2.SB2. Tahmin etmek
	TAB1.2.SB3. Çıkarım yapmak
	TAB1.2.SB4. Karşılaştırmak
	TAB1.2.SB5. Sınıflandırmak
TAB1.2.SB6. Tepki vermek	
TAB1.3. Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	TAB1.3.SB1. Parçaları belirlemek
	TAB1.3.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek TAB1.3.SB3. Parçalar arasındaki etkileşimleri belirlemek
TAB1.4. Yansıtma	Süreç Bileşenleri
	TAB1.4.SB1. Kendini değerlendirmek TAB1.4.SB2. Tepki ortaya koymak

Okuma Becerisi (TAB2)

Okuma becerisi; "okumayı yönetme", "anlam oluşturma", "çözümleme" ve "yansıtma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

TAB2.1. Okumayı Yönetme	Süreç Bileşenleri
	TAB2.1.SB1. İnceleme ve görüş oluşturmak TAB2.1.SB2. Seçim yapmak
TAB2.2. Anlam Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	TAB2.2.SB1. Ön bilgilerle bağlantı kurmak
	TAB2.2.SB2. Tahmin etmek
	TAB2.2.SB3. Çıkarım yapmak
	TAB2.2.SB4. Karşılaştırmak
	TAB2.2.SB5. Sınıflandırmak
TAB2.2.SB6. Tepki vermek	

TAB2.3. Çözümleme	Süreç Bileşenleri	
	TAB2.3.SB1. Parçaları belirlemek	
	TAB2.3.SB2. Parçalar arası ilişkileri belirlemek	
TAB2.4. Yansıtma	Süreç Bileşenleri	
	TAB2.4.SB1. Kendini değerlendirmek	
	TAB2.4.SB2. Tepki ortaya koymak	

2. Anlatma Becerileri

Konuşma Becerisi (TAB3)

Konuşma becerisi; "konuşmayı yönetme", "içerik oluşturma", "kural uygulama" ve "yansıtma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

TAB3.1. Konuşmayı Yönetme	Süreç Bileşenleri	
	TAB3.1.SB1. Seçim yapmak	
TAB3.2. İçerik Oluşturma	TAB3.1.SB2. İlişkiyi sürdürmek	
	Süreç Bileşenleri	
	TAB3.2.SB1. Ön bilgilerle bağlantı kurmak	
	TAB3.2.SB2. Tahmin etmek	
	TAB3.2.SB3. Karşılaştırmak	
	TAB3.2.SB4. Sınıflandırmak	
	TAB3.2.SB5. Yeniden ifade etmek	
	TAB3.2.SB6. Tepki vermek	
	TAB3.2.SB7. Sesle anlam oluşturmak	
	TAB3.3.SB8. Görselle anlam oluşturmak	
TAB3.3. Kural Uygulama	TAB3.2.SB9. Sunmak	
	Süreç Bileşenleri	
	TAB3.3.SB1. Plan hazırlamak	
	TAB3.3.SB2. Düşünceyi geliştirme yollarını kullanmak	
	TAB3.3.SB3. Uygun söz varlığı kullanmak	
	TAB3.3.SB4. İletileri açık ve örtük biçimde ifade etmek	
	TAB3.3.SB5. Türkçe dil yapılarını uygulamak	
TAB3.4. Yansıtma	TAB3.3.SB6. Bağdaşıklık öğelerini kullanmak	
	TAB3.3.SB7. Beden dilini ve mekânı kullanmak	
	Süreç Bileşenleri	
TAB3.4. Yansıtma	TAB3.4.SB1. Kendini değerlendirmek	
	TAB3.4.SB2. Tepki ortaya koymak	

Yazma Becerisi (TAB4)

Yazma becerisi; "yazmayı yönetme", "içerik oluşturma", "kural uygulama" ve "yansıtma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

TAB4.1. Yazmayı Yönetme	Süreç Bileşenleri
	TAB4.1.SB1. Seçim yapmak TAB4.1.SB2. İlişkiyi sürdürmek
TAB4.2. İçerik Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	TAB4.2.SB1. Ön bilgilerle bağlantı kurmak
	TAB4.2.SB2. Tahmin etmek
	TAB4.2.SB3. Karşılaştırmak
	TAB4.2.SB4. Sınıflandırmak
	TAB4.2.SB5. Yeniden ifade etmek
	TAB4.2.SB6. Tepki vermek
	TAB4.2.SB7. Görselle anlam oluşturmak TAB4.2.SB8. Sunmak
TAB4.3. Kural Uygulama	Süreç Bileşenleri
	TAB4.3.SB1. Plan hazırlamak
	TAB4.3.SB2. Düşünceyi geliştirme yollarını kullanmak
	TAB4.3.SB3. Uygun söz varlığı kullanmak
	TAB4.3.SB4. İletileri açık ve örtük biçimde ifade etmek
	TAB4.3.SB5. Türkçenin dil yapılarını uygulamak
	TAB4.3.SB6. Bağdaşıklık öğelerini kullanmak
	TAB4.3.SB7. Yazım kurallarını uygulamak TAB4.3.SB8. Noktalama kurallarını uygulamak
TAB4.4. Yansıtma	Süreç Bileşenleri
	TAB4.4.SB1. Kendini değerlendirmek TAB4.4.SB2. Tepki ortaya koymak

Matematik Alan Becerileri (MAB)

Matematik alan becerileri ilkokul, ortaokul ve lise düzeyini kapsayan ve süreç bileşenleri ile modellenen beceriler dikkate alınarak belirlenmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer verilen beş matematik alan becerisi şunlardır: Matematiksel muhakeme, matematiksel problem çözme, matematiksel temsil, veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme, matematiksel araç ve teknoloji ile çalışma.

Matematik alan becerileri kavramsal becerilerden bütünlük beceriler üzerine inşa edilmiştir. Bütünlük beceri setinin karşılayamadığı durum veya süreçler için matematiğe özgü bütünlük beceriler tanımlanmıştır. Bu anlamda kavramsal becerilerle matematik alan becerilerinin sıkı bir etkileşimi söz konusu olup bu iki beceri türünün birbirinin gelişimini destekleyen yapısı ön plandadır. Belirlenen bir matematik alan becerisinin süreç bileşenleri oluşturulurken öncelikle kavramsal bütünlük becerilerin tanımları ve süreçleri incelenmiş, bunlardan ilgili alan becerisinin belli bir boyutunu yansıtanlar seçilerek süreçlerin modellenmesine entegre edilmiştir. Örneğin; çözümlleme, yorumlama ve çıkarım yapma bütünlük becerileri içerdikleri süreç bileşenleri göz önünde bulundurularak matematiksel muhakeme becerisinin ardışık ilk üç becerisi olarak belirlenmiştir (Bütüncül bir beceri yapısı oluşturması için yorumlama becerisinin ilk bileşeni alınmamıştır). Bu üç beceri üzerine kurulu bir yapının matematiksel muhakemeyi tam olarak karşılayamayacağı görüldüğünden "Matematiksel doğrulama veya ispat yapma" şeklinde alana özgü bir bütünlük beceri süreç bileşenleri ile birlikte dördüncü bileşen olarak tanımlanmıştır. Matematiksel temsil ve veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme becerileri, matematiğe özgü yapıları göz önünde bulundurularak tamamıyla alana özgü bütünlük beceriler üzerine inşa edilmiştir.

Matematiksel Muhakeme Becerisi (MAB1)

Bilgi veya varsayımlar kullanarak mantığa yakın çıkarımlarda bulunma sürecini ifade eder. Matematiksel muhakeme becerisi; "çözümlleme", "yorumlama", "çıkarm yapma" ve "matematiksel doğrulama veya ispat yapma" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.4. Çözümlleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek
KB2.14. Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	KB2.14.SB2. Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
KB2.10. Çıkarm Yapma	Süreç Bileşenleri
	KB2.10.SB1. Mevcut bilgisi dâhilinde varsayımda bulunmak
	KB2.10.SB2. Örüntüleri listelemek
	KB2.10.SB3. Karşılaştırmak
	KB2.10.SB4. Önerme sunmak
KB2.10.SB5. Değerlendirmek	
MAB1.1. Matematiksel Doğrulama veya İspat Yapma	Süreç Bileşenleri
	MAB1.1.SB1. Matematiksel doğrulama veya ispat yöntemlerini seçerek işe koşmak MAB1.1.SB2. Matematiksel doğrulama veya ispatı değerlendirmek

Matematiksel Problem Çözme Becerisi (MAB2)

Asgari düzeyde matematiksel bir problemi çözebilmek için deneyimlenmesi gereken süreci ifade eder. Matematiksel problem çözme becerisi; "çözümleme", "yorumlama", "matematiksel çözümler geliştirme" ve "yansıtma" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.4. Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek
KB2.14. Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	KB2.14.SB2. Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
MAB2.1. Matematiksel Çözümler Geliştirme	Süreç Bileşenleri
	MAB2.1.SB1. Problemin çözümü için bir strateji oluşturmak
	MAB2.1.SB2. Stratejiyi işe koşarak problemi çözmek MAB2.1.SB3. Problemin çözümünü kontrol etmek
KB2.15. Yansıtma	Süreç Bileşenleri
	KB2.15.SB1. Deneyimi gözden geçirmek
	KB2.15.SB2. Deneyime dayalı çıkarım yapmak KB2.15.SB3. Ulaşılan çıkarımları değerlendirmek

Matematiksel Temsil Becerisi (MAB3)

Matematik diliyle ifade edilebilir bir durum, problem, çözüm ya da ispatı kişinin anlamlandırması ve çevresi ile paylaşarak tartışması için gerekli olan matematiksel süreçleri, olguları ve düşünceleri sergileme araçlarını ifade eder. Matematiksel temsil becerisi, "matematiksel temsillerden yararlanma" ve "matematiksel temsilleri değerlendirme" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

MAB3.1. Matematiksel Temsillerden Yararlanma	Süreç Bileşenleri
	MAB3.1.SB1. Matematiksel temsilleri bağlamlarındaki anlamları ile tanımak
	MAB3.1.SB2. Matematiksel temsilleri belirlemek MAB3.1.SB3. Matematiksel temsili kullanmak ve/veya oluşturmak
MAB3.2. Matematiksel Temsilleri Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	MAB3.2.SB1. Matematiksel temsili analiz etmek
	MAB3.2.SB2. Matematiksel temsilleri karşılaştırmak MAB3.2.SB3. Karşılaştırmalarına ilişkin yargıda bulunmak

Veri ile Çalışma ve Veriye Dayalı Karar Verme Becerisi (MAB4)

İstatistiksel bir problemi çözmek veya bir araştırma sorusuna cevap bulmak için verilerden belirli süreç adımlarını takip ederek anlamlı sonuçlar çıkarmayı ifade eder. Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme becerisi; "istatistiksel problemi belirleme", "verileri toplama ve analize hazırlama", "bulgulara ulaşma" ve "bulguları yorumlama" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

MAB4.1. İstatistiksel Problemi Belirleme	Süreç Bileşenleri
	MAB4.1.SB1. İstatistiksel araştırma gerektiren gerçek yaşam durumunu belirlemek MAB4.1.SB2. Bağlam içerisinde veriye dayalı cevaplanabilecek araştırma soruları oluşturmak
MAB4.2. Verileri Toplama ve Analize Hazırlama	Süreç Bileşenleri
	MAB4.2.SB1. Verileri toplamak için plan yapmak MAB4.2.SB2. Verileri toplamak ve analize hazırlamak
MAB4.3. Bulgulara Ulaşma	Süreç Bileşenleri
	MAB4.3.SB1. Uygun analiz yöntemlerini seçmek MAB4.3.SB2. Verileri analiz etmek
MAB4.4. Bulguları Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	MAB4.4.SB1. Bulgulara ait sonuç çıkarmak MAB4.4.SB2. Sonuçları değerlendirmek

Matematiksel Araç ve Teknoloji İle Çalışma Becerisi (MAB5)

Matematiği öğrenirken, matematiksel bir durumu incelerken, bir problemin çözümünü araştırırken matematiği yazılı, sözlü veya görsel yollarla paylaşırken uygun araç ve teknolojiden yararlanmayı ifade eder. Matematiksel araç ve teknoloji ile çalışma becerisi, "matematiksel araç ve teknolojiden yararlanma" ve "değerlendirme" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

MAB5.1. Matematiksel Araç ve Teknolojiden Yararlanma	Süreç Bileşenleri
	MAB5.1.SB1. Matematiksel araç ve teknolojiyi tanımak MAB5.1.SB2. Matematiksel bir durumu incelemek veya bir problemi çözmek için gerekli araç ve teknolojiyi belirlemek MAB5.1.SB3. Matematiksel araç ve teknolojiyi kullanmak
KB2.17. Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	KB2.17.SB1. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçüt belirlemek KB2.17.SB2. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçme yapmak KB2.17.SB3. Ölçme sonuçlarını belirlediği ölçütlerle karşılaştırmak KB2.17.SB4. Karşılaştırmalarına ilişkin yargıda bulunmak

Fen Bilimleri Alan Becerileri (FBAB)

Fen bilimleri eğitimi, kişilerin karşılaştığı problemleri fark edebilmesi, kararlar vermesi ve hayata yönelik faaliyetlerini bu kararlar bağlamında düzenlemesine yönelik deneyim kazanmalarını destekler. Söz konusu deneyimleri kazandırmak için fen öğretimi sürecinde öğrenciler günlük hayattaki olay ve olguları fen kavramlarıyla anlamlandırırken bilimsel becerileri uygun ve etkili bir şekilde kullanmak durumundadır. Öğrencilerden bilimsel araştırma süreçlerini yürütebilme ve değerlendirebilme, elde edilen kanıtları analiz edebilme, yorumlayabilme ve sonuçları farklı gösterim biçimleri ile temsil edebilme becerisine sahip olmaları beklenmektedir. Bu kapsamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde 13 farklı fen bilimleri alan becerisi tanımlanmıştır. Fen bilimleri alan becerileri; bilimsel gözlem, sınıflandırma, bilimsel gözleme dayalı tahmin, bilimsel veriye dayalı tahmin, operasyonel tanımlama, hipotez oluşturma, deney yapma, bilimsel çıkarım yapma, bilimsel model oluşturma, tümevarımsal akıl yürütme, tümdengelimsel akıl yürütme, kanıt kullanma ve bilimsel sorgulama becerilerinden oluşmaktadır. Fen bilimleri alan becerilerinin tamamı birbiriyle ilişkili olup bazı beceriler ise birden fazla beceriyi kapsayacak biçimde yapılandırılmıştır. Bu bütünlük yapıda olan alan becerileri süreç bileşenleriyle birlikte kullanılmayı gerektirmektedir.

Bilimsel Gözlem Becerisi (FBAB1)

Bilgiye ulaşmada veya bilgiyi yapılandırmada tüm duyuyla doğrudan ya da dolaylı olarak nesne, olgu, olay ve süreçlerle ilgili veriler toplamayı ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB1. Bilimsel Gözlem	FBAB1.SB1. Nitelikleri tanımlamak
	FBAB1.SB2. Veri toplamak ve kaydetmek
	FBAB1.SB3. Verileri açıklamak

Sınıflandırma Becerisi (FBAB2)

Bir nesne, canlı, olay ve olguya ait niteliklerin belirlenmesi; benzerliklerinin, farklılıklarının ve aralarındaki (örüntüsel) ilişkilerin belirlenmesi ve bunlara göre gruplandırılması ya da ayrıştırılmasını ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB2. Sınıflandırma	FBAB2.SB1. Nitelikleri tanımlamak ve/veya değişkenleri belirlemek
	FBAB2.SB2. Niteliklerine göre ayrıştırmak
	FBAB2.SB3. Gruplandırmak
	FBAB2.SB4. Etiketlemek

Bilimsel Gözleme Dayalı Tahmin Becerisi (FBAB3)

Mevcut durum/olay ile ilgili ön gözlemlerden veya deneyimlerden yola çıkarak çıkarım yapmayı ve buna ilişkin yargıda bulunmayı ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB3. Bilimsel Gözleme Dayalı Tahmin	FBAB3.SB1. Ön bilgi ve deneyimle önerme oluşturmak
	FBAB3.SB2. Gözleme dayalı olan ve olmayan önermeleri karşılaştırmak
	FBAB3.SB3. Tahminlerini temellendirmek için gözlem verilerinden sonuç çıkarmak
	FBAB3.SB4. Gözlemlenmemiş duruma ilişkin tahminde bulunmak
	FBAB3.SB5. Tahminlerin geçerliğini sorgulamak

Bilimsel Veriye Dayalı Tahmin Becerisi (FBAB4)

Mevcut durum/olaya ilişkin eldeki veriler üzerinden hesaplamalar yapılarak yargıda bulunmayı ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB4. Bilimsel Veriye Dayalı Tahmin	FBAB4.SB1. Verilere ve/veya ön bilgilere dayalı önerme oluşturmak
	FBAB4.SB2. Veriye dayalı olan ve olmayan önermeleri karşılaştırmak
	FBAB4.SB3. Hesaplama ve tahmin yapmak
	FBAB4.SB4. Tahminlerin geçerliğini sorgulamak

Operasyonel Tanımlama Becerisi (FBAB5)

Örneklerin ilişkilendirilerek veya bir şeyin nasıl çalıştığına ilişkin düşüncelerin paylaşılarak bir kavramın anlaşılmasının gösterilmesini ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB5. Operasyonel Tanımlama	FBAB5.SB1. Nitelikleri tanımlamak
	FBAB5.SB2. Ölçüm yapmak
	FBAB5.SB3. Amaca uygun tanım yapmak

Hipotez Oluşturma Becerisi (FBAB6)

Belirlenen bir problemi çözmek amacıyla değişkenler arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışan bilimsel, basit ve sınanabilir özelliğe sahip önermeleri ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB6. Hipotez Oluşturma	FBAB6.SB1. Problemi tanımlamak
	FBAB6.SB2. Neden-sonuç ilişkilerini belirlemek
	FBAB6.SB3. Değişkenleri belirlemek
	FBAB6.SB4. Değişkenleri kontrol etmek
	FBAB6.SB5. Önerme sunmak

Deney Yapma Becerisi (FBAB7)

Salt gözlemin ötesine geçerek ölçme verileri ve onların analizlerini kullanarak bir sonuca ulaşma sürecini ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB7. Deney Yapma	FBAB7.SB1. Deney tasarlamak
	FBAB7.SB2. Ölçme ve veri analizi yapmak

Bilimsel Çıkarım Yapma Becerisi (FBAB8)

Gözlem verilerine dayanan destekleyici kanıtlara ve geçmiş deneyimlere dayalı bir sonuca ulaşma ve bir yargıda bulunmayı ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB8. Bilimsel Çıkarım Yapma	FBAB8.SB1. Nitelikleri tanımlamak
	FBAB8.SB2. Veri toplamak ve kaydetmek
	FBAB8.SB3. Verileri yorumlamak ve değerlendirmek

Bilimsel Model Oluşturma Becerisi (FBAB9)

Bilişsel ve zihinsel aşamalar içeren bilimsel işlemler bütünü ifade eder.

Süreç Bileşenleri
FBAB9.SB1. Açıklamalar için model önermek
FBAB9.SB2. Yeni kanıtlarla modeli yenilemek

Tümevarımsal Akıl Yürütme Becerisi (FBAB10)

Deneyimlere dayalı gözlemlerden veya deneysel olarak çıkarılmış önermelerden genellemelere ulaşmak yani deneyimlerden genelleme yoluyla bilgi üretme yöntemini ifade eder.

Süreç Bileşenleri
FBAB10.SB1. Örüntü bulmak
FBAB10.SB2. Genelleme yapmak

Tümdengelimsel Akıl Yürütme Becerisi (FBAB11)

Mantıksal çıkarım adımları izlenerek, genel önermelerden yola çıkılarak özel önermelerin elde edilme sürecini ifade eder.

Süreç Bileşenleri
FBAB11.SB1. Kuramsal temele dayalı hipotez kurmak ve test etmek
FBAB11.SB2. Geçerli hipotezleri yeni durumları açıklamak için kullanmak

Kanıt Kullanma Becerisi (FBAB12)

Bilimsel sorgulama, argümantasyon ve problem çözme süreçlerinin temel becerisini ifade eder.

Süreç Bileşenleri
FBAB12.SB1. Veri toplamak ve kaydetmek
FBAB12.SB2. Veri setleri oluşturmak
FBAB12.SB3. Veriye dayalı açıklama yapmak

Bilimsel Sorgulama Becerisi (FBAB13)

Bilim insanlarının gözlemlenebilir bilimsel nitelikteki bir konuyu, sorunu veya olayı anlamak ve kanıtlara dayalı olarak açıklamak için kullandıkları sistematik araştırma yöntemleri ve stratejilerinin bütünü ifade eder.

Süreç Bileşenleri
FBAB13.SB1. Soru veya problemi tanımlamak
FBAB13.SB2. Sorusunu/problemini cevaplamak/çözüm bulmak için bir model geliştirmek
FBAB13.SB3. Araştırmayı planlamak ve gerçekleştirmek
FBAB13.SB4. Verileri analiz etmek ve yorumlamak
FBAB13.SB5. Kanıtla dayalı açıklama yapmak ve çözüm üretmek
FBAB13.SB6. Bilgiyi değerlendirmek ve paylaşmak

Sosyal Bilimler Alan Becerileri (SBAB)

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde sosyal bilimler alan becerileri kapsamında yerli ve yabancı literatür, alanın kendine özgü yapısı ve çağın gereklilikleri göz önünde bulundurularak yirmi birinci yüzyıl becerileri ile de güçlü ilişkileri olan on yedi alan becerisi belirlenmiştir. Bunlar; "Zamanı Algılama ve Kronolojik Düşünme Becerisi, Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma Becerisi, Tarihsel Empati Becerisi, Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi, Sosyal Katılım Becerisi, Girişimcilik Becerisi, Mekânsal Düşünme Becerisi, Coğrafi Sorgulama Becerisi, Coğrafi Gözlem ve Saha Çalışması Becerisi, Harita Becerisi, Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Becerisi, Mantıksal Muhakeme Becerisi, Felsefi Sorgulama Becerisi, Felsefi Muhakeme Becerisi, Felsefi Düşünce Ortaya Koyma Becerisi, Eleştirel Sosyolojik Düşünme Becerisi, Tarihsel Sorun Analizi ve Karar Verme Becerisi"dir.

Alan becerilerinin kazanılabilmesi noktasında belirli süreçlerin iç içe geçtiği karmaşık bir yapının söz konusu olduğu, bir beceriyi kazanabilmek/uygulayabilmek için birçok alt becerinin yerine getirilmesi zorunluluğu ve birbirini etkileyen/şekillendiren bütünlüklü bir yapı ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle her becerinin kendi iç dinamiğini detaylandırmak ve hangi çok boyutlu süreçlerden geçilerek o becerinin kazanılabileceğini ortaya koymak hedeflenmiştir. Her beceri, kendi içerisinde birbirini etkileyen/şekillendiren ve ardışık olmayan süreçlerin modellenmesiyle açıklanmıştır. Beceriyi kazanma süreçlerinin detaylı bir şekilde ortaya konulması, sonraki dönemlerde becerinin kazanılıp kazanılmadığını ölçme ve değerlendirme açısından kolaylık sağlayacak, ölçme ve değerlendirme araçları geliştirme boyutunda yol gösterici olacaktır.

Her becerinin kendi içerisinde barındırdığı çok boyutlu ve iç içe geçmiş süreçler yapısı ortaya konurken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan, temel düzeyde eylemlerin bir araya gelmesinden oluşan ve süreç modellenmesi içeren bütünlük becerilerden sıklıkla yararlanılmıştır. Yine sosyal bilimler alanının gereklilikleri ve kendine özgü yapısı göz önünde bulundurulmuş, alana özgü bütünlük beceriler belirlenerek özgün bir süreç modellenmesi ortaya konmuştur. Her bütünlük becerinin ya da alana özgü bütünlük becerinin geliştirilebilmesi için gereken açık ve gözlemlenebilir eylemleri içeren "süreç bileşenleri" de bütünlük becerilerin alt boyutlarında belirlenmiştir.

Zamanı Algılama ve Kronolojik Düşünme Becerisi (SBAB1)

En temelde tarihsel olay, dönem ve aktörleri zamanın içine yerleştirmeye ve zaman içinde ardışık bir şekilde sıralamaya katkı sağlayan; farklı olay ve dönemlerin birbirleriyle ilişkisini tanımayı kolaylaştıran, bir olayın kısa ve uzun süreli sonuçlarını karşılaştırmayı sağlayan bir beceridir.

Zamanı anlama ve kronolojik düşünme becerisi; "karşılaştırma", "dönüştürme", "sıralama" ve "değerlendirme" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.7. Karşılaştırma	Süreç Bileşenleri
	KB2.7.SB1. Birden fazla kavram veya duruma ilişkin özellikleri belirlemek KB2.7.SB2 ve KB2.7.SB3. Benzerlikleri ve farklılıkları belirlemek
SBAB1.1. Dönüştürme	Süreç Bileşenleri
	SBAB1.1.SB1. Zaman kavramlarını hesaplayarak dönüştürmek
SBAB1.2. Sıralama	Süreç Bileşenleri
	SBAB1.2.SB1. Olay/dönem/kavramları kronolojik olarak sıralamak
KB2.17. Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	KB2.17.SB3. Olay/dönem ve kavramları ölçütlerle karşılaştırmak KB2.17.SB4. Karşılaştırmaya ilişkin yargıda bulunmak

Kanıtı Dayalı Sorgulama ve Araştırma Becerisi (SBAB2)

Tarihçilerin araştırma, sorgulama, analiz ve yorumlama süreçlerinin öğrenciye tanıtılmasını ve öğrencide bu süreçlere ilişkin deneyim ve becerilerin oluşturulmasını ve bu süreçlerde tarihsel kaynakların nasıl kullanılacağını ifade eder. Kanıtı dayalı sorgulama ve araştırma becerisi "meraka dayalı soru sorma", "kaynaklardan bilgi toplama", "kaynağı inceleme", "kaynağı sorgulama", "kaynağı yorumlama", "kanıtı dayalı ürün oluşturma ve paylaşma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB2.1. Meraka Dayalı Soru Sorma	Süreç Bileşenleri
	SBAB2.1.SB1. Merak ettiği konuyu/problemi belirlemek SBAB2.1.SB2. Merak ettiği konu hakkında sorular sormak (5N1K)
SBAB2.2. Kaynaklardan Bilgi Toplama	Süreç Bileşenleri
	SBAB2.2.SB1. Araştıracağı/kullanacağı kaynakları belirlemek
	SBAB2.2.SB2. Belirlediği kaynaklardan ilgili bilgileri bulmak
	SBAB2.2.SB3. Araştıracağı/kullanacağı kaynakların uygunluğunu açıklamak SBAB2.2.SB4. Kaynaklardan ulaşılan bilgileri kaydetmek
SBAB2.3. Kaynağı İnceleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB2.3.SB1. Kaynağın temel unsurlarını belirlemek SBAB2.3.SB2. Kaynağı sorgularken temel kavramları tanımlamak
SBAB2.4. Kaynağı Sorgulama	Süreç Bileşenleri
	SBAB2.4.SB1. Kaynağın/kanıtın sınırlılıkları hakkında sorular sormak SBAB2.4.SB2. Kaynaktaki bilgilerin sınırlılıklarını fark ederek çıkarım yapmak
SBAB2.5. Kaynağı Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB2.5.SB1. Kaynağın içeriğini incelemek SBAB2.5.SB2. Kaynağı bağlamdan kopmadan dönüştürmek
	SBAB2.5.SB3. Olay/konu/durumu, anlamı değiştirmeyecek şekilde kendi ifadeleriyle yeniden yorumlamak
SBAB2.6. Kanıtı Dayalı Ürün Oluşturma ve Paylaşma	Süreç Bileşenleri
	SBAB2.6.SB1. Kanıtlara dayanarak çıkarım yapmak SBAB2.6.SB2. Kanıtlardan elde ettiği çıkarım üzerine kişisel görüşünü yansıtan bir ürün oluşturmak
	SBAB2.6.SB3. Oluşturulan ürünleri paylaşmak

Tarihsel Empati Becerisi (SBAB3)

Tarihteki kişileri/olayları ya da tarihsel kişiliklerin faaliyetlerini/davranışlarını kendi zamanının eşsiz şartları içinde değerlendirmeyi ifade eder. Tarihsel empati becerisi "yorumlama", "tarihsel bağlamsallaştırma" ve "yapılandırma" bütünlük becerilerden oluşmaktadır.

KB2.14. Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
SBAB3.1. Tarihsel Bağlamsallaştırma	Süreç Bileşenleri
	SBAB3.1.SB1. Tarihsel aktör/olay/durumu, kanıtlara dayalı analiz etmek
	SBAB3.1.SB2. Dönemin/zamanın/ mekânın koşullarını fark etmek
	SBAB3.1.SB3. Tarihsel aktör/olay/durumu, günümüz koşullarıyla karşılaştırmak
	SBAB3.1.SB4. Tarihsel aktör/olay/durumu ait olduğu dönemin koşulları içerisinde açıklamak
KB2.13. Yapılandırma	Süreç Bileşenleri
	KB2.13.SB1. Mevcut olay/konu/durumu inceleyerek çıkarım yapmak KB2.13.SB2. Mevcut olay/konu/durumla ilgili kendi öz bilgisi ile elde ettiği çıkarım üzerine öznel ifadelerde bulunmak

Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi (SBAB4)

Tarihin herhangi bir döneminde bazı şeylerin devam ettiğini ve bazılarının ise nasıl değiştiğini açıklayabilme, zaman içindeki değişimi ilerleme-gelişme veya gerileme-bozulma şeklinde değerlendirebilmeyi ifade eder. Değişim ve sürekliliği algılama becerisi "karşılaştırma", "sıralama", "değişim ve sürekliliği neden ve sonuçlarıyla yorumlama", "sentezleme" ve "değişim ve sürekliliğin geleceğine yönelik kanıt, gözleme ve/veya deneyime dayalı öngöründe bulunma" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.7. Karşılaştırma	Süreç Bileşenleri
	KB2.7.SB1. Birden fazla kavram veya duruma ilişkin özellikleri belirlemek
	KB2.7.SB2. Belirlenen özelliklere ilişkin benzerlikleri listelemek KB2.7.SB3. Belirlenen özelliklere ilişkin farklılıkları listelemek
SBAB4.1. Sıralama	Süreç Bileşenleri
	SBAB4.1.SB1. Olay/dönem/kavramları kronolojik olarak sıralamak
SBAB4.2. Değişim ve Sürekliliği Neden ve Sonuçlarıyla Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB4.2.SB1. Değişim ve sürekliliğe neden olan unsurları incelemek
	SBAB4.2.SB2. Değişim ve sürekliliğin etkilediği unsurları incelemek
	SBAB4.2.SB3. Değişim ve sürekliliğin etkilerinin niteliğini sorgulamak SBAB4.2.SB4. Değişim ve sürekliliğin nedenlerini ve sonuçlarını bağlamından kopmadan yeniden ifade etmek

KB2.20. Sentezleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.20.SB1. Parçalar arası ilişki kurmak KB2.20.SB2. Parçaları birleştirerek özgün bir bütün oluşturmak
SBAB4.3. Değişim ve Sürekliliğin Geleceğine Yönelik Kanıt, Gözleme ve/veya Deneyime Dayalı Öngöründe Bulunma	Süreç Bileşenleri
	SBAB4.3.SB1. Mevcut olay/konu/durumla kanıt, gözlem ve/veya deneyimi ilişkilendirmek SBAB4.3.SB2. Mevcut olay/konu/durumu kanıt/gözlem ve/veya deneyimle ilişkilendirerek geleceğe yönelik çıkarım yapmak

Sosyal Katılım Becerisi (SBAB5)

Öğrencilerin hem kendini hem de yakın çevresini etkileyen konularla ilgili bilgi sahibi olmasının yanında ihtiyaçların giderilmesinde sosyal grup çatısına dâhil olarak fikir üretmekten eyleme geçilme sürecini ifade eder. Üretilen fikrin çevredekilere iletilmesi; fikirle ilgili görüşme, tartışma ve planlama yapılması; uzlaşmaya varılması ve eylemde bulunulması faaliyetlerini kapsar. Sosyal katılım becerisi; "sorgulama", "sosyal temas oluşturma", "grup dinamiğini sağlama", "fikir üretme", "müzakere etme" ve "fikri eyleme dönüştürme" bütünlüklük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.8. Sorgulama	Süreç Bileşenleri
	KB2.8.SB1. Merak ettiği konuyu tanımlamak
	KB2.8.SB2. İlgili konu hakkında sorular sormak (5N1K)
	KB2.8.SB3. İlgili konu hakkında bilgi toplamak KB2.8.SB4. ve KB2.8.SB5. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek
SBAB5.1. Sosyal Temas Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	SBAB5.1.SB1. Grup iletişimini başlatmak
	SBAB5.1.SB2. Grup etkileşimine katılmak
	SBAB5.1.SB3. Grup iletişimine katkıda bulunmak SBAB5.1.SB4. Grup iletişimini değerlendirmek
SBAB5.2. Grup Dinamiğini Sağlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB5.2.SB1. Görev paylaşımı yapmak
	SBAB5.2.SB2. Gruba/Ekibe katkı sağlamak SBAB5.2.SB3. Yardımlaşmak
SBAB5.3. Fikir Üretme	Süreç Bileşenleri
	SBAB5.3.SB1. Konu/sorun/durumu fark etmek
	SBAB5.3.SB2. Konu/sorun/duruma ilişkin benzer deneyimleri incelemek SBAB5.3.SB3. Konu/sorun/duruma ilişkin fikir/çözüm üretmek

	Süreç Bileşenleri
SBAB5.4. Müzakere Etme	SBAB5.4.SB1. Ayrışmayı fark etmek
	SBAB5.4.SB2. Görüşleri karşılaştırmak
	SBAB5.4.SB3. Çözüm aramak
	SBAB5.4.SB4. Görüşünü düzenlemek
	SBAB5.4.SB5. Yansıtmak
	Süreç Bileşenleri
SBAB5.5. Fikri Eyleme Dönüştürme	SBAB5.5.SB1. Plan yapmak
	SBAB5.5.SB2. Planı uygulamak
	SBAB5.5.SB3. Planı değerlendirmek

Girişimcilik Becerisi (SBAB6)

İnsanlarla ilişkilerde uyum gösterebilme ve onlarla empati yapabilme, risk olarak toplumda ihtiyaç duyulan herhangi bir alanda bir ürüne olan ihtiyacı sezme, ürünle ilgili planlama yapma, ürün ortaya koyma ve pazarlama süreçlerini kapsayan temel bir beceri alanını ifade eder. Girişimcilik becerisi; "sorgulama", "gözleme dayalı tahmin etme", "riskleri değerlendirerek karar verme", "kaynakları yönetme" ve "fikri sonuçlandırma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

	Süreç Bileşenleri
KB2.8. Sorgulama	KB2.8.SB1. Merak ettiği konuyu tanımlamak
	KB2.8.SB2. İlgili konu hakkında sorular sormak (5N1K)
	KB2.8.SB3. İlgili konu hakkında bilgi toplamak
	KB2.8.SB4 ve KB2.SB5. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirerek çıkarım yapmak
	Süreç Bileşenleri
KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme	KB2.11.SB1. Mevcut olay/konu/sorun/duruma ilişkin ön gözlem ve/veya deneyimi ilişkilendirmek
	KB2.11.SB2. Mevcut olay/konu/sorun/duruma ilişkin çıkarım yapmak
	KB2.11.SB3. Mevcut olay/konu/sorun/duruma ilişkin yargıda bulunmak
	Süreç Bileşenleri
SBAB6.1. Riskleri Değerlendirerek Karar Verme	SBAB6.1.SB1. Olası problemleri/belirsizlikleri/ fırsatları belirlemek
	SBAB6.1.SB2. Olası problemleri/belirsizlikleri/ fırsatları analiz etmek
	SBAB6.1.SB3. Riskleri derecelendirmek ve alınacak tedbirlere ilişkin öneride bulunmak
	SBAB6.1.SB4. Gereçeli yargıda bulunmak
	SBAB6.1.SB5. Olası problemleri/belirsizlikleri/fırsatları gözden geçirmek

SBAB6.2. Kaynakları Yönetme	Süreç Bileşenleri
	SBAB6.2.SB1. Kaynakları belirlemek
	SBAB6.2.SB2. Kaynakları temin etmek ve etkin kullanmak
SBAB6.3. Fikri Sonuçlandırma	Süreç Bileşenleri
	SBAB6.3.SB1. Ürün oluşturmak
	SBAB6.3.SB2. Ürünü tanıtmak
	SBAB6.3.SB3. Fikrin sonuçlarını değerlendirmek

Mekânsal Düşünme Becerisi (SBAB7)

Mekân kavramlarını bilme, temsil araçlarını kullanma ve akıl yürütme süreçlerini uygulama şeklinde üç unsurun yapıcı bir bileşimini ifade eder. Bu beceri; insanların dünyayı modellemek (gerçek ve teorik), problemleri yapılandırmak, yapılandırdıkları problemlere cevap ve çözümler bulmak için mekânı kullanmalarını sağlar. Mekânsal düşünme becerisi; "konum algılama", "mekânın coğrafi koşullarını tanımlama", "mekânsal bağlantıları çözümleme", "mekânları karşılaştırma", "mekânsal etkiyi sorgulama", "mekânsal bölge belirleme/çizme", "mekânsal hiyerarşiyi çözümleme", "mekânsal geçiş ile ilgili çıkarımda bulunma", "mekânsal analogi yapma", "mekânsal deseni algılama" ve "mekânda desenlenen farklı coğrafi olay, olgu, konu veya mekânları çözümleme" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB7.1. Konum Algılama	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.1.SB1. Olay, konu, durum veya mekânların konumunu belirlemek
	SBAB7.1.SB2. Coğrafi olay, olgu, konu ve mekânların konumsal görselleştirmesini yapmak
	SBAB7.1.SB3. Mekânın konumsal özelliklerini özetlemek
SBAB7.2. Mekânın Coğrafi Koşullarını Tanımlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.2.SB1. Mekânın coğrafi koşullarını ayırt etmek
	SBAB7.2.SB2. Mekânın coğrafi koşulları ile ilgili bilgi toplamak
	SBAB7.2.SB3. Mekânın coğrafi koşullarını sınıflandırmak
	SBAB7.2.SB4. Mekânın coğrafi koşullarını görselleştirmek
SBAB7.3. Mekânsal Bağlantıları Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.3.SB1. Mekânın diğer mekânlarla sahip olduğu bağlantıları (doğal ve beşerî) belirler.
	SBAB7.3.SB2. Mekânın diğer mekânlarla sahip olduğu bağlantı (doğal ve beşerî) ilişkilerini belirler.
SBAB7.4. Mekânları Karşılaştırma	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.4.SB1. Mekânların koşullarını tanımlamak
	SBAB7.4.SB2. Mekânların benzer koşullarını listelemek
	SBAB7.4.SB3. Mekânların farklı koşullarını listelemek

SBAB7.5. Mekânsal Etkiyi Sorgulama	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.5.SB1. Mekânın diğer mekânlar üzerindeki etkisi ile ilgili sorular sormak
	SBAB7.5.SB2. Mekânın diğer mekânlar üzerindeki etkisi ile ilgili bilgi toplamak
	SBAB7.5.SB3. Mekânın diğer mekânlar üzerindeki etkisi ile ilgili elde ettiği bilgileri düzenlemek
	SBAB7.5.SB4. Mekânın diğer mekânlar üzerindeki etkisini çözümlmek
SBAB7.5.SB5. Mekânın diğer mekânlar üzerindeki etkisi ile ilgili çıkarımda bulunmak	
SBAB7.6. Mekânsal Bölge Belirleme/Çizme	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.6.SB1. Benzer özellikler gösteren mekânların dağılışını belirlemek
	SBAB7.6.SB2. Benzer özellikler gösteren mekânların sınırlarını çizmek
SBAB7.7. Mekânsal Hiyerarşiyi Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.7.SB1. Bir mekânda yer alan olay, olgu, durum veya mekânların hiyerarşik özelliklerini belirlemek
	SBAB7.7.SB2. Hiyerarşik yapı unsurlarının birbirleriyle olan ilişkilerini belirlemek
SBAB7.8. Mekânsal Geçiş İle İlgili Çıkarımda Bulunma	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.8.SB1. Koşulları bilinen mekânlar arasındaki geçişin nasıl gerçekleştiğini (kademeli veya aniden) belirlemek
	SBAB7.8.SB2. Mekânsal geçişte yer alan coğrafi özellikler ile mekânsal geçişe komşu coğrafi özellikleri karşılaştırmak
	SBAB7.8.SB3. Mekânsal geçişle ilgili önermede bulunmak
	SBAB7.8.SB4. Mekânsal geçişi değerlendirmek
SBAB7.9. Mekânsal Analoji Yapma	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.9.SB1. Birden fazla mekânı gözlemlemek
	SBAB7.9.SB2. Birden fazla mekânın niteliklerini tespit etmek
	SBAB7.9.SB3. Birden fazla mekânın benzerliklerinden çıkarım yapmak
SBAB7.10. Mekânsal Deseni Algılama	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.10.SB.1. Bir mekândaki olay, olgu, konu veya mekânları belirlemek
	SBAB7.10.SB.2. Bir mekândaki olay, olgu, konu veya mekânları incelemek
	SBAB7.10.SB.3. Bir mekândaki olay, olgu, konu veya mekânların düzenlenme şekillerini belirlemek
SBAB7.11. Mekânda Desenlenen Farklı Coğrafi Olay, Olgu, Konu veya Mekânları Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.11.SB1. Mekândaki farklı olay, olgu, konu veya mekânları belirlemek
	SBAB7.11.SB2. Mekânda desenlenen farklı olay, olgu, konu veya mekânlar arasındaki ilişkileri belirlemek

Coğrafi Sorgulama Becerisi (SBAB8)

Merak edilen coğrafi olay/olgu ve mekânlar hakkında bilgi sahibi olmak için sorular sorma, doğru kaynaklardan veri toplama, bu verileri coğrafyanın temel ilkeleri çerçevesinde düzenleme, görselleştirme, analiz ederek inceleme ve ilgili verilerden sonuçlar çıkarma şeklinde gerçekleşen beceriyi ifade eder. Bu beceri; tespit edilen problemlerle ilgili coğrafya biliminin yöntem, teknik ve donanımlarından yararlanılarak çözüm önerileri geliştirilmesi ve bunların çeşitli temsiller ile sunulması şeklinde de ifade edilebilir. Coğrafi sorgulama becerisi; "coğrafi sorular sorma", "coğrafi bilgi toplama", "coğrafi bilgileri düzenleme", "coğrafi bilgileri çözümlenme", "coğrafi sonuçlara ulaşma ve bunları paylaşma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

<p>SBAB8.1. Coğrafi Sorular Sorma</p>	<p style="text-align: center;">Süreç Bileşenleri</p> <p>SBAB8.1.SB1. Merak ettiği coğrafi olay/olgu ve mekânları tanımlamak</p> <p>SBAB8.1.SB2. Merak ettiği coğrafi olay/olgu ve mekânlar ile ilgili sorular sormak (5N1K)</p>
<p>SBAB8.2. Coğrafi Bilgi Toplama</p>	<p style="text-align: center;">Süreç Bileşenleri</p> <p>SBAB8.2.SB1. İstenen bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirlemek</p> <p>SBAB8.2.SB2. Belirlediği aracı kullanarak olay, olgu, konu ve mekân hakkındaki bilgileri bulmak</p> <p>SBAB8.2.SB3. Olay, olgu, konu ve mekânla ilgili ulaştığı bilgileri doğrulamak</p> <p>SBAB8.2.SB4. Olay, olgu, konu ve mekân hakkında ulaştığı bilgileri kaydetmek</p>
<p>SBAB8.3. Coğrafi Bilgileri Düzenleme</p>	<p style="text-align: center;">Süreç Bileşenleri</p> <p>SBAB8.3.SB1. Coğrafi bilgileri sınıflandırmak</p> <p>SBAB8.3.SB2. Coğrafi bilgileri görselleştirmek</p> <p>SBAB8.3.SB3. Coğrafi bilgileri birleştirmek</p> <p>SBAB8.3.SB4. Elde ettiği bilgilerin coğrafi sorgulama açısından yeterliliğini değerlendirmek</p>
<p>SBAB8.4. Coğrafi Bilgileri Çözümlenme</p>	<p style="text-align: center;">Süreç Bileşenleri</p> <p>SBAB8.4.SB1. Parçaları belirlemek</p> <p>SBAB8.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek</p>
<p>SBAB8.5. Coğrafi Sonuçlara Ulaşma ve Bunları Paylaşma</p>	<p style="text-align: center;">Süreç Bileşenleri</p> <p>SBAB8.5.SB1. Coğrafi bilgilerden örüntüler bulmak</p> <p>SBAB8.5.SB2. Örüntülere dayalı önermelerde bulunmak</p> <p>SBAB8.5.SB3. Önermeleri karşılaştırmak</p> <p>SBAB8.5.SB4. Coğrafi soruları cevaplamak</p> <p>SBAB8.5.SB5. Alternatif çözüm önerileri sunmak</p> <p>SBAB8.5.SB6. Elde ettiği bilgilerden geleceğe yönelik tahminde bulunmak</p> <p>SBAB8.5.SB7. Elde ettiği bilgileri paylaşmak</p>

Coğrafi Gözlem ve Saha Çalışması Becerisi (SBAB9)

Coğrafi gözlem; coğrafi bir olay, olgu, konu ve mekân hakkında bilgi ve görüş edinmek amacıyla planlı ve sistemli bir biçimde duyu organları veya gözlem araçları yardımıyla yapılan incelemeyi ifade eder. Coğrafya biliminin dolayısıyla coğrafyacının laboratuvarı arazidir. Coğrafi saha çalışması; olayların meydana geldiği mekânlara giderek gözlem yapmak, yerinde değerlendirmelerde bulunmak ve olaylar arası korelasyonları tespit etmek şeklinde gerçekleşir. Coğrafi gözlem ve saha çalışması, coğrafi süreçlerin ve coğrafi sorgulamanın anlaşılmasını kolaylaştıran önemli becerilerden biridir.

Coğrafi gözlem ve saha çalışması becerisi; "coğrafi gözlem ve çalışma sahası için hazırlık yapma", "coğrafi gözlem ve çalışma sahasında uygulama", "coğrafi gözlem ve çalışma sahasından elde edilen bilgileri düzenleme", "coğrafi gözlem ve çalışma sahasından elde edilen bilgileri çözümlenme", "coğrafi gözlem ve saha çalışması verilerine dayalı tahminde bulunma" ve "coğrafi gözlem sahasından elde edilen bilgileri raporlama" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB9.1. Coğrafi Gözlem ve Çalışma Sahası İçin Hazırlık Yapma	Süreç Bileşenleri	
	SBAB9.1.SB1. Coğrafi sorular sormak	
	SBAB9.1.SB2. Gözlem ve çalışma sahası ile ilgili ön bilgi toplamak	
	SBAB9.1.SB3. Gezi güzergâhı çalışma planını ve iş akışını belirlemek	
	SBAB9.1.SB4. Gözlem ve çalışma sahasında kullanacağı malzemeleri temin etmek	
	SBAB9.1.SB5. Gözlem ve çalışma sahası ile ilgili güvenlik ve sağlık risklerini analiz etmek	
	SBAB9.1.SB6. İlgili kişi ve yerlerden gerekli izinleri almak	
SBAB9.2. Coğrafi Gözlem ve Çalışma Sahasında Uygulama	Süreç Bileşenleri	
	SBAB9.2.SB1. Gözlem ve çalışma sahasında çalışma planına ve iş akışına uymak	
	SBAB9.2.SB2. Gözlem ve çalışma sahasında coğrafi olay, konu, durum veya mekânları ayırt etmek	
	SBAB9.2.SB3. Gözlem ve çalışma sahasında uygun veri araçları ile bilgi toplamak	
	SBAB9.2.SB4. Gözlem ve çalışma sahasında harita kullanmak	
	SBAB9.2.SB5. Gözlem ve çalışma sahasında çevreye duyarlı olmak	
SBAB9.3. Coğrafi Gözlem ve Çalışma Sahasından Elde Edilen Bilgileri Düzenleme	Süreç Bileşenleri	
	SBAB9.3.SB1. Verileri sınıflandırmak	
	SBAB9.3.SB2. Verileri görselleştirmek	
	SBAB9.3.SB3. Bilgileri birleştirmek	

SBAB9.4. Coğrafi Gözlem ve Çalışma Sahasından Elde Edilen Bilgileri Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB9.4.SB1. Parçaları belirlemek
	SBAB9.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek
SBAB9.5. Coğrafi Gözlem ve Saha Çalışması Verilerine Dayalı Tahminde Bulunma	Süreç Bileşenleri
	SBAB9.5.SB1. Coğrafi gözlem ve saha çalışması verilerinden çıkarım yapmak
	SBAB9.5.SB2. Coğrafi gözlem ve saha çalışması verilerine ilişkin yargıda bulunmak
SBAB9.6. Coğrafi Gözlem ve Saha Çalışmasından Elde Edilen Bilgileri Raporlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB9.6.SB1. Gözlem ve saha çalışmasından elde ettiği bilgilerden ürün oluşturmak
	SBAB9.6.SB2. Çalışma sonuçlarını paylaşmak

Harita Becerisi (SBAB10)

Haritalar, mekânsal bilgiyi görselleştirmek için kullanılan araçlar arasında yer almaktadır. Harita kullanma becerisi sayesinde yaşanan bölge ve yerlere hakkındaki uzamsal bilgiler daha doğru şekilde yorumlanır. Harita becerisi; "harita okuma", "haritayı çözümüleme", "haritadan çıkarım yapma" ve "harita oluşturma" bütünsel becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB10.1. Harita Okuma	Süreç Bileşenleri
	SBAB10.1.SB1. Haritanın başlığından anlam çıkarmak
	SBAB10.1.SB2. Haritadaki sembol ve renkleri tespit etmek/ayırt etmek
	SBAB10.1.SB3. Harita kenar bilgilerini ve harita kenar bilgilerindeki sembolleri anlamlandırmak
	SBAB10.1.SB4. Konum terimleri, sistemleri ve araçlarını tanımak/kullanmak
	SBAB10.1.SB5. Harita unsurlarından yararlanarak haritayı/harita türünü çözmek
SBAB10.2. Haritayı Çözümüleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB10.2.SB1. Haritada yer alan olay, olgu ve/veya mekânlara ilişkin özellikleri belirlemek
	SBAB10.2.SB2. Haritada yer alan olay, olgu ve/veya mekânlar arasındaki ilişkileri belirlemek

SBAB10.3. Haritadan Çıkarım Yapma	Süreç Bileşenleri
	SBAB10.3.SB1. Haritada yer alan olay, olgu veya mekânların özellikleri, konumları, dağılımları, ilişkileri, değişimi ve/veya harita türü ile ilgili çıkarım yapmak
SBAB10.4. Harita Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	SBAB10.4.SB1. Oluşturacağı haritanın amacını belirlemek
	SBAB10.4.SB2. Harita oluşturmak için gerekli olan yöntemi, araç gereci seçmek ve kullanmak
	SBAB10.4.SB3. Haritaya ekleyeceği verileri toplamak
	SBAB10.4.SB4. Veriye ve haritası yapılacak alana uygun harita türü, ölçek, coğrafi koordinat sistemi ve projeksiyon türünden kullanacaklarını belirlemek
	SBAB10.4.SB5. Verileri haritaya işlemek ve haritanın bileşenlerini oluşturmak
	SBAB10.4.SB6. Haritayı amaca uygun biçimde kullanmak
SBAB10.4.SB7. Haritaları geri çağırmak/hatırlamak	

Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Becerisi (SBAB11)

Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram becerisi ve bu becerinin bileşenleri ile tanınması; bu beceriye ait değişkenler arası ilişkiler, eğilimler, modeller, değişimler, sıralamalar ve bağlantıların belirlenmesi; bunlardan sonuç çıkarılması ve bu sonuçların karşılaştırılması; tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram hazırlamak için veri toplanması, verilerin sınıflandırılması ve uygun formlar yoluyla görselleştirilmesi beklenir. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram becerisi; “tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram okuma ve yorumlama” ve “tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram hazırlama” bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB11.1. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB11.1.SB1. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram temsillerini bileşenleri ile tanımak ve anlamlandırmak
	SBAB11.1.SB2. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramı çözümlmek
	SBAB11.1.SB3. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramdan sonuç çıkarmak
SBAB11.2. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Hazırlama	SBAB11.1.SB4. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramdan elde ettiği sonuçları karşılaştırmak
	Süreç Bileşenleri
	SBAB11.2.SB1. Oluşturacağı tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramın amacını belirlemek
	SBAB11.2.SB2. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramın türünü ve kullanacağı araç gereci belirlemek
	SBAB11.2.SB3. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram hazırlamak için veri toplamak
	SBAB11.2.SB4. Verileri sınıflandırmak
SBAB11.2.SB5. Verileri görselleştirmek	
SBAB11.2.SB6. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramları kullanmak	

Mantıksal Muhakeme Becerisi (SBAB12)

Hayatın tüm unsurlarıyla farkında olabilmek, bu farkındalık ile bir bakış, tutum, duruş kazanma ve bunları davranışa, eyleme dökebilme olanağını ifade eder. Mantıksal muhakeme becerisi; "yorumlama", "akıl yürütme biçimlerini uygulama" ve "mantıksal denetleme" bütünlüklü becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.14. Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek
	KB2.14.SB2. Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek
	KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu, nesnel ve doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
SBAB12.1. Akıl Yürütme Biçimlerini Uygulama	Süreç Bileşenleri
	SBAB12.1.SB1. Parçadan bütüne ilişki kurarak sonuca varmak
	SBAB12.1.SB2. Genelden genele ilişki kurarak akıl yürütmek
	SBAB12.1.SB3. Genelden özele ilişki kurarak akıl yürütmek
	SBAB12.1.SB4. Özelden özele ilişki kurarak akıl yürütmek
KB2.19. Mantıksal Denetleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.19.SB1. Önergeleri dönüştürmek
	KB2.19.SB2. Ölçüt bağlamında kuralları uygulamak
	KB2.19.SB3. Ölçüt bağlamında yargıda bulunmak

Felsefi Sorgulama Becerisi (SBAB13)

İnsan, evren ve hayata yönelik olarak sistemli, ardışık, bütüncül, refleksif nitelikte soru sorma sürecinin gerçekleşmesini ifade eder. Felsefi sorgulama becerisi; "felsefi merak etme ve şüphe duyma", "felsefi derinlemesine düşünme", "felsefi soru sorma", "eleştirel tavır alma" ve "tartışma" bütünlüklü becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB13.1. Felsefi Merak Etme ve Şüphe Duyma	Süreç Bileşenleri
	SBAB13.1.SB1. Merak etmek
	SBAB13.1.SB2. Şüphe ile yaklaşmak
	SBAB13.1.SB3. Peşin hükümden kaçınmak
	SBAB13.1.SB4. Şüpheyi araç olarak kullanmak
SBAB13.2. Felsefi Derinlemesine Düşünme	Süreç Bileşenleri
	SBAB13.2.SB1. Düşüncelerin olası olumlu ve olumsuz sonuçlarını incelemek
	SBAB13.2.SB2. Düşünceleri farklı açılardan analiz etmek
	SBAB13.2.SB3. Düşüncelerini açık fikirlilikle değerlendirmek
	SBAB13.2.SB4. Alternatif düşünce sistemlerini, iddia ve çıkarımları analiz etmek
	SBAB13.2.SB5. Düşüncelerini gerektiğinde değiştirmek

SBAB13.3. Felsefi Soru Sorma	Süreç Bileşenleri
	SBAB13.3.SB.1. Felsefi bir konu, soru, problem, düşünce üzerine soru yöneltmek
	SBAB13.3.SB.2. Bütüncül bakmak
	SBAB13.3.SB.3. Refleksif olmak
	SBAB13.3.SB.4. Sistemli olarak Sokratik yaklaşmak
SBAB13.3.SB.5. Yığılımlı ilerlemek	
SBAB13.4. Eleştirel Tavır Alma	Süreç Bileşenleri
	SBAB13.4.SB1. Bir kavram, konu, soru, problem veya düşünce üzerine eleştiriye açık olmak
	SBAB13.4.SB2. Bir konu, soru, problem veya düşünceye ilişkin güçlü ve zayıf yönleri tespit etmek
	SBAB13.4.SB3. İrdellemek
SBAB13.4.SB4. Değerlendirmek	
KB2.18. Tartışma	Süreç Bileşenleri
	KB2.18.SB1. Mantıksal temellendirme yapmak
	KB2.18.SB2. Mantıksal çelişkileri, tutarsızlıkları ve/veya geçersizlikleri tespit etmek
KB2.18.SB3. Çürütmek veya kabul etmek	

Felsefi Muhakeme Becerisi (SBAB14)

Geçmişten günümüze akli düşünmeye sevk eden sorular ve bu sorular karşısında felsefi değer kazanmış cevaplarla karşılaşma, düşünme ve sorgulama becerilerini kullanabilmeyi ifade eder. Felsefi muhakeme becerisi; "felsefi problemleri anlama", "felsefi düşünce ve argümanları değerlendirme", "yorumlama" ve "felsefi metin inceleme" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB14.1.SB1. Soru ve problemlerin ortaya çıkış sebeplerini açıklamak
	SBAB14.1.SB2. Soru ve problemleri yaşam ile ilişkilendirerek değerlendirmek
SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	SBAB14.2.SB1. Felsefi düşünce ve argümanları ifade etmek
	SBAB14.2.SB2. İlişki kurmak
	SBAB14.2.SB3. Felsefi düşünce ve argümanları sorgulamak
	SBAB14.2.SB4. Tutarlılık ve geçerliliği incelemek
SBAB14.2.SB5. Felsefi düşünce ve argümanları karşılaştırmak	

KB2.14. Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek
	KB2.14.SB2. Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek
	KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu, nesnel ve doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
SBAB14.3. Felsefi Metin İnceleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB14.3.SB1. Bir metindeki kavram, soru ve problemleri tespit etmek
	SBAB14.3.SB2. Bir metinde savunulan düşünce ve argümanları tespit etmek
	SBAB14.3.SB3. Metni değerlendirmek

Felsefi Düşünce Ortaya Koyma Becerisi (SBAB15)

Veriye dayalı bilgileri kullanarak mantıksal çıkarımlarda bulunma ve alternatif görüş üretme sürecini ifade eder. Felsefi düşünce ortaya koyma becerisi; "çözümleme", "felsefi metin inceleme" ve "özgün felsefi görüş sunma ve felsefi metin yazma" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.4. Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek
SBAB15.1. Felsefi Argümantasyon Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	SBAB15.1.SB1. Felsefi iddia ileri sürmek SBAB15.1.SB2. İddiaya dayanak oluşturacak verileri tespit etmek KB2.15. Yansıtma
	Süreç Bileşenleri
SBAB15.2. Özgün Felsefi Görüş Sunma ve Felsefi Metin Yazma	Süreç Bileşenleri
	SBAB15.2.SB1. Özgün düşünmek SBAB15.2.SB2. Felsefi düşünceyi kurgulamak SBAB15.2.SB3. Felsefi metin yazmak
	Süreç Bileşenleri

Eleştirel Sosyolojik Düşünme Becerisi (SBAB16)

Bir sorunu veya argümanı, onu etkileyen sosyal güçlerin ve içinde şekillendiği toplumsal bağlamın bilinciyle ve duyarlılığıyla sağduyulu bir şekilde değerlendirme becerisini ifade eder. Eleştirel sosyolojik düşünme becerisi; "çözümleme", "sorgulama", "sentezleme" ve "eleştirel düşünme" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.4. Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek

KB2.8. Sorgulama	Süreç Bileşenleri
	KB2.8.SB1. Merak ettiği konuyu tanımlamak
	KB2.8.SB2. İlgili konu hakkında sorular sormak (5N1K)
	KB2.8.SB3. İlgili konu hakkında bilgi toplamak
	KB2.8.SB4. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek
KB2.8.SB5. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirerek çıkarım yapmak	
KB2.20. Sentezleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.20.SB1. Parçaları belirlemek
	KB2.20.SB2. Parçalar arası ilişki kurmak
	KB2.20.SB3. Parçaları birleştirerek özgün bir bütün oluşturmak
KB3.3. Eleştirel Düşünme	Süreç Bileşenleri
	KB3.3.SB1. Olay/olgu/problem veya durumu sorgulamak
	KB3.3.SB2. Sorgulanan olay/olgu/problem veya durum ile ilgili sonuç çıkarmak
	KB3.3.SB3. Akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları yansıtmak

Tarihsel Sorun Analizi ve Karar Verme Becerisi (SBAB17)

Geçmişteki bir sorunu tarihsel bağlamında ve olayı yaşayan insanların gözünden değerlendirerek dönemin şartları içinde neler yapılabileceğini analiz etme ve karar verme becerisini ifade eder. Tarihsel sorun analizi ve karar verme becerisi; " tarihsel sorunu belirleme ve çözümüleme" ve "tarihsel soruna alternatif çözüm üretme ve değerlendirme" bütünlüklü becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB17.1. Tarihsel Sorunu Belirleme ve Çözümüleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB17.1.SB1. Tarihsel bir sorunu tanımlamak
	SBAB17.1.SB2. Tarihsel bir soruna ilişkin tarafların çıkar, değer ve bakış açılarını çözümlenmek
	SBAB17.1.SB3. Tarihsel bir sorunun çözümü için yapılan uygulamaları ve alınan kararları değerlendirmek
SBAB17.1.SB4. Tarihsel bir sorunun çözümü için yapılan uygulamaların ve alınan kararların güncel sorunların meydana gelmesine etkilerini belirlemek	
SBAB17.2. Tarihsel Soruna Alternatif Çözüm Üretme ve Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	SBAB17.2.SB1. Tarihsel bir sorunu çözmeye yönelik alternatif öneriler geliştirmek
	SBAB17.2.SB2. Tarihsel bir sorunu çözmeye yönelik geliştirdikleri alternatif önerilerin olası sonuçlarını geçmişte yaşayan insanların yaptıkları uygulamalar ve aldıkları kararların sonuçlarıyla karşılaştırarak değerlendirmek

1.4.2. ÖĞRENME ÇIKTILARI

Programın temel öğelerinden biri olan dersin hedefleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre hazırlanan öğretim programlarında öğrenme çıktıları olarak ifade edilmektedir. Öğrenme çıktıları, öğretim programında yer alan ünite/tema/öğrenme alanı kapsamındaki bilgi kümesinin ilişkili alan becerileri ya da kavramsal beceriler ile birleştirilmesi yoluyla oluşturulmaktadır. Öğrenme çıktıları yapılandırılırken ilgili dersin içeriği ile bulunduğu öğrenme çıktılarına temel oluşturan kavramsal beceriler ve alan becerilerinin süreç bileşenlerinde ve becerilerin gerçekleşmesi için deneyimlenmesi gereken eylemlerde alana özgü uyarlamalar yapılabilmektedir. Belirli bir eğitim öğretim sürecini tamamlayan öğrencilerin neyi bilmeleri, anlamaları ve yapabilmelerinin beklendiğini açıklayan öğrenme çıktıları; öğrenme-öğretme faaliyetlerini yönlendirmek ve öğrenmenin değerlendirilmesini sağlamak için referans olarak kullanılan önemli bir bileşendir.

Öğretim programlarının öğrenme çıktıları belirlenirken dersin ünitesine/temasına/öğrenme alanına ait içerik çerçevesi ile hangi alan becerileri ya da kavramsal becerilerin süreç bileşenleri ile birlikte etkinliğe dönüştürüleceğine karar verilmiştir. Becerilere ait süreç bileşenleri, ilgili ünite/tema/öğrenme alanı kapsamındaki bilgi kümesiyle birleştirilerek öğrenme çıktılarının süreç bileşenlerini oluşturmak üzere öğretim programlarında yeniden ifade edilir. Süreç bileşenleri yapılandırılırken konu ve bilginin yapısı, sınıf düzeyi ve öğrencilerin özellikleri dikkate alınmıştır. Bu yönüyle öğrenme çıktıları süreç temellidir; öğrencilerin bütüncül gelişimini, süreçteki ilerlemesini nitelik ve nicelik kapsamında ölçülebilir kılmaktadır. Öğrenme çıktılarının programın konuları kapsamında dikey ve yatay olarak düzeye uygunluk, ön koşulluluk ve karmaşıklık açısından bağlantılı olmasına önem verilmiştir. Öğrenme çıktıları, öğretim programlarının genel amaçları ve ilgili dersin öğretim programının özel amaçları ile tutarlı bir şekilde belirlenmiştir. Bu çerçevede belirlenen öğrenme çıktıları, gözlenebilir ve ölçülebilir eylemler olarak ifade edilmiştir.

Öğretmenler; öğrenme-öğretme sürecini planlarken öğretim programında yer alan öğrenme çıktıları, bunlara ait süreç bileşenlerini dikkate almalı ve süreci öğrencilerin bu çıktılara ulaşmasını sağlayacak şekilde yapılandırmalıdır. Bu noktada öğrenme-öğretme süreçlerinin konuyla ilgili tüm öğrenme çıktılarına yönelik planlanmasına ve ilgili çıktının süreç bileşenlerini kapsayacak şekilde tasarlanmasına önem verilmelidir. Öğrenme çıktıları, öğrenme-öğretme süreçlerinin düzenlenmesinde ve ölçme değerlendirme sürecinin yapılandırılmasında yol gösterici olmaktadır.

1.4.3. İÇERİK ÇERÇEVESİ

Öğretim programlarının temel bileşenlerinden olan içerik çerçevesi, öğrenme sürecinde ele alınan bilgi kümesini temsil etmektedir. Becerilerin gerçekleşmesine zemin hazırlayan içerik çerçevesi, becerilerle bir araya gelerek öğrenme çıktıları oluşturmakta ve "Öğrenci ne bilmeli?" sorusuna cevap vermektedir. Bu kapsamda içerik çerçevesi, belirli bir disiplinde önemli olan genellemeleri, ilkeleri, anahtar kavramları ve sembolleri ifade etmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde içerik çerçevesi; öğrenilmesinin amaç olarak görüldüğü bir bilgi kataloğunu temsil etmekten ziyade sağlam, güvenilir, dayanıklı ve geçerli bilgiye karşılık gelmektedir.

Öğretim programlarında içerik hem yatay hem de dikey boyutta ele alınmıştır. Yatay boyut, farklı konu alanları arasındaki ilişkiyi gösterirken dikey boyut ise herhangi bir konu alanının farklı sınıf düzeylerine göre seviyesini ifade etmektedir. Ayrıca içerik düzenlemesinde doğrusal bir yol izlemekten öte herhangi bir konuya ait alt konular birbirinin ön koşulu olacak şekilde tasarlanmıştır. Böylece içerikte esneklik sağlamakla birlikte sınıf düzeyine göre derinliğin artırılması ve sürekliliğin sağlanması amaçlanmıştır. Öğrenmenin öğrenciler için anlamlı hâle getirilmesi ve belirli bir bağlam içinde ele alınması amacıyla dersin özelliğine göre üniteler, temalar ya da öğrenme alanları belirlenmiştir. Böylece aynı bağlamdan beslenen birbiriyle ilişkili bilgiler sistematik ve bütüncül olarak ifade edilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre öğrenme sürecinde bilgi ve beceri, birbirinden beslenen etkileşimli bir yapı içindedir. Buna göre bilgi, beceri kazanmak için temel oluştururken beceriler de bilgiye ulaşmada ve yeni bilgiyi üretmede kullanılmaktadır. Bu etkileşimin bir sonucu olarak aynı beceri farklı konu alanları ile birlikte ele alınabileceği gibi aynı konu alanı farklı becerilerin kazandırılması için de kullanılabilir.

Bunlara ek olarak sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri ve eğilimlerin olgunlaştırılmasında ilgili içerik bağlam olarak kabul edilmektedir. Bu bütüncül yapının işlevselliğini sağlamak için öğretim programlarında disiplin alanının özelliklerine göre bilgi kümeleri oluşturulmuş ve bu kümeler arasında ilişkiler kurularak ilgili ünitenin/temanın/öğrenme alanının içerik çerçevesi yapılandırılmıştır. Öğretim programlarında oluşturulan bilgi kümeleri; disipline özgü, disiplinler arası, epistemik ve işlemsel bilgi olarak belirlenmiştir. Disipline özgü bilgi, öğrencilerin dünyayı anlamasına ve diğer bilgi türlerini içselleştirmesine olanak sağlayan; disipline özgü genelleme, ilke, anahtar kavramlar ve sembollere yönelik geliştirilen derin bir anlayışı kapsamaktadır. Disipline özgü bilgi, diğer bilgi türlerinin öğrenilmesi için sağlam bir zemin sunmaktadır. Böylece öğrenciler, edindikleri bilgiyi farklı disiplinlerle ilişkilendirerek bilginin farklı durumlardaki kullanımını deneyimlemiş olmaktadır. Disiplinler arası bilgi, bir disiplinin konu ve kavramlarını farklı disiplinlerin konu ve kavramları ile ilişkilendirmeyi ifade etmektedir. Böylece öğrenciler, bilgi ve becerilerini farklı disiplinlere transfer edebilmekte ve kurulan bu disiplinler arası bağlantılar öğretim programlarına hakim olan bütüncül eğitim anlayışına hizmet etmektedir. Epistemik bilgi, alan uzmanlarının nasıl çalıştığını ve düşündüğünü anlamaya yardımcı olan bilgi kümesidir. Bu bilgi kümesi ile öğrencilerin öğrenmenin amacını bulmalarını, öğrenme uygulamalarını anlamalarını, disipline özgü bilgilerini genişletmelerini ve öğrenmeyi derinleştirmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. İşlemsel bilgi, bir şeyin yapılma sürecini, bir hedefe ulaşmak için gerçekleştirilen eylem adımlarını anlamayı sağlayan bilgi türüdür. Bazı işlemsel bilgiler alana özgüdür, bazıları ise farklı disiplinlerde kullanılabilir yapıdadır. Bu bağlamda, bilgi kümeleri, öğretim programlarında ilgili ünitenin/temanın/öğrenme alanının içerik çerçevesi ve öğrenme-öğretme yaşantılarında ayrı bir başlık altında verilmeden sınıflamanın dayandığı kuramsal temeller ışığında yapılandırılmıştır.

1.4.4. PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Programlar arası bileşenler, insanın kişisel, sosyal, entelektüel ve ahlaki açıdan bütüncül gelişimini sağlamayı hedefleyen yapısıyla öğretim programlarının tamamlayıcısı niteliğindedir. Bu yönüyle toplumsal hayatın ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri kapsayan geniş temel yaklaşımlı öğretim programlarının özünü oluşturmaktadır. Öğretim programlarında yer verilen programlar arası bileşenler, öğretim sürecinin dinamik bir yapıda ilerlemesini sağlamakta ve aynı zamanda eğitimin örtük hedeflerini özetlemektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde programlar arası bileşenler güçlü, çeşitli ve kapsayıcı bir şekilde ele alınmıştır. Gelişim sürecinin tamamlayıcı ve bütüncül yönünü yansıtan sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin gelişimi; toplumun millî ve manevi değerlerinin öğrenciler tarafından içselleştirilmesi; her yaşta insanın sahip olması gereken sistem okuryazarlığı bağlamında farklı okuryazarlık becerilerinin kazandırılması programlar arası bileşenlerin temel hedefleridir.

Öğretim programlarında programlar arası bileşenler olarak yer alan beceri ve değerlerin her bir ders ve kademenin doğasına uygun olarak azami ölçüde kullanılmasına özen gösterilmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin kapsadığı tüm eğitim kademeleri bütüncül bir yapı olarak ele alınmış, bu kademeler içerisinde okul öncesinden ortaöğretimin sonuna kadar sarmal bir yapıda programlar arası bileşenlerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu nedenle programlar arası bileşenler; herhangi bir ünite/temada/öğrenme alanında, ders veya eğitim kademesinde değil tüm bu süreç içerisinde geliştirilmesi ve tamamlanması gereken bir yapı olarak ele alınmıştır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde üç farklı programlar arası bileşen tanımlanmaktadır. Bu bileşenler şunlardır:

1. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri
2. Ahlaki pusula olarak millî ve manevi değerlerimiz: Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi
3. Öğretim programlarını zenginleştiren sistem düşüncesi ve okuryazarlık becerileri

1.4.4.1. Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

Eğitimin insanları karşılaştıkları zorluklarla baş edebilecek şekilde yetiştirmesinin yanı sıra geleceğin hayat koşullarına da hazırlaması gerektiği bilinmektedir. Geçmişin “öğrenen insan” modeli bugünün dünyasında “öğrenmeyi öğrenen, sorgulayan, yeni durumlara kolaylıkla uyum sağlayan, sadece bilişsel değil sosyal ve duygusal yönden de gelişen insan” profiline karşılık gelmektedir. Bu nedenle sosyal-duygusal öğrenme becerileri, öğrencilerin okul içi ve okul dışı hayatlarında başarılı olmaları için onları destekleyecek bir yeterli kümesi olarak ele alınmaktadır. Nitekim “sosyal-duygusal öğrenme becerileri” kavramında geçen “öğrenme” kelimesi, becerilerin öğrenme yaşantıları sonucunda geliştiğini göstermektedir. Bu bakış açısıyla oluşturulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde sosyal-duygusal öğrenme becerileri, ayrı bir içerik veya öğrenme çıktısı olarak değil öğretim programlarının tamamına nüfuz eden ve bu yönüyle öğretim programında yer alan diğer becerilerin gelişimini destekleyen bir beceri seti olarak işlev görmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli sosyal-duygusal öğrenme becerilerini alan becerileri ve kavramsal beceriler ile harmanlayarak kazandırmayı amaçlayan ve öğrencilerin öğrenme çıktısına ulaşmasını sağlarken sosyal-duygusal yönden de gelişimini destekleyen bir yapıdadır. Bu yapı, aynı zamanda dinamik niteliğiyle öğrencilerin bireysel farklılıklarına, okul ve çevrenin koşullarına, zamanın ruhuna ve geleceğin beklentilerine uyarlanabilir özelliğindedir. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri, sürdürülebilir olması için tüm eğitim kademelerinde sarmal bir yapıda geliştirilmektedir. Nitekim bu beceriler yaşantılar yoluyla öğrenilebilir, öğretilebilir, gelişebilir ve değişebilir yapıdadır. Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin bu yapısı, modelde yer alan gelişim sürecinin tamamlayıcı ve bütüncül yönünü yansıtmaktadır. Sosyal-duygusal öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik öğretim uygulamaları; öğretmenleri, öğrencileri, okul yöneticilerini, velileri ve diğer paydaşları kapsayacak şekilde planlanmalıdır. Bir sistemin düzenli ve verimli işlemesi için sistemde yer alan bütün unsurların uyum içerisinde olması önemlidir. Süreçteki tüm paydaşların sosyal-duygusal öğrenme becerilerine sahip olmalarının yanı sıra davranışlarıyla rol modeli olarak görülmeleri ve bütüncül öğretim programlarının uygulanmasında diğer paydaşlarla dayanışma içinde bulunmaları gerekmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nin doğasına uygun olarak özgün bir sosyal-duygusal öğrenme becerileri kavramsallaştırması yapılmıştır. Bu kavramsallaştırmada sosyal-duygusal öğrenme becerileri; kişinin kendisi ve çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesi, duygularını yönetebilmesi, empati yapabilmesi dolayısıyla sağlıklı bir benlik geliştirebilmesi için gerekli olan becerileri ifade etmektedir. Buradan hareketle sosyal-duygusal öğrenme becerilerini açıklayan farklı sınıflandırmalar olmakla birlikte Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde birbiri ile ilişkili bir yapı içerisinde bulunan üç bileşenli bir sosyal-duygusal öğrenme beceri seti tanımlanmıştır.

Bilgi Görseli: Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

Benlik Becerileri (SDB1)

Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin ilk bileşeni benlik becerileridir. Benlik becerileri, kişinin ihtiyacı olan kişisel kaynakları geliştirerek kullanabilmesini ifade etmekte ve bu açıdan kendiliği ve kişiliği ile ilgili süreçleri yakından ilgilendirmektedir. Öğretim programlarında (I) kendini tanıma (öz farkındalık becerisi), (II) kendini düzenleme (öz düzenleme becerisi) ve (III) kendine uyarılama (öz yansıtma becerisi) olmak üzere üç benlik becerisi tanımlanmıştır. Aşağıda bu becerilerin ilgili süreç bileşenleri sunulmuştur.

Kişisel özelliklerin duygu, düşünce ve davranışlara yansımalarının bilincinde olunmasını ifade eder.

SDB1.1.
Kendini Tanıma
(Öz Farkındalık
Becerisi)

Süreç Bileşenleri

- SDB1.1.SB1. Öğreneceği yeni konu/kavram veya bilgiyi nasıl öğrendiğini belirlemek
- SDB1.1.SB2. Olaylar/durumlar karşısında hangi duyguları yaşadığını fark etmek
- SDB1.1.SB3. Kendi duygularına ilişkin farkındalığını artırmaya yönelik çalışmalar yapmak

Kişisel hedeflere ulaşabilmek için duygu, davranış ve bilişsel stratejilerin izlenip değerlendirilmesi ve pekiştirilerek kontrol edilmesini ifade eder.

SDB1.2.
Kendini Düzenleme
(Öz Düzenleme
Becerisi)

Süreç Bileşenleri

- SDB1.2.SB1. İhtiyaçlarını karşılamaya yönelik hedef belirlemek
- SDB1.2.SB2. Motivasyonunu ayarlamak
- SDB1.2.SB3. Bir hedefi gerçekleştirebilmek için kendi duygu, düşünce ve davranışlarını izlemek ve yönetmek
- SDB1.2.SB4. Bir hedefi gerçekleştirebilme sürecinde kendini değerlendirmek
- SDB1.2.SB5. Kendi öğrenme durumunu geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak

SDB1.3.
Kendine Uyarılma
(Öz Yansıtma
Becerisi)

Süreç Bileşenleri

- SDB1.3.SB1. Kendini değerlendirmek
- SDB1.3.SB2. Duygu/düşünce/davranışlarını dönüştürmek

Duygu, düşünce ve davranışların dönüştürüp geliştirilmesi için değerlendirmeler yapılmasını ve bu değerlendirmelere dayalı tepkiler oluşturulmasını ifade eder.

Sosyal Yaşam Becerileri (SDB2)

Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin ikinci bileşeni sosyal yaşam becerileridir. Sosyal yaşam becerileri, kişinin toplumsal hayata etkin olarak katılabilmek ve günlük hayatta karşılaştığı problemlerin üstesinden gelebilmek için kullandığı becerileri ifade etmektedir ve bu açıdan kişinin toplumsal yönü ile ilişkilidir. Öğretim programlarında (I) iletişim, (II) iş birliği ve (III) sosyal farkındalık olmak üzere üç sosyal yaşam becerisi tanımlanmıştır. Aşağıda bu becerilerin ilgili süreç bileşenleri sunulmuştur.

Duygu, düşünce veya bilgilerin sözlü ya da sözsüz olarak başkalarına iletilmesini ifade eder.

SDB2.1.

İletişim
Becerisi

Süreç Bileşenleri

- SDB2.1.SB1. Başkalarını etkin şekilde dinlemek
- SDB2.1.SB2. Duygu ve düşüncelerini ifade etmek
- SDB2.1.SB3. Sözlü ya da sözsüz olarak etkileşim sağlamak
- SDB2.1.SB4. Grup iletişimine katılmak
- SDB2.1.SB5. İletişiminin önündeki engelleri ortadan kaldırmak

Ortak bir hedefe ulaşmak için iki veya daha fazla kişinin birlikte çalışabilmesini ifade eder.

SDB2.2.
İş Birliği
Becerisi

Süreç Bileşenleri

- SDB2.2.SB1. Kişi ve gruplarla iş birliği yapmak
- SDB2.2.SB2. Düşüncelerini başkalarıyla tartışmak/müzakere etmek
- SDB2.2.SB3. Farklı düşünceler üzerinde uzlaşma sağlayıp ortaklıklar kurmak
- SDB2.2.SB4. Ekip (takım) çalışması yapmak ve yardımlaşmak
- SDB2.2.SB5. Sosyal etkileşimlerle elde edilen çıktıları eyleme dönüştürmek

Farklı geçmiş, kültür ve şartlardan gelen kişiler de dâhil olmak üzere başkalarının bakış açılarını anlama ve onlarla hemhâl olmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

SDB2.3.
Sosyal Farkındalık
Becerisi

- SDB2.3.SB1. Sosyal ipuçlarını dikkate almak
- SDB2.3.SB2. Başkalarının duygularını, düşüncelerini ve bakış açılarını anlamak
- SDB2.3.SB3. Başkalarına karşı anlayış geliştirerek saygı göstermek
- SDB2.3.SB4. Toplumsal normlar hakkında bir anlayış geliştirmek

Ortak/Birleşik Beceriler (SDB3)

Öğretim programlarında alan yazınındaki diğer sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin kavramsallaştırılmasından farklı biçimde özgün ortak/birleşik beceriler olarak ifade edilen bir beceri seti tanımlanmıştır. Bu noktada ortak/birleşik beceriler, benlik becerileri ve sosyal yaşam becerileri ile birlikte sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin yapısını oluşturmakta ayrıca benlik becerileri ile sosyal yaşam becerilerinin kesişim noktasında yer almaktadır. Bu sayede birey, becerilerin hem kişisel hem de toplumsal yönünden beslenmektedir. Öğretim programlarında (I) uyum, (II) esneklik ve (III) sorumlu karar verme olmak üzere üç ortak/birleşik beceri tanımlanmıştır. Aşağıda bu becerilerin ilgili süreç bileşenleri sunulmuştur.

Hem benlik hem de çevreyle dengeli bir ilişki kurulup bu ilişkinin sürdürülebilmesini ifade eder.

SDB3.1.
Uyum
Becerisi

Süreç Bileşenleri

- SDB3.1.SB1. Yeni, değişen ve belirsiz durumları anlamak
- SDB3.1.SB2. Yeni, değişen ve belirsiz durumlar karşısında değişime açık ve istekli olmak
- SDB3.1.SB3. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarla başa çıkmak için düşünce biçimini ayarlamak
- SDB3.1.SB4. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarda davranış veya eylemin doğasını, seviyesini ve derecesini ayarlamak
- SDB3.1.SB5. Yeni, değişen ve belirsiz bir çevreyle başarılı bir şekilde etkileşime geçmek için duygusal tepkileri ayarlamak

SDB3.2. Esneklik Becerisi

Ortaya çıkan yeni bir duruma uyum sağlayabilmeyi, mevcut çözümleri güncelleyerek farklı çözümler üretebilmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- SDB3.2.SB1. Zor durumlara farklı çözümler bulmak
- SDB3.2.SB2. Yeni durumlara uyum sağlamak

SDB3.3. Sorumlu Karar Verme Becerisi

Çeşitli durumlarda ahlaki sorumluluk çerçevesinde kişisel davranış ve sosyal etkileşimler hakkında özenli ve yapıcı seçimler yapılabilmesini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- SDB3.3.SB1. Problemleri tanımlayıp çözmek
- SDB3.3.SB2. Eylemlerinin sonuçlarını öngörmek
- SDB3.3.SB3. Gerekçeli yargıda bulunmak
- SDB3.3.SB4. Alınan kararların ahlaki olarak uygunluğunu değerlendirmek
- SDB3.3.SB5. Derinlemesine düşünmek

1.4.4.2. Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi

Sağlıklı bir kişilik yapısı; insanın kişisel anlamda tekâmülü, sosyal açıdan yaşadığı topluma uyumu ve fiziksel çevresiyle etkileşimi ile doğrudan ilişkilidir. Bu noktada kişilik yapısının temel taşlarından biri olan değer; insanın hem kendisi hem de çevresiyle ilişkilerinde duygu, düşünce ve davranışlarını biçimlendirir. Değer; kişinin varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik yapısı kazanmasına ve böylece tekâmülüne hizmet eder. Diğer yandan içinde yaşadığı toplumla bütünleşmesine ve nitelikli toplumsal ilişkiler geliştirmesine kılavuzluk eder. İnsanın sosyal ve fiziksel çevresiyle ilişkilerinde olumlu kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlayan değer; insan, toplum ve çevre açısından gerekli bir yapıdır.

Erdemler, eğitim-öğretim etkinlikleri sonucunda kişiye kazandırılması hedeflenen kişiliğin güçlü yanlarını ifade etmektedir. Bu erdemlere kişiler yaşantıları sonucu geliştirdikleri değerler aracılığıyla ulaşabilmektedir. Kişinin sahip olduğu değerler ise eylemlerinde kendini göstermektedir. Bu bakış açısı ile tutarlı olarak Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde kişiyi erdemlere ulaştıran ve dahası eylemleri aracılığıyla gözlemlenebilen değerler, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ile kavramsallaştırılmaktadır. Modelde yer alan değerlerin temel dayanağını kendi medeniyet dünyamızın referansları olan millî ve manevî değerlerimiz oluşturmuş, değerlerin evrensel boyutu da göz ardı edilmemiştir. Modelin ana hedefi; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan ise nihai hedef olan "Huzurlu Aile ve Toplum" ile "Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan" a ulaşmaktır.

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nde çatı değerler etrafında kümelenen bir değer çerçevesi sunulmaktadır. Çatı değerler, diğer bütün değerler ile yoğun kesişim noktaları olan değer yapılarını ifade etmektedir. Modelde saygı, sorumluluk ve adalet; çatı değerler olarak yer almaktadır. Kişisel hayat açısından önemli olan tasarruf, sabır, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve çalışkanlık değerleri insan; sevgi, dostluk, özgürlük, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik ve aile bütünlüğü değerleri aile ve sosyal çevre; temizlik, duyarlılık, estetik ve merhamet değerleri ise fiziksel çevre alanlarında yer almaktadır. Değerlerin ilgili olduğu alana karar verilirken daha çok katkı sağladığı alan dikkate alınmıştır. Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi; eğitim öğretimde mutlaka yer alması gereken değerleri içermesi açısından sade, değer alanları ve değerlerin birbirleriyle ilişkileri açısından tutarlı, kolay uygulanabilir olması açısından da kullanılabilir olarak tasarlanmıştır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları, erdemli insanı yetiştirmek için erdemlerin alt boyutları olan değerleri ve eylemlerini programlar arası bileşenler olarak ele almaktadır. Böylece değerler programın diğer öğelerinden, becerilerden ve alan içeriğinden ayrı bir şekilde değil programa kaynaşık olarak işlenmektedir.

Bu yolla değerlerin bağlama uygun olarak desteklenmesi ve içselleştirilmesinin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu noktada değerler ünite/tema/öğrenme alanı ile tutarlı biçimde öğrenme-öğretme yaşantılarında ele alınmaktadır. Değerler programın dikey düzleminde hiyerarşik bir yapıda değil, öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde bulundurularak birikimli bir yapıda desteklenmektedir. Nihayetinde, programın diğer bileşenleri ile bütüncül bir şekilde ve öğretim sürecinin doğasına uygun olarak kişilerin sahip olduğu değerlerin gelişimine ve içselleştirilmesine katkı sağlanmaktadır.

Bilgi Görseli: Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi

1.4.4.3. Sistem Düşüncesi ve Okuryazarlık Becerileri

Okuryazarlık kavramı, günümüz dünyasının karmaşıklığı ve bilgi bolluğu içinde önemli bir beceri hâline gelmiştir. Sistem düşüncesi, bu karmaşıklığı anlamada ve yönetmede etkili bir araç olarak öne çıkmıştır. Sistem düşüncesinin bir parçası olarak okuryazarlık, bireylerin karmaşık sistemleri anlama ve bu sistemler arasındaki ilişkileri görebilme yeteneğini ifade eder. Bu doğrultuda okuryazarlık becerileri bağlamında sistem düşüncesinin kazandırılarak öğrencilerin hayat boyu öğrenme yeterliliklerinin güçlendirilmesi Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öncelikli amaçlarından biridir.

Okuryazarlık becerileri; bütün derslerin farklı içerik formları ile beslenmesi, öğretim programlarının çeşitlendirilmesi ve zenginleştirilmesi gibi işlevlere sahiptir. Öğretim programlarındaki okuryazarlık becerileri, öğrenme çıktılarında vurgulanmayan örtük bir yapıda ele alınmaktadır. Öğretim programları çerçevesinde belirlenen okuryazarlık türlerinin bütüncül modelde okul öncesinden başlanarak sarmal bir yapı içerisinde kazandırılması amaçlanmaktadır.

Sistem Okuryazarlığı

Okuryazarlık becerilerinin bir sistem yapısı içerisinde ele alınması önemlidir. Öğrencilerin sistem okuryazarı olarak yetiştirilmesi, günümüz eğitim anlayışlarının oldukça önemli bir parçası hâline gelmiştir. Sistem okuryazarlığı ile geliştirilmek istenen sistem düşüncesi, dört temel durumun anlaşılmasını, eylem ve davranışa dönüştürülmesini amaçlamaktadır. Bu durumlar; sistemin farkında olunması, sistemi oluşturan parçaların bilinmesi, sistemi oluşturan parçalar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve sistemin amacının ve işlevinin anlaşılmasıdır. Bu bağlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde sistem okuryazarlığı; "sistemin parçalarını belirleme", "sistemi ve bileşenlerini çözme, sistemi yapılandırma", "sistem davranışlarını tahmin eden araçları oluşturma/ seçme/kullanma", "sistemdeki problemleri çözme, sistemlerin sürdürülebilirliği için geliştirdiği çözüm önerilerini eyleme dönüştürme" bütüncül becerilerinden ve ilgili süreç bileşenlerinden oluşmaktadır.

Bu doğrultuda öğretim programlarında farklı okuryazarlık becerileri yapılandırılırken sistem düşüncesi içerisinde hareket edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki tabloda sunulan "Sistem Düşüncesi" öğretim programlarında yer verilen "bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, görsel okuryazarlık, kültür okuryazarlığı, vatandaşlık okuryazarlığı, veri okuryazarlığı, sürdürülebilirlik okuryazarlığı ve sanat okuryazarlığı" türlerinin bütünlük becerileri, sistem düşüncesi bütünlük becerileri ile ilişkilendirilerek belirlenmiştir. Örneğin; bilgi okuryazarlığının bütünlük becerisi olan "Bilgi ihtiyacını fark etme" sistem okuryazarlığının "Sistemi ve bileşenlerini çözme" bütünlük becerisi ile ilişkilendirilerek yapılandırılmıştır. Eğitim sürecinde sistem düşünme becerisinin sistem okuryazarlığı ile geliştirilmesi, öğrencilerde geliştirilmeye çalışılan birçok okuryazarlığın temel hedeflerine bütüncül olarak ulaşılmasını sağlamaktadır.

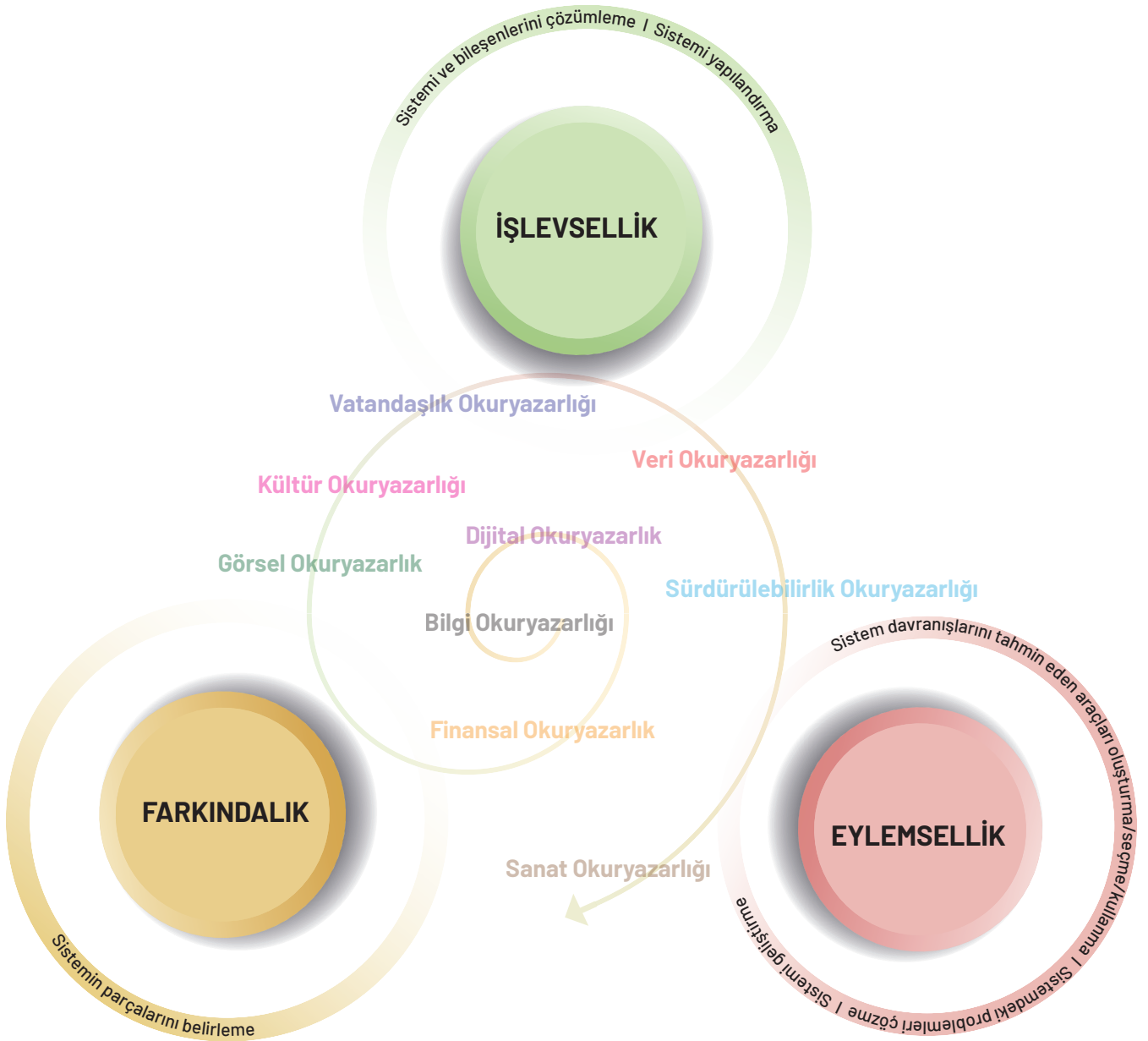
Bütünlük Beceriler

Sistemin Parçalarını Belirleme	Süreç Bileşenleri
	Sistem parçalarının farkında olmak Sistem parçalarını tanımlamak
Sistemi ve Bileşenlerini Çözme	Süreç Bileşenleri
	Sistem parçaları arasındaki ilişkileri anlamak Sistem parçaları arasındaki geri bildirim mekanizmalarını anlamak Sistem içerisinde yer alan doğrusal ve doğrusal olmayan bağlantıları tanımlamak Sistemler arasındaki ilişkileri belirlemek
	Süreç Bileşenleri
	Mevcut sistemi inceleyerek hiyerarşik, nedensel ya da mantıksal ilişkiler ortaya koymak Mevcut sistemle ilgili öz bilgisiyle elde ettiği ilişkilere dayalı unsurlardan uyumlu bir bütün oluşturmak/ortaya koymak
Sistemi Yapılandırma	Süreç Bileşenleri
	Sistemin davranışlarını tahmin etmeye yönelik hesaplamalar yapmak Sistemin davranışlarını tahmin etmeye yönelik modellemeler/simülasyonlar yapmak Geliştirilen araçlarla sistemin davranışlarını tahmin etmeye yönelik yargıda bulunmak
	Süreç Bileşenleri
Sistemdeki Problemleri Çözme	Sistemle ilgili problemi yapılandırmak Sistemle ilgili problemi özetleme Sistemle ilgili problemin çözümüne yönelik gözleme dayalı/mevcut bilgiye/veriye dayalı tahmin etmek Sistemle ilgili problemin çözümüne yönelik önermeler üzerinden akıl yürütmek Sistemle ilgili problemin çözümüne ilişkin yansıtma/değerlendirmede bulunmak
	Süreç Bileşenleri
	Sistemler için geliştirdiği çözüm önerilerini eyleme dönüştürmek için plan yapmak Belirlediği eylem planının olası çıktılarının etkilerini belirlemek için farklı taraflarla sosyal etkileşimlerde bulunmak Sosyal etkileşimler sonucunda düzenlediği eylem planını uygulamak Eylemlerinin sonuçlarının bireysel ve sistemsel değişikliklere olan etkilerini değerlendirmek Eylemleri ile sistem değişimini başlatmak ve güçlendirmek
	Süreç Bileşenleri
	Sistemlerin Sürdürülebilirliği İçin Geliştirdiği Çözüm Önerilerini Eyleme Dönüştürme

Okuryazarlık Becerileri

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan okuryazarlık becerilerine ait süreç bileşenleri üç düzeyde öğrencilere kazandırılmak üzere kurgulanmıştır. Bu üç düzey; okuryazarlık türünde geçen temel bilgi, terim, kavram ve olguları tanımlama, anlama, bunların farkında olma ve duyarlılık göstermeye yönelik farkındalık düzeyi; öğrencilerin bu bilgi, terim, kavram ve olgulara yönelik bütüncül ilişkiyi fark etmelerine yönelik işlevsellik düzeyi ve edinilen bilgilere yönelik öğrencilerin eyleme geçeceği eylemsellik düzeyidir. Bu düzeyler, gelişime uygun ve sarmal bir yapıda kurgulanmıştır. Bu sarmal sürecin farkındalıkla başlayıp eylemsellik ile tamamlanması beklenmektedir. Ancak bazı durumlarda farkındalıkla başlayan süreç, eylemsellik aşamasına gelmeden işlevsellikte kalabilir. Bu süreç, işlevsellik aşamasından daha ileri düzey ve kapsamı daha geniş farkındalığa dönüşerek devam edebilir.

Bilgi Görseli: Sistem Okuryazarlığı Bağlamında Okuryazarlık Türleri

FARKINDALIK**Bilgi Okuryazarlığı**

- Bilgi İhtiyacını Fark Etme

Dijital Okuryazarlık

- Dijital Bilgiye Ulaşma ve Dijital Bilgiyi Tanıma
- Dijital İletişimi Anlama

Finansal Okuryazarlık

- Geliri Anlama

Görsel Okuryazarlık

- Görseli Anlama

Kültür Okuryazarlığı

- Kültürü Kavrama

Vatandaşlık Okuryazarlığı

- Vatandaşlığı Anlama

Veri Okuryazarlığı

- Sorular Sorma ve Olası Sonuçları Düşünme

Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

- Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınmayı Anlama
- Sürdürülebilir ve Sürdürülebilir Olmayan Sistemleri Anlama

Sanat Okuryazarlığı

- Sanat Türlerini ve Tekniklerini Anlama

İŞLEVSELLİK**Bilgi Okuryazarlığı**

- Bilgiyi Toplama
- Bilgiyi Özetleme

Dijital Okuryazarlık

- Fikri Mülkiyet Haklarına Uygun Davranma
- Dijital Bilgiyi Anlamlandırma
- Dijital Ortamlar İçin İçerik Oluşturma ve Paylaşma

Finansal Okuryazarlık

- Geliri Anlama
- Para Yönetimini Sağlama
- Finansal Teknolojileri Anlamlandırma
- Bilinçli Harcama Yapma ve Borçlanma

Görsel Okuryazarlık

- Görseli Yorumlama
- Görsel İletişim Uygulamaları Oluşturma

Kültür Okuryazarlığı

- Kültürel Etkileşim

Vatandaşlık Okuryazarlığı

- Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarını Sorgulama

Veri Okuryazarlığı

- Veri Oluşturma
- Verileri Sayısallaştırma ve Ölçme
- Verileri Düzenleme ve İşleme
- Verileri Görselleştirme

Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

- Sürdürülebilirliğin ve Sürdürülebilir Kalkınmanın Bileşenlerini Çözümleme
- Sürdürülebilir ve Sürdürülebilir Olmayan Sistemleri Yapılandırma
- Sürdürülebilir Olmayan Sistemlere Yönelik Problemleri ve Sorunları Tartışma

Sanat Okuryazarlığı

- Sanat Eseri İnceleme
- Sanatı Kültürel, Tarihî ve Sosyal Bağlamda Anlama

EYLEMSELLİK**Bilgi Okuryazarlığı**

- Bilgiyi Kullanarak Eleştirel Düşünme
- Bilgiyi Sentezleme

Dijital Okuryazarlık

- İletişim Kurma ve Paylaşma
- Dijital Araçlarla İş Görme
- E-Güvenlik Önlemleri Alma
- Dijital Bilgiyi Kullanarak Eleştirel Düşünme

Finansal Okuryazarlık

- Bilinçli Harcama Yapma ve Borçlanma
- Düzenli Tasarruf Yapma ve Yatırımları Yönetme

Görsel Okuryazarlık

- Görsel İletişim Uygulamaları Oluşturma
- Görsel Hakkında Eleştirel Düşünme
- Görsel İletişim Uygulamaları Oluşturma

Kültür Okuryazarlığı

- Kültürü Sürdürme

Vatandaşlık Okuryazarlığı

- Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarını Sorgulama
- Hak Arama

Veri Okuryazarlığı

- Verileri Basitleştirme ve Dönüştürme
- Örüntüleri Betimleme ve Analiz Etme
- Bilgiye Ulaşma İçin Veriyi Yorumlama
- Yeni Bilgiyi Kullanma ve Yapılandırma

Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

- Sürdürülebilir Sistem Davranışlarını Tahmin Eden Araçları Oluşturma/Seçme/Kullanma
- Sistemlerin Sürdürülebilirliğini Etkileyen Problemleri Çözme
- Sistemlerin Sürdürülebilirliği İçin Geliştirdiği Çözüm Önerilerini Eyleme Dönüştürme

Sanat Okuryazarlığı

- Sanatsal Pratik Geliştirme

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde sistem düşüncesinin öğrencilere kazandırılmasına yönelik belirlenen okuryazarlık becerilerinin süreç bileşenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde yapılan etkinliklerle bütünlleştirilerek kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle program kapsamında belirlenen öğrenme çıktıklarına yönelik sınıf içinde ve dışında yapılacak olan tüm etkinliklerde uygun yerlere okuryazarlık süreç bileşenleri nüfuz ettirilerek okuryazarlık becerilerinin kazandırılması hedeflenmektedir.

1.4.5. DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Günümüzde öğrencilerin çok yönlü gelişmeleri, farklı alanlarda bilgi ve becerilere sahip olmaları beklenmektedir. Öğrencilere bu yeterliliklerin kazandırılması amacıyla hazırlanan programlarda disiplinler arası ilişkilere yer verilmesi gerekmektedir. Disiplinler arası ilişkiler, öğretim programlarını disiplin odaklı bilgi aktarımının ötesine geçirek öğrencilere bütüncül bir bakış açısı kazandırmada ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesinde önemli bir yere sahiptir.

Disiplinler arası ilişki kurulurken yapay bir ilişkilendirme yapmak yerine farklı disiplinlerin anlamlı bir bütünlük içerisinde ve bir arada kullanılması amaçlanır. Bu kapsamda öğretim programlarında önceden karşılaşılan, daha sonra karşılaşılabilecek veya öğrenci seviyesine uygun farklı disiplinlerin ilişkilendirilmesi yapılmıştır. Böylece Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programlarındaki disiplinler arası ilişkiler, öğrencilere farklı disiplinlerin konu alanları arasında bağlantılar kurma, çoklu bakış açıları geliştirme ve karmaşık problemlere çözümler bulma becerileri kazandırmaya katkı sağlar.

1.4.6. BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

Öğretim programlarında beceriler, birbiriyle ilişkileri ve anlam özellikleriyle öğrenme sürecinin bir parçası olarak modellenmiştir. Beceriler arası ilişkilendirmeler, beceri geliştirme sürecinin dinamik bir yapıya kavuşmasına dolayısıyla sürecin niteliğinin artmasına katkı sağlar. Öğrenme çıktılarında odağa alınan becerilerin yanı sıra bu becerilerle ilişkilendirilen ve öğrenme-öğretme yaşantılarında hayat bulan diğer becerilere yer verilir. Başka bir ifadeyle beceriler arası ilişkiler, öğrenme çıktılarında doğrudan yer verilmeyen ancak bu öğrenme çıktılarındaki becerilerle ilişkilendirilerek öğrenme-öğretme yaşantılarında yer verilen becerileri ifade eder. Beceri geliştirme sürecinde kullanılacak kavramsal beceri, alan becerisi ve bu becerilere ait bütünleşik becerilerin aynı disiplinin diğer alan becerileri ve bütünleşik becerileriyle ilişkilendirilmesi anlamlıdır. Öğrenme çıktılarında doğrudan yer verilmeyen bu beceriler, öğrenme-öğretme yaşantılarında beceriler arası ilişkilendirme yapılarak sürece dâhil edilir. Böylelikle bütünleşik becerilerden en az ikisini içeren ve çok boyutlu zihinsel süreçler gerektiren eylemleri ifade eden üst düzey düşünme becerilerinin de gelişimi desteklenmiş olur.

1.4.7. ÖĞRENME KANITLARI (ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME)

Ölçme ve değerlendirme hem öğretimin bir parçası hem de öğretimi tamamlayan bir süreçtir. Bir öğretim programı uygulanırken uygulamanın her adımında öğrencinin gelişiminin incelenmesi, öğrenme-öğretme sürecinin öğrenme çıktılarında ulaşıp ulaşılmadığının izlenmesi gerekir. Ölçme ve değerlendirme faaliyetleri; öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerinin ölçülmesinin yanı sıra öğrenme eksiklikleri ve eğilimlere ilişkin bilgi sağlar. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme faaliyetleri; öğretim sürecini en üst düzeyde destekleyecek, geri bildirim sağlayan yapıcı ve beceri odaklı olacak şekilde planlanarak yürütülmelidir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programlarında öğrenmeleri iyileştirmek için sürekli, geliştirici (biçimlendirici) ölçme ve değerlendirme kullanılmış; öğretim tasarım ve uygulamasında birinci önceliğin öğrenme sürecinde derinleşme olmasının teşvik edildiği bir anlayış benimsenmiştir.

Öğrencinin bir becerinin süreç bileşenlerindeki gelişiminin öğretmen tarafından sistematik olarak izlenmesine dayanan anlayış, öğretmenin etkili geri bildirim vermesini ve öğretim faaliyetlerini düzenleyerek öğrenciyi desteklemesini kolaylaştıracaktır. Öğrencilerin öğrenme ve öğretme süreçlerine aktif katılımı, gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin anlamlı olmasını sağlamaktadır. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrencilere ilgi çekici, yakın veya uzak çevresinde karşılaşılabileceği problemler/görevler verilmesi; yargılayıcı tutumdan uzak ve motive edici geri bildirimler sağlanması ve dijital teknolojilerin kullanılması aktif bir öğrenme sürecini destekler. Öğrencilerin özellikle kendi öğrenmelerini değerlendirmede sürece dâhil olması teşvik edilmelidir. Öz değerlendirmenin gerçekleşebilmesi için öğretmen; öğrencilerin öğrenme çıktılarının amacını anlamalarına, hedeflenen öğrenme çıktısına ulaşma ölçütlerini kavramalarına, hedeflenen öğrenme çıktısıyla ilişkili olarak öğrenmeleri hakkında değerlendirmede bulunmaları, kendi öğrenme sürecini değerlendirme ölçütlerini öğretmen ile birlikte belirlemeleri ve düzenlemeleri için strateji geliştirmelerine yardımcı olmalıdır. Her öğrenci farklı kişisel yeteneklere, ilgi alanlarına ve öğrenme ihtiyaçlarına sahiptir. Ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin öğrencilerin yetenek, ihtiyaç ve özel gereksinimlerine göre çeşitlendirilmesi; öğretim programlarının adil, etkili ve her öğrenciyi destekleyici bir şekilde işlenmesine katkı sağlamaktadır.

Öğrenme kanıtları; öğrencilerin öğretim programlarında tanımlanan bilgi ve becerilerdeki yetkinliklerinin, eğilim ve değerlerdeki gelişimlerinin değerlendirilmesi ve uygun öğretim yöntemlerinin belirlenmesi için son derece önemlidir. Öğretmenler, öğrenci performansını belirlemek için çeşitli ölçme yöntemlerinden elde edilen birden fazla kanıtı ihtiyaç duyar. Öğrenci portfolyoları, ödevler, projeler, performans görevleri, sunumlar, kontrol listeleri, sınavlar, gözlem ve görüşme formları, öğrenci anketleri, rol yapma, grup çalışması, ölçekler, mezun anketleri, sınıf içi tartışmalar, öz/akran/grup değerlendirmeleri ve yansıtma yazıları gibi kanıtlar; öğrenci performansını ölçmek ve geliştirmek amacıyla kullanılır. Öğrenme kanıtları; öğretimin planlanması (ölçme değerlendirme araçlarını seçme, performans kriterlerini belirleme vb.), tasarımı (ölçme ve değerlendirme araçlarının tasarımı vb.) ve uygulanması (veri toplama, verileri analiz etme, geri bildirim sağlama, öğrenme-öğretme tasarımlarını güncelleme, sürekli iyileştirme vb.) aşamalarında kullanılabilir.

Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrenci başarısının belirlenmesinde ve öğretim sürecinin etkinliğinin anlaşılmasında kritik bir rol oynar. Bu uygulamalar, öğretmenlere öğrenci gelişimini takip etme, öğretim yöntemlerini iyileştirme ve öğrenme çıktılarına ulaşma konularında rehberlik eder. Ölçme ve değerlendirme süreçlerine dayalı kararlarda öğrencinin bireysel olarak veya grup hâlinde öğrenmesini ve ilerlemesini izleme, öğretim gelişimini destekleme ve paydaşlara verilen geri bildirim; dikkate alınması gereken diğer kritik hususlardır. Beceri odaklı öğretim sürecinde kullanılacak ölçme ve değerlendirme uygulamalarının temel amaçlarından biri de öğrencilere açık ve anlaşılır geri bildirim vermektir. Öğrenme kanıtlarında ifade edilen, öz değerlendirme ve akran değerlendirme öğrencilerin öğrenmelerinin bir sonraki aşamasına hazır olup olmadıkları veya bilgi ve becerilerini pekiştirmek için daha fazla öğrenme deneyimine ihtiyaç duyup duymadıkları konusunda bilgi verir. Etkili geri bildirim, öğrencinin mevcut durumu hakkında bilgi sağlayarak öğrenme-öğretme süreçlerinin iyileştirilmesine de katkı sağlar.

Öğretim programları kapsamında sadece sonuca odaklanan bir yaklaşımdan ziyade öğrencilerin süreç içindeki öğrenme düzeylerini takip etmek için geliştirici (biçimlendirici) ölçme ve değerlendirme uygulamaları kullanılmıştır. Sürece ilişkin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının ve özellikle performans görevlerinin mümkün olduğunca sınıf ortamında yapılacak şekilde yapılandırılmasına özen gösterilmiştir. Geliştirici (biçimlendirici) değerlendirmede çeşitli ölçme ve değerlendirme uygulamalarının farklı öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uyumlu olması amaçlanmıştır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğrencilere kazandırılması gereken bilgi ve becerileri ortaya koymaya yönelik performans görevleri belirlenmiştir. Öğretim programları kapsamında ölçme ve değerlendirme uygulama örnekleri sunulmakla birlikte öğretmenlerin kendi belirleyecekleri uygulamaları kullanmaları da teşvik edilmektedir.

Öğrencilerin ölçme ve değerlendirme sonuçlarının farklı paydaşlara raporlanması önemli bir süreçtir. Raporlama süreci; öğrencilerin öğrenme süreçlerini anlamaları, desteklemeleri ve geliştirmelerine yardımcı olmak amacıyla tasarlanmalıdır. Bu sürecin adil, açık, anlaşılır ve bilgilendirici olması gerekmektedir. Her öğrencinin ihtiyaçları farklıdır. Bu nedenle raporlar öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini, gelişim gösterdikleri alanları ve potansiyellerini yansıtmalıdır. Öğretim programları kapsamında hangi becerilerde gelişim gösterdikleri, hangi becerinin hangi sürecinde zorlandıklarına ilişkin bireyselleştirilmiş geri bildirimler; paydaşların öğrencilerin durumlarını anlamalarına ve geliştirmelerine yardımcı olabilir. Sadece sonuç odaklı değerlendirmeleri raporlamak yerine öğrencilerin nasıl gelişebilecekleri konusunda öneriler içeren raporlar da hazırlanabilir. Bu tür raporlar, veli ve öğrencilere somut hedefler belirlemeleri konusunda yardımcı olacaktır.

Ölçme ve değerlendirme faaliyetlerine ilişkin rapor ve değerlendirmeler, ünite/tema/öğrenme alanı bazlı paylaşılabilir. Bu durum, veli ve diğer paydaşların öğrencilerin gelişimlerini izlemeleri konusunda fayda sağlayacaktır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları ve raporlama süreci, değişimlere uyum sağlayabilmeli ve güncelliğini korumalıdır. Ölçme ve değerlendirme faaliyetleri elektronik platformlar aracılığıyla kolayca erişilebilir hâle getirilmelidir. Raporlamalar, not verme amacı yanında öğrenciye geri bildirimlerle kendi durumları hakkında bilgi akışı sağlamalıdır. İnteraktif grafikler, veri analizleri ve mobil uygulamalar bilgiye erişimi kolaylaştıracaktır.

Raporlama sürecinin açık, şeffaf ve anlaşılır olması önemlidir. Eğitim paydaşları, toplanan ölçme kanıtlarının nasıl değerlendirildiği ve öğrencilerin hangi kriterlere göre başarılı sayıldığı gibi bilgilere erişebilmelidir.

Raporlar, karmaşık terimlerden kaçınılarak anlaşılır bir dilde hazırlanmalı ve bu raporlar eğitim paydaşlarının sonuçları doğru bir şekilde yorumlayabilmelerine faydalı olabilecek imkânlar sağlamalıdır.

Hâlihazırda veli ve öğretmenler, öğrencilerin durumunu sadece sınıf bazında görebilmekte ve objektif bir durum tespiti ancak öğrenciler geniş ölçekli bir sınava girdiklerinde yapılabilmektedir. Benzer bir zorluk da öğrencinin yıllara göre gelişiminin izlenmesinde yaşanmaktadır. Norm referanslı raporlama sistemiyle yapılacak raporlamalar hem öğrencinin ülke çapında diğer öğrencilere göre durumu hem de öğrencinin kişisel olarak yıllara göre gelişimi hakkında eğitimin tüm paydaşlarına objektif bilgi verecektir.

Öğretmenler, öğrencilerin öğrenme deneyimleri hakkında yaptıkları yansımaları bilgi kaynağı olarak kullanabilir. Öğrenme çıktılarının açıkça tanımlanması, birden çok öğrenme kanıtının toplanması, öğrenme kanıtlarının sistematik olarak bir plan dâhilinde belirlenmesi; öğrenme kanıtları ile ilgili zümredeki öğretmen, yönetici veya diğer ilgili paydaşlarla paylaşımlar yapılması ve geri bildirim alınması öğrenme çıktılarına ulaşmada yararlı olacaktır.

Özetle öğretim programları, ölçme ve değerlendirme ilkeleri kapsamında beceri odaklı bir yaklaşımla öğrencilerin sürekli ve çeşitli şekillerde izlenmesini sağlamak ve beceri odaklı sonuç değerlendirme uygulamalarını bünyesinde barındırmaktadır. Yeni öğretim programları, tüm ölçme ve değerlendirme sisteminde öğrenme kanıtlarının sürece dâhil edilmesini vurgulamaktadır.

Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında şu hususlara dikkat edilmelidir:

- Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğretmenler, geliştirmek istedikleri bilgi ve becerilere odaklanmalıdır. Bilgi ve becerilerin ölçme ve değerlendirme süreci ölçülmek istenen yapıya bağlı olarak belirlenmelidir. Geliştirilecek ölçme araçları, öğretim programlarında tanımlanan öğrenme çıktılarının süreç bileşenlerini yoklayacak şekilde aşamalı olmalıdır.
- Öğrencilerin yetenek farklılıkları, özel gereksinimleri, öğrenme profilleri göz önünde bulundurularak ölçme ve değerlendirme yöntemleri çeşitlendirilmeli ve öğrenciler çok yönlü değerlendirilmelidir.
- Öğretim süreci devam ederken öğrencinin öğrenmesi sürekli olarak takip edilmeli, öğrenciye hem geri bildirim verilmeli hem de öğrenciden geri bildirim alınarak öğretim tasarımında düzenlemeler yapılmalıdır.
- Paydaşlar, etkili öğrenmenin bir özelliği olan öz düzenlemenin gelişimini desteklemek amacıyla yansıtıcı uygulamalara dâhil edilmelidir.
- Beceriye dayalı öğrenme çıktıları ölçülürken öğrencilere becerilerini gösterebilecekleri performans görevleri verilmelidir. Performans görevleri; gerçek hayatla ilişkili, bilginin transferine imkân sağlayan, öğrenci için anlamlı ve ilgi çekici olan, bireysel ilgi ve ihtiyaçlara göre farklılaşabilme konusunda esnekliğe imkân verecek şekilde belirlenmelidir.
- Her ünite/tema/öğrenme alanında en az bir tane performans görevinin verilmesi ve uygulanması esas alınmıştır.
- Değerlendirme kriterleri açık bir şekilde tanımlanmalıdır.
- Ölçme araçları ve değerlendirme süreçleri öğrencilere adil bir şekilde uygulanmalıdır.
- Öğretim tasarımı ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme yöntemleri gerektiğinde tekrar gözden geçirilmeli, esnek bir yaklaşım benimsenmelidir.
- Öğrencilerin aktif olarak ölçme ve değerlendirme süreçlerine katılımı sağlanmalıdır.
- Öğrenci gelişiminin takibi ve öğrencilerin ihtiyacına göre öğretim tasarımının bireyselleştirilmesi, mümkün olduğunca eğitim teknolojileri ve çevrim içi öğrenme platformları ile desteklenmelidir.
- Günümüzde değişen koşullar dikkate alındığında dijital teknolojilerin ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanılması bir gerekliliktir. Dijital teknolojiler öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini, bilgiye hızlı ulaşmalarını kolaylaştırmaktadır. Dijitalleşmeyle birlikte öğrenme yanında ölçme ve değerlendirme de bireyselleştirilmiş oyun ve senaryo tabanlı uygulamalarla zenginleştirilebilir. Özellikle performansa dayalı ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinde dijital teknolojiler (simülasyon, senaryo oluşturma, eğitsel oyun vb.) kullanılabilir.

1.4.8. ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde öğretim programları yapısal olarak bilgi, beceri, eğilimler ve değerler arasında kurulan anlamlı ağlara dayanmakta ve bu yönüyle dinamik bir öğrenme-öğretme sürecine işaret etmektedir. Bu dinamik süreç bütüncül program anlayışı gereği, öğrencilerin doğuştan gelen özelliklerine saygı duyan ve her bir öğrencinin bütüncül gelişimini merkeze alan bir yapı sunmaktadır.

Programın belirtilen yapısı çerçevesinde temel amaç, tüm öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik anlamlı öğrenmelere ulaşacakları bir öğrenme süreci geçirmelerini sağlamaktır. Öğrencinin ihtiyaçlarına göre şekillenen bu süreç, doğası gereği, öğrencinin bütüncül gelişimine odaklı ve esnek bir program sunar. Bu bakış açısına bağlı olarak programın uygulanma sürecinde beklenen; aktif öğrenmenin desteklediği, öğrenci merkezli bir anlayıştır. Öğrenciyi sorumluluklarının bilincinde olmasını sağlayarak merkeze alan ve kendi öğrenme süreci üzerinde söz sahibi yapan bu anlayış çerçevesinde öğrencilerin yaparak ve yaptıkları üzerinde düşünerek öğrenmeleri temel alınmaktadır. Düşünme ve yapma süreçleri arasında güçlü ilişkiler kurmayı sağlayan bu anlayış, beceri odaklı programların uygulanmasında sağlam bir zemin sunmaktadır.

Program, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak amacıyla öğrenme sürecine yönelik bazı temel ilkeler doğrultusunda hareket eder. Öğrenme sürecinin temel ilkeleri şunlardır:

- Öğrencinin aktif katılımını sağlayacak öğrenci merkezli etkinlikler temel alınır.
- Farklı öğrenci ihtiyaçlarını karşılayabilecek esnek ve zenginleştirilmiş öğrenme yaşantılarına dayanır.
- Derin öğrenmeyi sağlamak amacıyla anlamlı öğrenme bağlamları içinde gerçekleşir.
- Öğrencilerin bilgi ve becerilerini yapılandırması için araştırma ve sorgulamayı merkeze alır.
- Bilgi, beceri, eğilim ve değerleri birlikte kullanarak bütüncül gelişime odaklanır.

Öğrenme sürecinin temel ilkeleri çerçevesinde öğrencilerin bilgi, beceri ve değerleri edinmeleri; geliştirmeleri ve uygulamalarında bilginin farklı kanallardan sunulması, disiplinler arası ilişkilerin kurulması ve deneyimlere dayalı, etkileşimli, düşünme sürecini destekleyecek öğretim uygulamalarının oluşturulması esastır. Bu doğrultuda öğretim yöntem ve tekniklerinin çeşitlendirilmesi ile sınırlı kalmamak, öğrenme ortamlarını farklılaştırmak, örgütsel düzenleyiciler ile teknoloji destekli ortamları da öğrenme ortamının bileşenleri olarak görmek; programın uygulama esasları içinde belirtilebilir. Bu tür ortamların oluşmasını sağlamaya yönelik tartışma, soru-cevap, örnek olay, benzetim, deney, eğitsel oyun, gezi-gözlem, altı şapkalı düşünme ve drama gibi aktif öğrenmeye fırsat veren öğretim yöntem ve tekniklerinin; kavram haritaları, akış diyagramları, sınıflandırma tabloları gibi anlamlı öğrenmeyi destekleyecek örgütsel düzenleyicilerin; video, animasyon, ses kayıtları gibi öğretimde çoklu kanalların oluşmasını sağlayacak materyallerin ve dijital öyküleme, karma öğretim gibi teknoloji temelli yaklaşımların kullanımı önerilmektedir.

Programın uygulanmasında temel alınan anlayışın öğrenme süreçlerine yansıtılmasında bazı temel öğrenme yaklaşımları dayanak olarak kabul edilmiştir. Seçilen yaklaşımların her biri, öğrenci özerkliğini vurgulamakta, öğretmen rolünü rehber olarak tanımlamakta ve öğrenci merkezli bir bakış açısıyla bilgi, beceri, eğilim ve değerler ekseninde anlamlı öğrenmelere ulaşılmasını desteklemektedir. Bu açıdan benzer anlayışı paylaşan, birbirini destekleyen ve güçlendiren yaklaşımlar seçilmiştir. Bununla birlikte dersin niteliğine, öğrenme çevresinin özelliğine göre bu yaklaşımlardan başka farklı yaklaşımlar da kullanılabilir. Bütüncül program anlayışı ve programın öğrenmeye yönelik temel aldığı varsayımlar ile uyumlu olarak seçilen öğrenme yaklaşımları; farklı disiplinler ve ağırlıklarda ele alınabilir, bu yaklaşımları besleyen öğretim yöntem ve teknikleri ile birlikte kullanılabilir. Temel alınan yaklaşımlar; yaşantı temelli, proje temelli, bağlam temelli, sorgulamaya dayalı ve iş birlikli öğrenme olarak belirlenmiştir.

Yaşantı temelli öğrenme, öğrenmeyi deneyimlerle şekillenen bir süreç olarak görür. Yaşantı temelli öğrenme sürecinde bilgi; değiştirilir, dönüştürülür ve deneyimlerle bağlantılı olarak yeniden yapılandırılır. Bu süreç; bilgi, beceri ve deneyimlerden bütüncül olarak yararlanılmasını gerektirdiği için programın uygulanmasına temel olan yaklaşımlardan biri olarak görülür. Öğrenme, döngüsel bir süreç içinde deneyimlerin kavramsallaştırılması ve dönüştürülmesi yoluyla gerçekleşir. Öğrenci, bu döngünün kendisine uygun aşamasından başlayarak öğrenme sürecini istediği adımlar üzerinde yapılandırabilir. Yaşantı temelli öğrenmenin öğrenci deneyimlerini merkeze alan ve öğrencilere uygun öğrenme yolları sunan yapısı, programın uygulanmasına güçlü bir katkı sağlar.

Bağlam temelli öğrenme, bilginin anlamlı ve gerçek yaşam durumlarını içeren bir yapı etrafında öğrenilmesini sağlamak üzere geliştirilmiş bir yaklaşımdır. Öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgi ve deneyimleriyle ilişkili olarak ortaya konan bir senaryo ya da örnek olay, öğrencinin bilgiyi yapılandırması için bir arayüz olarak kullanılır. Yaklaşımda, öğrenilenler öğrencilerin kendi deneyimlerinin gerçekliğiyle bağlantılıdır ve bu durum, öğrenmenin öğrencinin doğrudan içinde yer aldığı bir süreçte gerçekleşmesini sağlar. Öğrenciler sunulan bağlamlar içinde düşünür, tartışır, sonuç çıkarır ve ulaştıkları sonuçları değerlendirir. Gerçek yaşam deneyimlerinin çok katmanlı ve sorun temelli yapısı doğal olarak disiplinler arası ilişkiler kurmayı, programlar arası bileşenleri ve düşünme becerilerini kullanmayı gerektirir. Bağlam temelli öğrenme, öğrencileri anlamlı öğrenmeye götürecektir esnek bir sürecin yapılandırılmasına imkân sağlar.

Proje temelli öğrenme, öğrencilerin farklı disiplinlerde öğrendikleri ön bilgileri sentezleyerek yeni bilgiyi yapılandırmalarını ve bu süreçte de bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak bir ürün oluşturmalarını odağa alan bir yaklaşımdır. Proje temelli öğrenmede öğrenciler kişisel olarak ya da gruplar içinde proje konu ve planlarını belirler, planlarına uygun adımlar atarak araştırma süreçlerini gerçekleştirir, konularıyla ilgili ürünler oluşturur. Ayrıca bu süreçte gelişmelerini izler, çözüm ve ürünlerini değerlendirirler. Bu süreçte sınıf içi ve dışı aktivitelerin birlikte yer aldığını, disiplinler arası yaklaşımın ve öğrenme ürününün ön plana çıktığını da vurgulamak gerekir. Proje temelli öğrenme yaklaşımının bilimsel kavramlar ve ilkeler ile günlük hayat deneyimleri arasında köprü kuran ve disiplinler arası ilişkileri ön plana çıkaran yapısı, programın uygulanmasında derin öğrenmenin sağlanması ve sorgulamaya dayalı bir yapının kurulması için güçlü bir katkı sağlar.

Sorgulamaya dayalı öğrenme, bilginin öğrencilere sunulmasına değil öğrenciler tarafından bir sorgulama süreci içinde oluşturulmasına dayanır. Sorgulama yoluyla bilgiye ulaşma süreci bilimsel yöntemin izlenmesini gerektirir. Süreç bir soruyla başlar ve öğrenciler bu temel soruya cevap bulmak için yeni sorular sorar, araştırır, değerlendirir ve sürecin her aşamasında farklı düşünme becerilerini kullanır. Bu yaklaşımın uygulandığı sınıflar, yaşayan sınıflardır. Öğrenciler sınıf içinde dolaşır, birbiriyle tartışır, materyaller oluşturur, araştırır ve sunum yaparlar. Yaklaşımın bilginin oluşturulmasında öğrenci sorumluluğunu ve öğrencinin aktif katılımını vurgulayan yapısı, programın uygulanmasına güçlü bir zemin oluşturur.

İş birlikli öğrenme, öğrencilerin kendileri ve birbirlerinin öğrenmesini en üst düzeye çıkarmak amacıyla küçük takımlar içinde birlikte çalışmalarını esas alan bir yaklaşımdır. İş birliğine dayalı sınıflarda öğrenciler ortak bir amaç doğrultusunda etkileşime girer, birlikte çalışır, birbirlerinden öğrenirler. Bu süreçte ilişkiler kurmaya, üst düzey düşünme becerileri ve sosyal-duygusal öğrenme becerilerini kullanmaya yönelirler. Bununla birlikte iş birliğine dayalı öğrenmenin pek çok tekniği olması ve bu teknikler kapsamında öğrencilere üstlenebilecekleri farklı roller sunması, öğrenme sürecine esneklik kazandırır. Yaklaşımın aktif katılımın yanında sunduğu esneklik ve düşünme becerilerine yaptığı vurgu, bütüncül program anlayışıyla uyumlu bir yapı sunar.

1.4.8.1. Temel Kabuller

Öğrencilerin ünite/tema/öğrenme alanı ile ilgili ihtiyaç duyacağı ön öğrenmeler, öğretim programlarında temel kabuller olarak ifade edilmektedir. Kavram, ilke, genelleme, teorem gibi çeşitli şekillerde olabilen temel kabuller disipline özgü bağlamda ele alınmaktadır. Öğrencilerin bildiği kabul edilen öğrenmeleri kapsayan temel kabuller, ön değerlendirme sürecinde ele alınmakla birlikte bu yönüyle öğretime hazırlık sürecinin gözlenebilir ve ölçülebilir bir aşamasını oluşturmaktadır. Kazandırılacak becerinin içinde yer alan süreç bileşenleri ya da önceki beceriye ait süreç bileşenleri temel kabullerin beceri boyutundaki yansımalarıdır.

1.4.8.2. Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin hangi bilgi ve becerilere sahip olduklarının yanı sıra öğrenme sürecinde ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla ön değerlendirme yapılır. Bu değerlendirme sonuçları, eğitim içeriğinin farklılaştırılması ve öğrenci ihtiyaçlarına uygun hâle getirilmesi açısından önemlidir.

Ön değerlendirmenin amaçları şunlardır:

- Öğrencilerin mevcut bilgi ve beceri düzeylerini belirlemek,
- Öğrencilerin öğrenme çıktı ve beklentilerini anlamak,
- Öğretim programının içeriğini özelleştirmek.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne ait öğretim programlarının ön değerlendirme sürecine öğrenme ortamının bütüncül öğretim programını fiziksel olarak uygulamaya imkân verecek şekilde düzenlenmesiyle başlanmalıdır. Ardından öğrencileri ders veya öğrenme etkinliğine duygusal olarak ve motivasyon açısından hazır hâle getirmek için sosyal-duygusal öğrenme becerilerinden yararlanılabilir. Öğrencilerin ders veya öğrenme deneyimine zihinsel olarak hazır olup olmadıklarını değerlendirmek ve öğrenme çıktılarını odaklanmalarını sağlamak amacıyla yapılan zihinsel hazırlıktan sonra derse hazırlık aşamasına geçilmelidir. Bu kapsamda öğrencilerin, öğrenme çıktılarını ulaştırmaları sağlayacak materyallere (kitaplar, ders notları, çevrim içi kaynaklar vb.) erişimi ve bunları kullanma becerileri hakkında bir değerlendirme yapılmalıdır. Derse hazırlık olarak öğrencilerin derste işlenecek konular hakkında ne kadar ön bilgiye sahip olduklarını değerlendirmek önemlidir. Bu durum, öğretmenin öğrencilerin seviyelerini anlamasına ve dersi daha etkili bir şekilde planlamasına yardımcı olur. Son aşamada öğrencilerin ders veya öğrenme deneyimi sürecinde kendi hedefleriyle öğrenme çıktılarını karşılaştırarak süreci kendileri için anlamlı hâle getirmeleri sağlanmalıdır. Öğrencilerin kendi hedeflerine ulaşmaya yönelik bir öğrenme süreci geçireceklerini düşünmeleri, öğrenmenin anlamlı ve kalıcı olmasına katkı sağlar.

1.4.8.3. Köprü Kurma

Öğrenmede köprü kurma, öğrencilerin mevcut bilgi ve becerileri ile edinecekleri bilgi ve beceriler arasında bağlantı oluşturma sürecini ifade eder. Bu süreçte yeni bilgi ve becerilerin daha iyi anlaşılması, öğrenilmesi, dolayısıyla yapılandırılması sağlanır. Bu yaklaşım, öğrencilerin daha önce öğrendikleri veya deneyimlediklerini yeni öğrenme süreçlerine yansıtılmalarını teşvik eder. Bunun yanında köprü kurma, sınıfta öğrenilen bilgi ve becerilerin günlük hayatla ilişkilendirilmesidir. Öğrencilerin öğrenilen bilgi ve becerileri sadece sınıf içinde değil gerçek hayatta da nasıl kullanabileceklerini anlamalarına fırsat verilir. Bu bağlamda öğrencilerin öğretim programlarındaki öğrenme çıktılarını ulaştırmaları sağlamak için önceki ve yeni öğrenmeleri arasında köprü kurmalarını kolaylaştırmak büyük önem taşımaktadır.

Köprü kurma sürecinde öğretmenler şu hususları göz önünde bulundurmalıdır:

- Öğrenciler, yeni bilgi veya beceriyi mevcut bilgi ve deneyimleriyle ilişkilendirir. Bu sayede yeni bilgi daha anlamlı hâle gelir.
- Öğrencilerin yeni konu veya kavramları daha önce anladıkları konularla ilişkilendirebilmeleri için öğretmenler benzerlik ve metaforlardan yararlanır.
- Öğretmenler, somut örnekler ve uygulamalar aracılığıyla öğrencilerin edinecekleri beceriler ile mevcut bilgi ve deneyimleri arasında ilişki kurabilmelerine yardımcı olabilirler.

- Öğretmenler öğrencilerin akranlarıyla iş birliği yapabilecekleri öğrenme ortamları hazırlamalıdır. Bu sayede öğrencilerin farklı deneyim ve bakış açılarını paylaşabilmelerine imkân sağlanır.
- Öğretmenler, öğrencilerin günlük yaşam deneyimleri ile yeni öğrenecekleri bilgi ve beceriler arasında ilişki kurmalarını kolaylaştırabilir. Böylece yeni öğrenmelerin günlük hayata transferine ve derin öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlanmış olur.

Öğrenmede köprü kurma, öğrencilerin öğrenme sürecini daha etkili ve anlamlı hâle getirmekte, aynı zamanda düşünme sürecini başlatıcı bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde öğretmenler; öğrencilere öğrenme süreçlerini anlamlandırmak, mevcut bilgi ve deneyimlerini kullanmak için fırsatlar sunmalıdır.

1.4.8.4. Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

Öğrenme-öğretme uygulamaları, programın temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu şekilde, öğrenci merkezli bir anlayış çerçevesinde yapılandırılmaktadır. Bu anlayışla birlikte öğrenci soruları, seçimleri ve özerkliğinin ön plana çıktığı; öğretmenlerin öğretici rolünün yanında rehber ve kolaylaştırıcı rollerini üstlendiği bir yapı ortaya konmaktadır. Öğrenciler; farklı ön bilgi ve deneyimlere sahip, farklı biçim ve hızlarda öğrenen, öğrenme sürecinin aktif ve yansıtıcı katılımcıları olarak görülür. Öğretmenler ise öğrencilere rehberlik ederek bilgi, beceri, eğilim ve değerlerin kazandırılmasında öğrenme sürecini öğrenci merkezli bir biçimde tasarlayan tasarım uzmanları olarak görülür. Öğrenme; olumlu bir sınıf iklimi içinde, anlamlı bağlamlar ve çok yönlü etkileşimleri içeren bir ortamda gerçekleşir. Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak; onları sorgulamaya, derin ve anlamlı öğrenmeye yönlendirecek etkinlikler ile bilgi ve becerilerin birlikte kullanılması esas alınır. Öğrencilerin bütüncül gelişimini destekleyecek şekilde disiplinler arası ilişkilere; yaşantı temelli, bağlam temelli ve sorgulamaya dayalı bir öğrenmeyi destekleyecek öğretim yöntemlerine yer verilir. Öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencilerin çelişki içeren durumlar hakkında düşünmelerini, çıkarım yapmalarını sağlayacak örnek olaylar, problemler ve açık uçlu sorular kullanılması önerilmektedir. Yaparak yaşayarak öğrenme fırsatları ile düşüncelerin eyleme dönüşmesi desteklenebilir. Öğrencilerin düşünce ve duygularını paylaşarak bir anlamda birbirlerinin yakınsal gelişim bölgesini oluşturacakları çalışma ve düşünme etkinlikleri yapılandırılabilir. Bu süreçte öğrencilerin ulaştıkları çıkarımları sorgulamalarına, öğrenme ve düşünme süreçlerini değerlendirecek şekilde yansıtma yapmalarına izin verecek bir ortam oluşturulması önemlidir. Ayrıca öğretim teknolojileri de sürecin önemli bir bileşeni olarak görülmelidir. Video, animasyon, sunu vb. öğretim teknolojileri; öğretimsel bağlamlar içinde ve anlam oluşturmaya destekleyecek şekilde ele alınmalıdır.

Öğrenme ortamları, öğrencilerin belirli konuları öğrenirken veya becerileri edinirken kullandıkları fiziksel veya sanal alanları ifade eder. Bu ortamlar; öğrenme çıktıları, öğrencilerin ihtiyaçlarını ve öğrenme süreçlerini desteklemek amacıyla tasarlanır ve kullanılır. Öğretim programlarında yer alan becerilerin kazanılması ve geliştirilmesinde araştırma, üretim, sunum, iş birliği ve etkileşimi temel alan öğrenme ortamları kullanılmalıdır.

Öğrenme ortamlarının seçiminde amaçlanan hususlar şunlardır:

1. Öğrenme deneyimlerini şekillendirme
2. Öğrenci katılım ve motivasyonunu artırma
3. Öğrenmeyi farklılaştırma
4. Öğrenmeyi somutlaştırma
5. Öğrenmede dayanışmayı teşvik etme
6. Teknolojiyi kullanma
7. Değerlendirme ve geri bildirim sağlama
8. Çevre duyarlılığını ve ahlaki gelişimi destekleme

Öğrenme ortamları, günümüzde fiziksel ortamlar ve sanal ortamlar olmak üzere iki ana başlıkta toplanmaktadır. Bu temel sınıflandırmaya göre öğrenme ortamlarında kendi içerisindeki çeşitli faktörlere bağlı olarak bir dizi sınıflama ortaya çıkmaktadır. Bu farklı öğrenme ortamları, öğretim programlarının bir parçası olarak öğrencilere zengin ve çeşitli öğrenme deneyimleri sunmak amacıyla kullanılır. Bu ortamlar; öğrencilerin ihtiyaçlarına, hedeflerine, öğrenme profillerine ve programın amaçlarına uygun seçim yapmaları ve etkili bir öğrenme deneyimi elde etmelerinde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Öğrenme çıktıları ve öğrenci özelliklerinin dikkate alınmasıyla hazırlanacak bütüncül öğrenme ortamları şu şekilde sınıflandırılabilir:

Geleneksel Fiziksel Öğrenme Ortamları

- **Sınıflar:** Derslerin gerçekleştiği tipik fiziksel sınıf ortamları.
- **Laboratuvarlar:** Deneylerin yapıldığı öğrenme alanları.
- **Kütüphaneler:** Araştırma ve kaynaklara erişim amacıyla kullanılan alanlar.
- **Atölyeler:** Pratik becerilerin öğrenildiği alanlar.

Çevrim İçi Öğrenme Ortamları

- **Sanal Sınıflar:** Çevrim içi platformlar üzerinde gerçekleşen canlı dersler.
- **Eğitim Portalleri:** Öğrencilerin çeşitli ders içeriklerine erişebildiği çevrim içi platformlar.
- **Eğitim Uygulamaları:** Web tabanlı veya mobil öğrenme uygulamaları.
- **Web Seminerleri:** Çevrim içi sunum ve tartışmaların gerçekleştiği etkinlikler.

Sosyal Öğrenme Ortamları

- **Topluluk Tabanlı Öğrenme Ortamları:** Öğrencilerin bir araya gelerek etkileşimde bulunduğu ve birlikte öğrenme deneyimi yaşadığı eğitim alanları.
- **Kulüp ve Organizasyonlar:** Ortak ilgi alanlarına sahip öğrencilerin bir araya geldiği gruplar.

Açık Alan/Sınıf Dışı Öğrenme Ortamları

- **Doğal Çevreler:** Açık hava etkinlikleri ve doğada öğrenme için kullanılan alanlar.
- **Sanatsal, Bilimsel, Kültürel ve Sportif Mekânlar:** Müze, bilim kurum ve kuruluşları, spor eğitimi merkezleri, galeri vb. alanlar.

Sanal Gerçeklik ve Artırılmış Gerçeklik Tabanlı Öğrenme Ortamları

- **Sanal Gerçeklik (VR) Tabanlı Öğrenme Ortamları:** Sanal gerçeklik teknolojisi ile oluşturulan öğrenme alanları.
- **Artırılmış Gerçeklik (AR) Tabanlı Öğrenme Ortamları:** Artırılmış gerçeklik teknolojisi ile fiziksel dünyaya dijital içerikler eklenerek oluşturulan öğrenme ortamları.

1.4.9. FARKLILAŞTIRMA

Farklılaştırılmış öğretim; bir çatı kavram olarak öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, bireyselleştirilmiş ve esnek bir yaklaşımı temsil eder. Bu yaklaşım; tüm öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturur. Farklılaştırılmış öğretim, öğrencilerin her birinin benzersiz öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir stratejidir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencilerin bireysel farklılıklarını, esnek gruplandırmayı, sürekli değerlendirme ve uyarlama yaklaşımlarını ön plana çıkarır. Bu yaklaşım ile eğitim süreçleri ve öğretim programlarında önemli bir yer tutan içerik, süreç ve ürün boyutları özelleştirilir. Yapılan bu özelleştirmenin de öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyeleri, ilgi alanları ve öğrenme profillerine uygun düzenlemelerle yapılması gerekir. Farklılaştırılmış öğretim; her öğrencinin eğitimden en üst düzeyde faydalanabilmesi için öğretim süreçlerine bireyselleştirme ve esneklik sağlamayı amaçlayan kapsamlı bir yaklaşımdır. Farklılaştırılmış öğretimde öğrencilerin bireysel öğrenme yollarını keşfetmelerine yardımcı olacak stratejiler geliştirilerek potansiyellerini en iyi şekilde gerçekleştirebilmelerine olanak sağlayan öğrenme ortamları oluşturulur. Öğretmen içerik, süreç ve ürün boyutlarını farklılaştırırken öğrencilerin ne öğrendiklerini, nasıl öğrendiklerini ve öğrendiklerini nasıl yansıttıklarını farklı yaklaşımlarla ele alır. Burada amaç, tüm öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlamaktır.

Farklılaştırılmış öğretim ilkeleri şunlardır:

1. Esneklik
2. Bireysel farklılıklara saygı
3. Değişime açıklık
4. Bireysel ve grup beklentileri dengesi
5. Her öğrencinin kendi hızında ilerlemesi
6. Sürekli, geliştirici (biçimlendirici) ve çeşitli değerlendirme yöntemleri

Farklılaştırılmış öğretim ilkelerinin her biri, farklılaştırılmış öğretimin temellerinin açıklanabilmesinde önemli bir kaynak olarak değerlendirilebilir. Esneklik, farklılaştırmanın en önemli özelliğidir. Yer, zaman, materyal, gruplama ve öğretim açısından uyumlu ve esnek yaklaşımlar kullanmak gerekmektedir. Sınıfta sürekli aynı yol haritası takip edilmemelidir. Etkili farklılaştırmada özellikle esnek gruplama yöntemleri kullanılır. Bu sayede öğrencilerin farklı becerileri, ihtiyaçları, hazırbulunuşlukları, ilgileri ve öğrenme tercihleri ile kendilerine verilen görev ve konunun yapısı dikkate alınarak farklı şekillerde gruplama yapılabilir. Etkili farklılaştırma, öğrenilenlerin ön öğrenmeler üzerine kurulduğunu ve her öğrencinin öğrenmeyi aynı düzeyde gerçekleştirmediğini kabul eder. Bu nedenle öğretmen, her öğrencinin kendi ilerlemesini desteklemek için daha fazla sorumluluk almasına yardımcı olur. Öğrencilerin görevlerini yerine getirirken etkin bir biçimde karar almaları ve aldıkları kararları uygulamaları önemlidir. Öğrenciler kendilerine özgü öğrenme yollarında ilerlerken bir gruba ait olduklarının da farkındadır. Farklılaştırmanın amaçları arasında kişilere odaklanma olmasına karşın hedef, her öğrenci için özel bir plan yapmak değildir. Farklılaştırılmış öğretimde tüm öğrencilerle, iki ya da daha fazla kişilik gruplar hâlinde veya bireysel olarak çalışılan etkinlikler yapılabilir. Farklılaştırılmış öğrenme yaşantılarında ölçme ve değerlendirme uygulamaları, sürekli ve tanısasal bir süreç olarak işler. Farklılaştırılmış öğrenme yaşantılarında öğrencilerin ilgi alanları ile öğrenme profilleri önemlidir ve öğrencilere çeşitli öğrenme yaşantıları sunulur.

1.4.9.1. Zenginleştirme

Zenginleştirme, akranlarına göre daha ileri düzeyde olan öğrenciler için tasarlanmış bir stratejidir. Bu strateji; öğretim programının ötesinde, genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sağlayarak öğrencilerin bilgi ve becerilerini mümkün olan en üst düzeyde geliştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin ileri düzey kavramları ve karmaşık düşünce yapılarını keşfetmelerini teşvik eder. Öğrenmeyi zenginleştirmede kullanılan uygulama ve ortamlar; öğrencilerin dikkatini çekme, öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasını sağlama ve birden fazla duyuya hitap etme amacıyla tasarlanır. Görsel materyaller ve çeşitli etkinliklerle desteklenir, öğrencilerin olumlu tutum geliştirmelerini teşvik eder. Bireysel olarak veya grup hâlinde çalışmayı kolaylaştıracak çeşitli yöntem ve tekniklerle donatılır. Bu ortamlarda öğrenme yaşantıları, günlük hayatla ilişkilendirilerek gerçekleştirilir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ndeki zenginleştirilmiş öğrenme tasarımları, öğrencilerin içeriği keşfetmelerine ve öğrendiklerini sergilemelerine olanak tanıyan farklılaştırılmış uygulamaları kapsar. Öğretim programının bu boyutunda amaç; programın temel bileşenlerini oluşturan bilgi, beceri, değer ve eğilimlere hâkim olan öğrencilerin içerik, süreç ve ürün boyutunda zenginleştirilmesidir. Bu kapsamda öğrencilerin hazırbulunuşlukları, ilgi, yetenek ve öğrenme profilleri dikkate alınarak sunulan program bileşenlerine ek olarak içeriğin daha derin ve karmaşık hâle getirilmesi, sürecin farklı düşünme biçimlerini destekleyecek çeşitli yöntemlerle ve öğrencilerin aktif olduğu bir öğrenme süreci yaşaması hedeflenmektedir. Öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak bu öğrenme sürecinin sonunda bir ürün ortaya koymasını sağlayacak zenginleştirmeler yapılması amaçlanmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıda sunulan tablodan yararlanılarak zenginleştirme içerikleri geliştirilebilir.

İçerik

Alt Bölüm	Açıklama
Soyutluk	Bilgi seviyeleri (veri, kavram, genelleme, teori) arasında denge kurarak daha az veriye, daha çok soyut kavram ve genellemeye odaklanılmalı.
Karmaşıklık	Teori ve genellemeler; soyut kavramları, ilişkileri ve disiplinler arası bağlantıları kapsamlı.
Çeşitlilik	Öğretim programının dışındaki konu, ders ve disiplinlere yer verilmeli.
Organizasyon	İçerik, temel kavramlar ve disiplinler arası bağlantılar etrafında düzenlenmeli.
Seçkin Kişiler	Önemli kişilikler ve dehaler üzerine yoğunlaşarak öğrencilere bu kişilerle ilgili çalışma fırsatları sunulmalı.
Yöntemler	Araştırma yöntemleri öğretilmeli ve bu yöntemler pratik uygulamalarla desteklenmeli.
Ekonomiklik	Program içeriğinde zaman ve kaynaklar etkin bir şekilde kullanılmalı.

Süreç

Alt Bölüm	Açıklama
Üst Düzey Düşünme	Problem çözme, karar verme ve eleştirel düşünme gibi üst düzey düşünme becerileri ön plana çıkarılmalı.
Açık Uçluluk	Birden fazla çözüm yolu sunan problemlere odaklanılmalı.
Keşifçi Öğrenme	Gözlem, deney ve veri toplama gibi keşifçi öğrenme etkinliklerine yer verilmeli.
Akıl Yürütme	Öğrenme çıktıları, akıl yürütme becerilerini geliştirmeyi hedeflemeli.
Seçimde Özgürlük	Öğrencilere öğrenme yollarını seçme özgürlüğü tanınmalı.
Süreç Çeşitlendirmesi	Farklı öğrenme ve öğretme yöntemleri kullanılmalı.
Araştırma Yöntemleri	Araştırma becerileri öğretilmeli ve bu beceriler uygulamalı olarak sunulmalı.
Öğretim Hızı	Anlatım kısa tutulmalı ve tekrarlardan kaçınılmalı.
Grup Etkileşimi	Akran öğretimi ve grup çalışmalarını destekleyen etkinliklere yer verilmeli.

Ürün

Alt Bölüm	Açıklama
Gerçek Hayat Problemleri	Gerçek ve ilgi çekici problemlere odaklanılmalı.
Gerçek Alıcı Kitle	Projeler, gerçek hedef kitlelere sunulmalı.
Ürün Değerlendirmesi	Değerlendirmeler, profesyonel ürün kriterlerine göre yapılmalı.
Sentez Ürün	Yaratıcı ve orijinal ürünlere odaklanılmalı.
Üründe Çeşitlilik	Ürün çeşitliliği teşvik edilmeli.
Dönüşümler	Mevcut ürünler, yeni bağlamlarda kullanılmalı ve değiştirilmeli.

Öğrenme Ortamı

Alt Bölüm	Açıklama
Ortamın Tanımı ve Önemi	Öğrenme ortamı, öğrencilere etkileşim ve öğrenme fırsatları sunan alanlar olarak tanımlanmalı ve tasarlanmalı.
Tercihler	Öğrencilerin öğrenme profilleri ve ortam tercihleri çeşitlidir ve bu tercihler değişken olmalı.
Öğrenen Merkezli Ortamlar	Öğrencilerin kendi fikir ve ilgilerini keşfetmelerine olanak tanıyan, öğretmenin yönlendirici rolü üstlendiği öğrenci odaklı ortamlar oluşturulmalı.

1.4.9.2. Destekleme

Farklılaştırılmış öğretimin destekleme boyutu, öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrenciler için içerik, süreç, ürün ve öğrenme ortamındaki uyarlamaları kapsar. Bu durum, öğrencilerin öğrenme becerilerinin düşük olduğu anlamına gelmez. Bu öğrenciler derinlemesine düşünme ve problem çözme konusunda yetenekli olabilir. Bu noktada önemli olan, kendi hızlarında ilerleyebilmeleri için gereken zamanı ve desteği almalarıdır. Öğretmenlerin rolü, bu öğrencilerin güçlü yönlerini ortaya çıkarmak ve öz güvenlerini inşa etmelerine yardımcı olmaktır. Eğitimdeki temel hedefler, ortalamanın gerisinde olan öğrenciler için sadece belirli becerilerin kazanılmasına odaklanmaktan ziyade öğrenme sürecinin tamamını kapsayacak şekilde genişletilmelidir. Bu genişletme, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde olduğu gibi öğrencileri öğrenme sürecine dâhil eden ve her aşamada öğrencilerin mevcut bilgi ve becerilerini temel alarak onlara yeni öğrenme deneyimleri sunan yaklaşımlarla gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirmek için öğrenme yaşantılarında düzenlemeler yapmak; içerik ve öğrenme ortamlarının sosyal-duygusal öğrenme becerilerinde yer alan kendini tanıma (öz farkındalık), kendini düzenleme (öz düzenleme) ve kendine uyarılama (öz yansıtma) becerilerini geliştirmek; süreç temelli ölçme ve değerlendirme faaliyetlerine yer vermek bu yaklaşımın önemli unsurlarıdır. Bu unsurlar, öğretim programlarında her öğrencinin kendi hızında ilerlemesini ve bireysel ihtiyaçlarına göre öğrenmesini sağlamak üzere tasarlanmaktadır. Destekleme sürecinde öğretim programının amacı; öğrencilere temel bilgi ve kavramları anlaşılır ve etkileşimli bir şekilde sunmak, öğrenme sürecini adım adım oluşturarak öğrenci merkezli hâle getirmek, ürün bölümünde öğrencilerin basit ve çeşitli yöntemlerle öğrendiklerini ifade etmelerini sağlamak ve dikkat dağıtıcı unsurları azaltıp öğrenme ortamına teknolojiyi entegre etmektir.

Destekleme yaklaşımı; öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına ve öğrenme hızlarına uygun olarak içerik, süreç, ürün ve öğrenme ortamını destekleyerek her öğrencinin öğrenme sürecinden en iyi şekilde faydalanmasını hedefler. Burada amaç, öğrencilerin performans yönünden sınıftaki akranlarına yetişebilmelerinin desteklenmesidir. Bu doğrultuda aşağıdaki tabloda yer verilen destekleme içeriklerinden yararlanılabilir.

	Öğrenme İçin Evrensel Tasarım İlkeleri	Bireyselleştirme Öğeleri
İçerik	Sesli kitaplar ve alt yazılı videolar kullanarak içeriği çeşitli formatlarda sunun.	İçeriği küçük parçalara bölerek sunun ve her bir kavramı adım adım açıklayın.
	Ortalamanın gerisinde olan öğrenciler için özelleştirilmiş okuma materyalleri sağlayın.	Görsel ve işitsel materyallerle dersleri zenginleştirin.
	İçeriği anlamayı kolaylaştırmak için simgeler ve görsel ipuçları kullanın.	Öğrencilerin kendi hızlarında ilerlemelerine olanak tanıyan etkileşimli öğrenme araçları kullanın.
	Öğrenme İçin Evrensel Tasarım İlkeleri	Bireyselleştirme Öğeleri
Süreç	Öğrencilere kendi öğrenme hızlarında ilerleme fırsatı sunun.	Öğrenme sürecini oyunlaştırarak öğrencilerin motivasyonunu artırın.
	Öğrenme materyallerine erişimde esneklik sağlayın (dijital kopyalar, interaktif uygulamalar vb.).	Akran geri bildirim ve iş birliği öğrenme fırsatları sağlayarak öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini teşvik edin.
	Bireyselleştirilmiş öğrenme planları oluşturun ve her öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına uygun hedefler belirleyin.	Basamaklandırılmış talimatlar ve kontrol listeleri kullanarak öğrencilere yapılandırılmış rehberlik sunun.

	Öğrenme İçin Evrensel Tasarım İlkeleri	Bireyselleştirme Öğeleri
Ürün	Öğrencilere proje, sunum veya sözlü sınav gibi farklı görev tamamlama seçenekleri sunun.	Öğrencilere kendi hedeflerini belirleme ve kendi çalışmalarını değerlendirme fırsatları sunun.
	Uygun değerlendirme yöntemleri kullanın (uzatılmış zaman, alternatif ölçme ve değerlendirme biçimleri vb.).	Öğrenme sürecinde kendi ilerlemelerini görselleştirebilecekleri portfolyolar oluşturmalarına yardımcı olun.
	Geri bildirim ve değerlendirmelerde çoklu ortamlar kullanın (sözlü, yazılı, görsel vb.).	Değerlendirmelerde çeşitliliği sağlayın (yaratıcı projeler, uygulamalı görevler vb.).
	Öğrenme İçin Evrensel Tasarım İlkeleri	Bireyselleştirme Öğeleri
Öğrenme Ortamı	Erişilebilir teknoloji araçları (ekran okuyucular, özel klavyeler vb.) sağlayın.	Sınıf içinde belirli görev ve etkinlikler için açık ve düzenli alanlar oluşturun.
	Sınıf içinde rahat edebilecekleri bir düzen oluşturun.	Grup çalışmaları ve akran öğrenimi için alanlar oluşturarak sosyal etkileşimi teşvik edin.
	Sessiz çalışma alanları ve bireysel çalışma seçenekleri sunun.	Yapılandırılmış günlük bir rutin oluşturun.

“Destekleme” ve “zenginleştirme” yaklaşımları, eğitim alanında bireysel farklılıkları merkeze alarak her öğrencinin özgün ihtiyaçları ve hedefleri doğrultusunda en üst düzeyde gelişmesini sağlamayı hedefler. Bu yaklaşımlar, her öğrencinin adil ve eşit şartlarda akademik ve bireysel gelişimini teşvik eder.

1.4.10. OKUL TEMELLİ PLANLAMA

Okul temelli planlama; zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında gerçekleştirilmesi kararlaştırılan araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma etkinlikleri gibi çalışmalara ayrılan süreyi ifade etmektedir. Bu kapsamda öğretmenlere öğretim programını uyarlama imkânı tanınarak esneklik sağlanması amaçlanmıştır. Okul temelli planlama çalışmaları, öğretmenlere özerklik tanıyan bu yapıyla öğretim programlarının tamamlayıcısı ve destekleyicisi bir alan olarak görülmelidir.

Okul temelli planlama çalışmalarında 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'ndaki Genel Amaçlar ile birlikte Türk Millî Eğitimi'nin Temel İlkeleri, öğretim programlarının genel amaçları ile öğrenme çıktıları dikkate alınmalıdır. Okul temelli planlama için belirlenen süre; tüm öğretim programlarının üniteler/temalar/ öğrenme alanları için ayrılan süre tablolarında belirtilmektedir. Çalışmalar için ayrılan süre eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir. Bu süreler dâhilinde gerçekleştirilecek okul temelli planlama, özünde sistematik bir yaklaşımı gerektirdiğinden ihtiyaçların net olarak belirlenmesi, bu ihtiyacı giderecek uygun eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi ve bu faaliyetlerin etkisine yönelik bir değerlendirme yapılması beklenmektedir. Bu planlamalar kapsamında yürütülecek faaliyetlerde; öğrenci katılımı desteklenmeli, yaparak ve yaşayarak öğrenmeye olanak tanınmalı, öğrencinin bütüncül gelişimine hizmet etmelidir.

1.4.11. PROGRAM DIŞI ETKİNLİKLER

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde program dışı etkinlikler ile zihinsel, sosyal-duygusal, fiziksel ve ahlaki gelişimi desteklemek; kazanılan becerilerin gerçek hayatta uygulanmasına olanak tanımak, okullarda yürütülen akademik çalışmalarını zenginleştirmek, zamanı etkili kullanmak ve estetik duyarlılığı artırmak amaçlanmaktadır. Belirtilen amaç doğrultusunda program dışı etkinlikler, bütüncül eğitimin destekleyicisi olarak görülmektedir. Öğrencilerin kendilerini tanımalarına yardımcı olan program dışı etkinlikler, öğrencilere yaşam becerilerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri için fırsatlar sunar. Program dışı etkinliklerin çok yönlü oluşu, öğretim programlarının dayandığı bütüncül eğitim anlayışına hizmet etmektedir. Program dışı etkinlikler, eğitimi sınıf ve okul sınırlarının ötesine taşımaktadır. Bu etkinlikler öğrencileri gelecekte karşılaşacakları zorluk ve fırsatlara da hazırlamaktadır. Bu nedenle eğitim sürecindeki tüm paydaşların program dışı etkinliklere katılımı teşvik edip desteklemeleri önemlidir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde beceri, eğilim ve değerler; sorumlu karar verme süreciyle uyumlu bir bütün oluşturur. Öğretim programlarında yer verilen program dışı etkinlikler, öğrencilerin bütüncül gelişimlerine sağlayacağı katkılar açısından aşağıda sıralanan alanlarda kendini göstermektedir.

Bireysel Gelişimin Desteklenmesi: Program dışı etkinlikler, bireysel gelişim için etkili bir ortam sağlar. Öğrencilere ilgi ve yeteneklerini keşfetme, öz güven oluşturma ve güçlü bir şahsiyet geliştirme fırsatları sunar. Bu etkinlikler sayesinde öğrenciler sınırlarını zorlayabilir ve yeni ufuklar keşfedebilirler.

Zihinsel Gelişimin Desteklenmesi: Bütüncül gelişim entelektüel büyümeyi kapsar ve program dışı etkinliklerin zihinsel yeteneklerin beslenmesindeki rolü büyüktür. Akademik başarının yanı sıra zihinsel gelişimi destekleyecek program dışı etkinliklere katılmak; karar vermeyi, eleştirel düşünmeyi ve problem çözmeyi geliştirir.

Sosyal-Duygusal Gelişimin Desteklenmesi: Program dışı etkinlikler; öğrencilerde stres, kaygı ve zorluklarla başa çıkma becerisini geliştirerek onların akranları ve çevreleriyle etkileşim kurmalarına, sosyal beceriler edinmelerine, millî ve manevi değerleri yansıtmalarına imkân sağlar. Böylece öğrenciler bir takımın parçası olarak çalışmayı, birlikte daha iyi yaşamayı, çatışmaları çözmeyi ve saygılı bir şekilde iletişim kurmayı öğrenirler.

Fiziksel Gelişimin Desteklenmesi: Program dışı etkinlikler, öğrencileri sağlıklı gelişimleri konusunda desteklemenin yanı sıra kazandıkları becerileri hayat boyu yerine getirmeleri ve sağlıklı bir hayat tarzı benimsemeleri yönünde teşvik eder. Ayrıca öğrenciler, fiziksel zorlukların üstesinden gelip kendi sınırlarını zorlarken diğer yandan kendilerine olan inanç, güven ve saygılarını geliştirir.

Ahlaki Gelişimin Desteklenmesi: Ahlaki gelişim, öğrencilerin vicdan, adalet duygusu, dürüstlük, sorumluluk, saygı gibi değerlerin farkına varması ve bu değerleri içselleştirilerek eyleme geçirmesiyle ilgilidir. Program dışı etkinlikler; öğrencilere birlikte çalışma, merhamet, dayanışma, adil rekabet, yardımlaşma gibi ahlaki değerleri deneyimleme ve içselleştirme fırsatı sunar. Bu deneyimler, öğrencilerin sadece bilgi ve beceri kazanmalarını değil, aynı zamanda ahlaki bir bilinç geliştirerek toplumsal sorumluluklarını anlamalarını sağlar.

Öğretim programlarında yer verilen program dışı etkinlikler, "sosyal sorumluluk" ile "hayat boyu öğrenme" olmak üzere iki boyutta ele alınmıştır.

1.4.11.1. Sosyal Sorumluluk Programı

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencilerin toplumsal sorunlar karşısında çözüm üretmesine katkı sağlayan, birçok proje ve faaliyeti destekleyen bir yapıdır. Bu proje ve faaliyetler; eğitim, kültür, spor, sağlık, sosyal hizmetler, çevre koruma, afet ve acil durum yönetimi gibi farklı alanlarda gerçekleştirilebilir ve öğrencilerin toplumsal sorumluluk bilincini geliştirir. Ayrıca bu tür çalışmaların mesleki, akademik ve kişisel hayat üzerindeki etkisi büyüktür. Sosyal sorumluluk programı, öğrencilere hayata ilişkin geniş bir temel yaklaşım sunarak onları topluma hizmet etmeye ve bireysel gelişimlerini bütüncül bir şekilde ele almaya teşvik eder. Bu bakış açısı, toplumun bir parçası olarak öğrencilerin hayatı anlamlandırmalarına ve içinde yaşadıkları toplumun bir parçası olarak toplumsal değerlere uyum sağlamalarına yardımcı olur.

Sosyal girişimcilikle tanışan öğrenciler, toplumsal problemlere çözüm aramak için motivasyona ve özverili çalışma isteğine sahip olurlar. Bu öğrenciler, çevrelerine katkıda bulunma ve program dışı etkinlikler yoluyla öğrendiklerini uygulamak için harekete geçme konusunda daha büyük bir sorumluluk hissederler. Sosyal sorumluluk programları, benzer düşüncelere sahip kişi ve kuruluşlarla dayanışma ve ağ oluşturmayı gerektirir. Program dışı etkinlikler, bu bağlantıları kolaylaştırarak insanların sosyal sorumluluk girişimleri için ortak ve kaynak bulmasının yolunu açar.

1.4.11.2. Hayat Boyu Öğrenme

Hayat boyu öğrenme, öğrenen toplumun ve bilgi toplumunun bir yansımasıdır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, insanların sadece okul sürecinde değil hayatı boyunca öğrenmeye devam etmesi gerçekliğine vurgu yapar. Dolayısıyla öğrenme olanaklarının hayatın tümüne yayılmasını sağlayan hayat boyu öğrenme genel olarak kişinin bilgiyi içsel bir motivasyonla arayışı olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda hayat boyu öğrenme ilkesini benimseyen öğrenciler, öğrenmenin sorumluluğunu üstlenerek bireysel ve toplumsal gelişimin yanı sıra istihdam öncelikli bir yaklaşımı destekler.

Hayat boyu öğrenme sayesinde öğrencilere sınıfın dışına uzanan bir öğrenme sevgisi kazandırılması amaçlanır. Öğrenciler, ilgi duydukları faaliyetlerle meşgul olma ve hayatları boyunca bu ilgi alanlarını keşfetmeye devam etme konusunda cesaretlendirilirler. Hayat boyu öğrenmenin sağladığı zengin öğrenme yaşantıları, öğrencilerin dış dünyada neler olup bittiğini anlamaları ve farkındalık oluşturmaları adına önemlidir. Sanatsal etkinlikler veya spor gibi farklı ilgi alanlarına yönelik hayat boyu öğrenme etkinliklerine katılmak, farklı kariyer alanlarının keşfedilmesine yardımcı olur.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde hayat boyu öğrenme; öğrencilerin öğrenmeyi öğrenme, liderlik, kariyer gelişimi, inisiyatif alma konularında deneyim kazanmaları açısından önemli görülmektedir.

1.4.12. ÖĞRETMEN YANSITMALARI

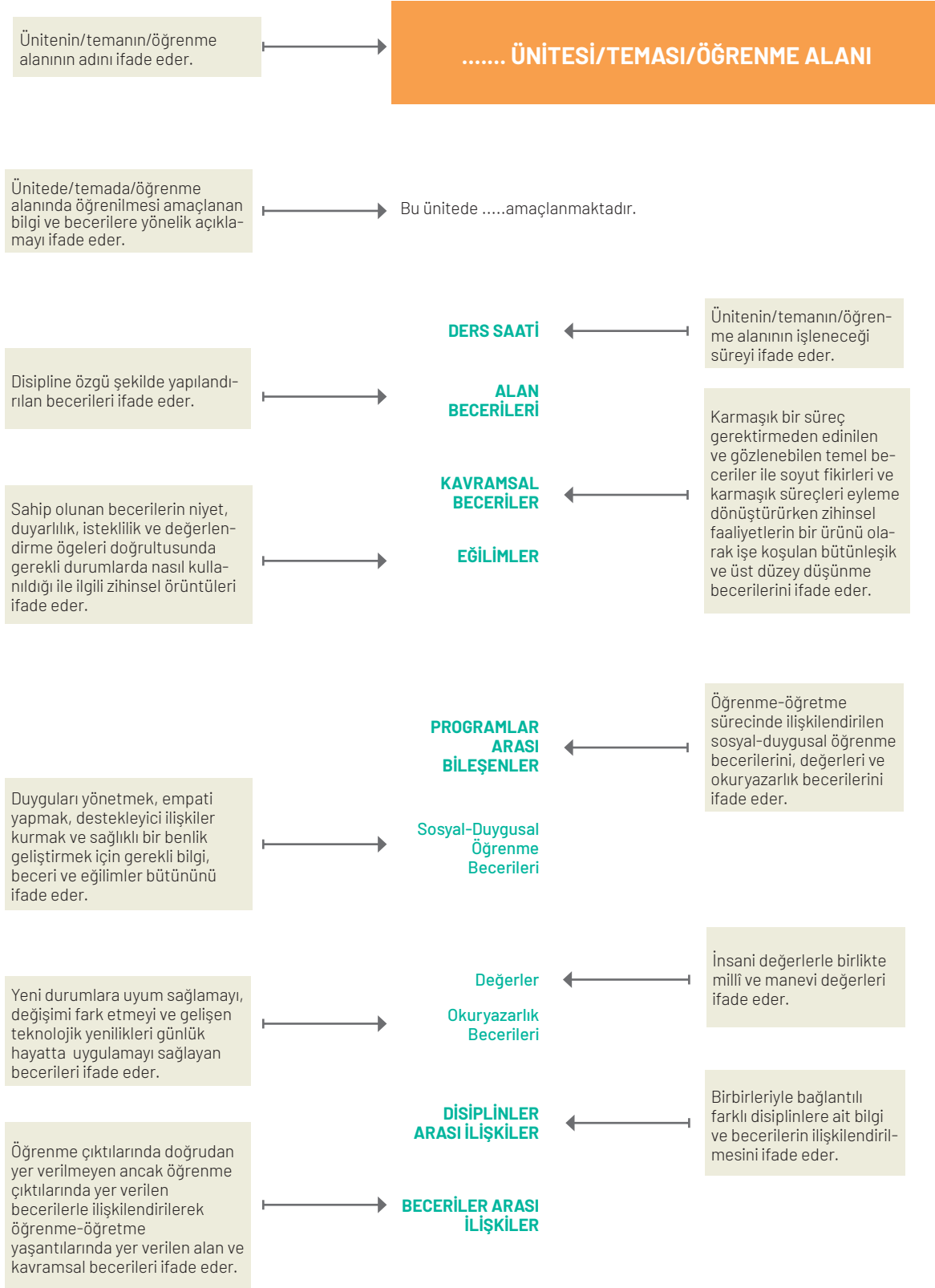
Yansıtmanın temel amacı öğretmen ve öğretimin gelişimini desteklemektir. Yansıtma yoluyla öğretmenlerin hem kendilerinin hem de öğretim programlarının güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerini değerlendirmeleri beklenmektedir. Buna bağlı olarak öğretmenler, öğretim sürecini iyileştirebilir ve öğrencilere daha nitelikli öğrenme deneyimleri sunabilirler.

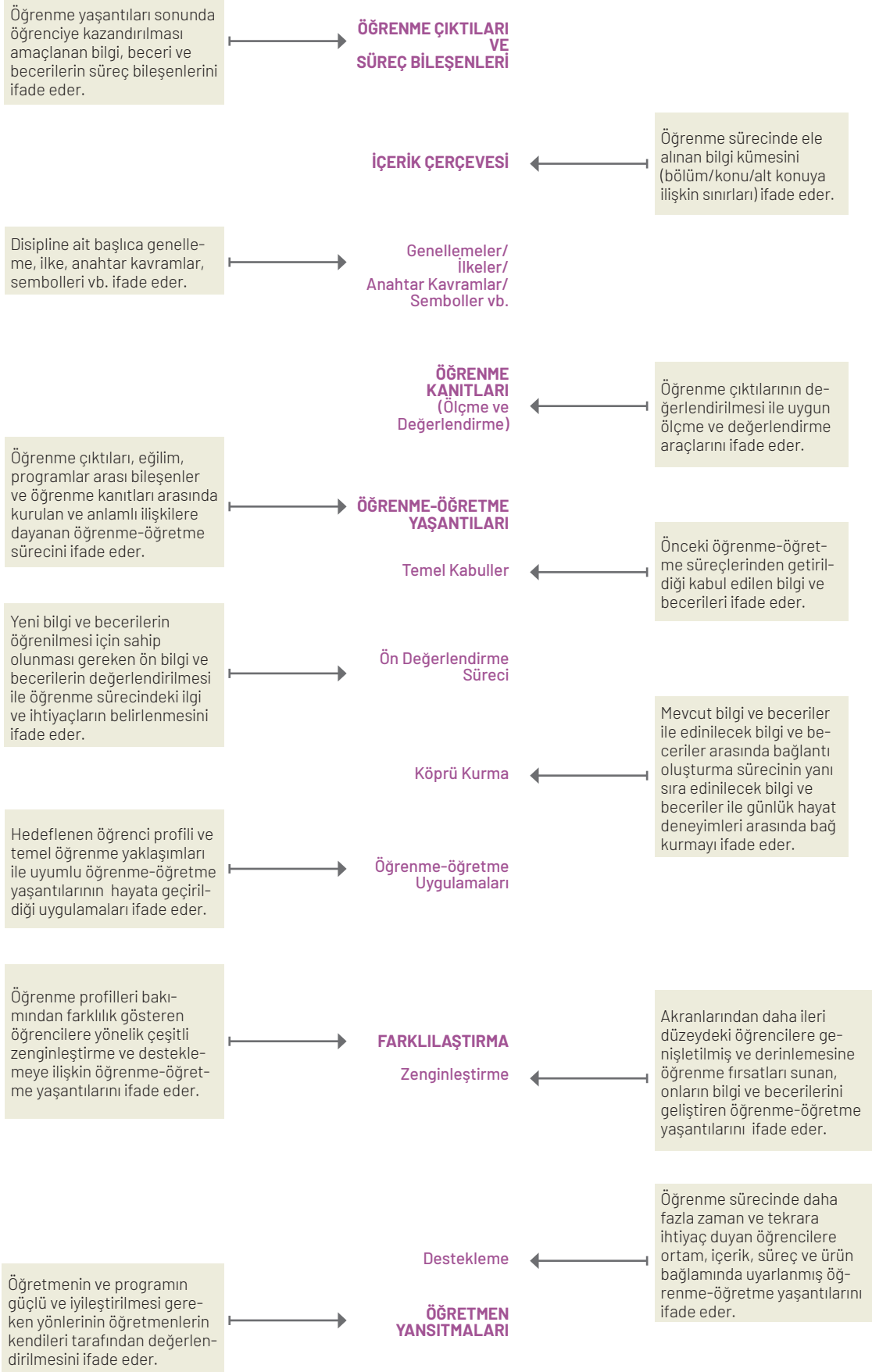
Öğrenme-öğretme süreçlerinin genel olarak sınıf içinde gerçekleştiği düşünülse de öğretmenler yansıtma yaparken etkileşim içinde oldukları okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve akademisyenler gibi paydaşlardan aldıkları geri bildirimleri de kullanabilirler.

Öğretmen yansıtmaları için görüşme formları, öz değerlendirme formları, anekdot kayıtları, günlükler, münazara, zümre ve şube öğretmenler kurulu raporları, öğretmenler kurulu raporları, gelişim dosyaları, mikro öğretim değerlendirmeleri ve ders raporları gibi veri kaynakları kullanılabilir.

1.4.13. TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI YAPISI

EKLER

EK-1

ERDEM-DEĞER-EYLEM TABLOLARI

ERDEM				
DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D1 ADALET	Hak ve özgürlükleri, eşitliği, etik davranmayı, hakkaniyeti, ön yargısızlığı, ölçünlülüğü ve liyakati kapsar.	D1.1. Hak ve özgürlüklerini bilmek ve korumak	<p>D1.1.1. Her insanın yaşama, eğitim alma, sağlık hizmeti alma hakkı; din ve vicdan hürriyeti gibi temel hak ve özgürlüklere sahip olduğunu kabul eder.</p> <p>D1.1.2. Hakkını aramanın meşru yollarını bilir.</p> <p>D1.1.3. Ailede, okulda, toplumda hak ve özgürlükleri ile ilgili sorunlara çözüm arar.</p> <p>D1.1.4. Kendi hak ve özgürlüklerini uygun şekilde kullanır.</p> <p>D1.1.5. Hak ve özgürlüklerinden yararlanırken diğer insanların haklarını da savunur.</p> <p>D1.1.6. Toplumsal hayatta kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğunu bilir.</p> <p>D1.1.7. İnsanları sahip oldukları fiziksel özellik, sosyoekonomik düzey, etnik köken, inanç gibi özelliklerine göre ayırmadan tutum ve davranışlarına göre değerlendirir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı
		D1.2. Hakkaniyetli davranmak	<p>D1.2.1. Toplumsal karar alma süreçlerinde farklı görüşler olabileceğini kabul eder.</p> <p>D1.2.2. Hakkı olmayanı verilse dahi almaz.</p> <p>D1.2.3. Haksızlıkların düzeltilmesi konusunda kararlı davranır.</p> <p>D1.2.4. İnsan ilişkilerinde yakınlık, menfaat, ön yargı vb. gözetmeksizin tarafsız davranır.</p> <p>D1.2.5. Görev ve sorumluluklarını kuralına uygun olarak yerine getirir.</p> <p>D1.2.6. Bireysel farklılıkların haklardan yararlanmaya engel olmaması gerektiğini bilir.</p> <p>D1.2.7. Görev, sorumluluk ve ödül paylaşımında adil davranır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem
		D1.3. Ölçülü ve dengeli olmak	<p>D1.3.1. Adalet ve merhamet arasındaki dengeyi sağlar.</p> <p>D1.3.2. Haksızlık karşısında duygu ve davranışlarını kontrol eder.</p> <p>D1.3.3. İnsan davranışlarını hukuki ve ahlaki açıdan değerlendirir.</p> <p>D1.3.4. Adalet ve eşitlik kavramlarını ayırt eder.</p>	<ul style="list-style-type: none"> İş birliği öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama
		D1.4. Liyakate önem vermek	<p>D1.4.1. Yeterliğe göre yapılan tercihlerin adil olduğunu fark eder.</p> <p>D1.4.2. Görev paylaşımı yaparken kişilerin yeterliğini dikkate alır.</p> <p>D1.4.3. Yeteneklerine uygun görevleri almada istekli olur.</p> <p>D1.4.4. Karar verme sürecinde ön yargılı olmaktan kaçınır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D2 AİLE BÜTÜNLÜĞÜ	Aile içi iletişim ve iş birliğini güçlendirmeyi, ailede sorumlulukları yerine getirmeyi, aileyle vakit geçirmeyi; saygı, sevgi ve güvene dayalı ilişkiler kurmayı kapsar.	D2.1. Aile birliğine önem vermek	D2.1.1. Aile birliğinin sağlanması için karşılıklı saygı, sevgi ve güvenin gerekli olduğunu bilir. D2.1.2. Aile kurumunun önemini benimseyerek devamlılığı için çaba gösterir. D2.1.3. Aile bağlarına zarar verebilecek davranışlardan kaçınır. D2.1.4. Aileye ait olma duygusunu ve aile bağlarını geliştirir. D2.1.5. Aile fertlerinin aile bütünlüğünü korumadaki rolünü açıklar. D2.1.6. Aile içi mahremiyeti korur. D2.1.7. Ülkesinin geleceği için aile ve nüfusun önemini bilir.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme
		D2.2. Aile içi dayanışma göstermek	D2.2.1. Aile fertlerinin birbirine destek olması gerektiğini fark eder. D2.2.2. Duygu ve düşüncelerini, öğrendiği bilgileri ailesiyle paylaşmaya istekli olur. D2.2.3. Aile üyelerinin sevinç ve üzüntülerini paylaşır. D2.2.4. Ailede yaşanan problemlere çözüm yolları üretir.	
		D2.3. Aile içi iletişimi güçlendirmek	D2.3.1. Aile ilişkilerine önem verir. D2.3.2. Aile içi etkili iletişimin sağlayacağı yararları fark eder. D2.3.3. Ailece yapılan yemek, piknik, oyun, akraba ziyareti, tatil gibi etkinliklere katılmaya istekli olur. D2.3.4. Saygı ve sevgi temelli bir iletişimin aile huzuruna katkıda bulunacağını savunur. D2.3.5. Aileyi ilgilendiren kararlarda tüm aile fertlerinin görüşlerini almaya önem verir. D2.3.6. Aile bağlarını güçlendirmek için mizahı bir araç olarak kullanır. D2.3.7. Anne, baba ve aile büyüklerine hürmet gösterir. D2.3.8. Karar alırken ailesiyle istişare eder.	
		D2.4. Aile içi sorumlulukları yerine getirmek	D2.4.1. Aile içinde iş birliği yapmanın önemini fark eder. D2.4.2. Aile içi görevleri yerine getirmenin önemini fark eder. D2.4.3. Aile içindeki görev ve sorumluluklarını en iyi şekilde ve zamanında yapar.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D3 ÇALIŞKANLIK	Disiplinli, planlı ve istikrarlı olmayı; bilimselliğe önem vermeyi, iç motivasyon ve öz denetim sahibi olmayı, hayat boyu öğrenmeyi, görev ve sorumluluk üstlenmeyi kapsar.	D3.1. Azimli olmak	D3.1.1. Hırs ve azim arasındaki farkı ayırt eder. D3.1.2. Gayretli olmanın hedeflere ulaşma üzerindeki etkisini fark eder. D3.1.3. Disiplinli ve istikrarlı çalışma alışkanlıkları geliştirir. D3.1.4. Zorlukları aşmak için gayret gösterir. D3.1.5. İçsel motivasyon yollarını (ilgi, merak, gelişim, özerklik, keşif) geliştirir. D3.1.6. İstek ve motivasyonunu artıracak amaçlar belirler. D3.1.7. Yenilgi ve başarısızlıklarında tekrar deneme gücünü kendinde bulur.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme
		D3.2. Planlı olmak	D3.2.1. Düzenli çalışmanın başarı üzerindeki etkisini fark eder. D3.2.2. Açık ve ulaşılabilir hedefler belirler. D3.2.3. Görev ve sorumlulukları yerine getirmek için etkili bir yol haritası çizer. D3.2.4. Hedeflere ulaşmak için hazırladığı planı uygular. D3.2.5. Zamanı etkili bir şekilde yönetir. D3.2.6. Hedef ve planları gerektiğinde yeniden düzenler.	<ul style="list-style-type: none"> Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap
		D3.3. Araştırmacı ve sorgulayıcı olmak	D3.3.1. Bilimsel gelişim için merak duygusunu kullanarak takip etmesi gerektiğini fark eder. D3.3.2. Doğru ve güvenilir bilgiyi ayırt eder. D3.3.3. Güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilir. D3.3.4. Edindiği bilgileri eleştirel bakış açısıyla değerlendirir. D3.3.5. Yaratıcılığını geliştirecek faaliyetlere katılır. D3.3.6. Çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur. D3.3.7. Ödev ve sorumluluklarını akademik dürüstlüğe uygun şekilde yerine getirir. D3.3.8. Bilim, sanayi ve teknoloji alanındaki güncel gelişmeleri takip eder.	<ul style="list-style-type: none"> Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama
		D3.4. Çalışmalarda aktif rol almak	D3.4.1. Grupla çalışma becerisi sergiler. D3.4.2. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında aktif görev alır. D3.4.3. Kendine uygun görevleri almaya istekli olur. D3.4.4. Kişisel ve grup içi etkinliklerde sorumluluklarını yerine getirir.	<ul style="list-style-type: none"> Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D4 DOSTLUK	Sosyal ilişkilerde duyarlılık göstermeyi dayanışma içinde olmayı; etkili iletişimle sevgi, saygı ve güvene dayalı ilişkiler kurmayı; nitelikli vakit geçirmeyi ve evrensel bağ kurmayı kapsar.	D4.1. Arkadaşlarına destek olmak	D4.1.1. İyi ve kötü zamanlarında arkadaşlarına destek olur. D4.1.2. Arkadaşlarının sorunlarını çözmek için çaba gösterir. D4.1.3. Ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur. D4.1.4. İhtiyaç duyduğunda arkadaşlarından yardım ister. D4.1.5. Arkadaşlarının bireysel gelişimini ve hedeflerini destekler. D4.1.6. Arkadaşlarını iyiliğe teşvik ederek onları kötülüklerden uzaklaştırmaya çalışır.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme
		D4.2. Arkadaşları ile etkili iletişim kurmak	D4.2.1. Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler. D4.2.2. Arkadaşlarıyla duygu ve düşüncelerini paylaşır. D4.2.3. Arkadaşlarının duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışır. D4.2.4. Arkadaşlarına karşı nazik davranır.	<ul style="list-style-type: none"> Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem
		D4.3. Güvene dayalı ilişkiler kurmak	D4.3.1. Arkadaşlarının özel bilgi ve durumlarını başkalarıyla paylaşmaz. D4.3.2. Arkadaşlarına verdiği sözleri yerine getirir. D4.3.3. Dürüst ve samimi davranışlar sergiler. D4.3.4. Değerlerinden ödün vermez. D4.3.5. Arkadaşının hakkını onun bulunmadığı ortamlarda da savunur.	<ul style="list-style-type: none"> Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama
		D4.4. Arkadaşlarını ve onlarla vakit geçirmeyi önemsemek	D4.4.1. Arkadaşlarıyla vakit geçirmekten keyif alır. D4.4.2. Arkadaşlarıyla kaliteli zaman geçirir. D4.4.3. Arkadaşlarının düzenlediği sosyal etkinliklere katılmaya istekli olur. D4.4.4. Arkadaşlarının fikir ve görüşlerine değer verir. D4.4.5. Arkadaşlarının kişisel alan ve sınırlarını korumaya özen gösterir. D4.4.6. Arkadaşlarının farklılıklarını kabul eder. D4.4.7. Arkadaşlarının olumlu yönlerini örnek alır.	<ul style="list-style-type: none"> Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun
		D4.5. Farklı kültürlerle bağ kurmak	D4.5.1. Ülkeler arası yardımlaşmanın dostluğun gelişmesine katkıda bulunacağını bilir. D4.5.2. Dünya barışının dostça ilişkiler kurma ve uzlaşma yoluyla tesis edilebileceğini bilir. D4.5.3. Komşu ülkelerle barış içinde yaşamının önemini fark eder. D4.5.4. Uluslararası projelere katılarak ülkeler arası ilişkileri güçlendirir. D4.5.5. Farklı milletlerden insanlarla iletişim kurarken millî kimliğini ve kültürünü muhafaza eder.	<ul style="list-style-type: none"> Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D5 DUYARLILIK	Kendisine, içinde yaşadığı topluma, kültürel zenginliklere, tüm varlıklara değer vermeyi; sürdürülebilirliği önemsemeyi ve afetlere karşı hazırlıklı olmayı kapsar.	D5.1. İnsana ve topluma değer vermek	<p>D5.1.1. İnsanlara nazik davranır.</p> <p>D5.1.2. Kendi istekleri ile diğer insanların istekleri arasında denge oluşturur.</p> <p>D5.1.3. Sosyal ilişkilerinde sabırlı ve anlayışlı olmaya gayret eder.</p> <p>D5.1.4. Yaşlıların ve özel gereksinimli kişilerin toplumsal hayata etkin katılımını destekler.</p> <p>D5.1.5. Toplumsal sorunların çözümünde sorumluluk üstlenir.</p> <p>D5.1.6. Şiddetin önlenmesinde sorumluluk alır.</p> <p>D5.1.7. Şiddetin her türüne karşı çıkar.</p> <p>D5.1.8. Kendisine yapılmasını istemediği davranışları başkalarına yapmaz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme
		D5.2. Çevreye ve canlılara değer vermek	<p>D5.2.1. Çevre sorunlarına yol açabilecek davranışlardan kaçınır.</p> <p>D5.2.2. Temiz enerji kaynaklarının kullanımını önemser.</p> <p>D5.2.3. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için atık yönetimini önemser.</p> <p>D5.2.4. Tüketim tercihlerini sürdürülebilirliğe katkıda bulunacak şekilde yapar.</p> <p>D5.2.5. Tüm canlıların haklarını korur.</p> <p>D5.2.6. Çevresinde yaşayan canlı türlerini tanımaya istekli olur.</p> <p>D5.2.7. Çevresini korumak ve güzelleştirmek için girişimlerde bulunur.</p>	
		D5.3. Afet bilincine sahip olmak	<p>D5.3.1. Afet ve acil durumların her an her yerde gerçekleşebileceğini bilir.</p> <p>D5.3.2. Afet ve acil durumların neden olduğu riskleri ve bu riskleri azaltmak için alınabilecek önlemleri bilir.</p> <p>D5.3.3. Afet öncesi, esnası ve sonrasında yapılması gerekenlerin farkında olur.</p> <p>D5.3.4. Afetlerin neden olduğu stres ve kaygıyı yönetmeye yönelik çalışmalar yapar.</p> <p>D5.3.5. Afet durumlarında ulaşabildiği insanlara ve diğer canlılara yardımcı olur.</p> <p>D5.3.6. Afet sonrası toplumsal dayanışmaya katkıda bulunur.</p>	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D6 DÜRÜSTLÜK	Söz ve davranışlarında tutarlı, doğru ve güvenilir olmayı kapsar.	D6.1. Samimi olmak	D6.1.1. Üzerine düşen görevleri kuralına uygun olarak yerine getirir. D6.1.2. Bilgi ve tecrübesini toplumun yararı için kullanır. D6.1.3. Sosyal ilişkilerde tarafsız davranır. D6.1.4. Dürüstlük değerinin toplum hayatında yaygınlaşması için harekete geçer. D6.1.5. Karşılaştığı ikilem durumlarında iyi niyetli ve doğru sözlü davranır. D6.1.6. Kişisel çıkar gözetmeksizin doğruları söyler.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme
		D6.2. Doğru ve güvenilir olmak	D6.2.1. Duygu ve düşüncelerini açıkça ifade eder. D6.2.2. Söz, inanç ve davranışlarında tutarlı olur. D6.2.3. Kendisine emanet edilenlere sahip çıkar. D6.2.4. Söz verdiği işleri zamanında ve eksiksiz yapar. D6.2.5. Her koşulda doğru olmaya dikkat eder. D6.2.6. Yaşamında yalan, hile ve aldatmaya başvurmaz. D6.2.7. İnsanların arkasından, duyduklarında onları rahatsız edecek şekilde konuşmaz.	
D7 ESTETİK	Sanatsal bakış açısı kazanmayı, sanatsal ve kültürel varlığı koruyup zenginleştirmeyi, doğal güzelliklerin ve çevrenin korunması ile ilgili duyarlı olmayı ve sorumluluk üstlenmeyi, estetik aracılığıyla özgün üretkenliği ve ruhsal gelişimi desteklemeyi, sanatı hayatın bir parçası hâline getirmeyi kapsar.	D7.1. Duyusal derinliği anlamak	D7.1.1. Estetik ile ilgili güzellik, sanat, uyum, simetri, özgünlük, zevk, denge ve eleştiri gibi kavramları açıklar. D7.1.2. Estetiğin sanat ve doğada önemli bir yere sahip olduğunu fark eder. D7.1.3. Renk, desen, doku gibi duyuşal özelliklerin estetik algı ile ilişkisini fark eder. D7.1.4. Güzelliğin göreceli olduğunu fark eder. D7.1.5. Sanat eserini kendi deneyim ve değerleriyle ilişkilendirerek yorumlar. D7.1.6. Sanat eserlerini inceleyerek sanatçıyla ilgili çıkarımlarda bulunur. D7.1.7. Estetik açıdan nitelikli tasarımları ve çevresel güzellikleri takdir eder.	<ul style="list-style-type: none"> Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme
		D7.2. Üretkenliği ve ruhsal gelişimi desteklemek	D7.2.1. İnsanın ruhsal esenliğine sanatın etkisini fark eder. D7.2.2. Çevresindeki doğal güzelliklerin ve sanatsal öğelerin kişiliğine etkilerini değerlendirir. D7.2.3. Sanat eserleriyle donatılmış bir çevrenin insanın gelişimine ve olgunlaşmasına katkı sağlayacağını fark eder. D7.2.4. Estetik bakış açısıyla özgün eserler ortaya koyar.	
		D7.3. Sanatsal ve görsel zevkleri hayatın bir parçası hâline getirmek	D7.3.1. Geleneksel sanatlara ve yerel kültüre yönelik etkinliklere katılır. D7.3.2. Çevresindeki estetik unsurların korunmasında aktif görev alır. D7.3.3. Hayatını görsel sanatlar, mimari, müzik, edebiyat gibi alanlarda estetik unsurlarla zenginleştirir.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D8 MAHREMİYET	Kendisinin, ailesinin ve başkalarının kişisel alanını ve bilgilerini korumayı; başkalarının özgürlüklerini ihlal etmemeyi, kişisel sınırlarına saygı duymayı ve millî ve manevî değerlerde mahremiyetin sınırlarını kapsar.	D8.1. Kişisel özgürlük alanını korumak	D8.1.1. Her ferдин karar alma ve fikir belirtme hakkının olduğunu savunur. D8.1.2. Özel hayatın korunmasını güvence altına alan yasaları araştırır. D8.1.3. Özel alanını ihlal edebilecek fiziksel temasları ayırt eder. D8.1.4. Özel konuşma, mesajlaşma vb.nin başkalarıyla paylaşımaması gerektiğini bilir. D8.1.5. Sosyal ilişkilerinde kişisel sınırlarını belirler.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini
		D8.2. Kişisel bilgilerin gizliliğini korumak	D8.2.1. Sosyal medyada kişisel bilgi, belge ve fotoğraflarının erişilebilirliğini sınırlar. D8.2.2. Kişisel bilgilerinin yer aldığı dijital araçları bilinçli ve güvenli bir şekilde kullanır. D8.2.3. Kişisel bilgilerin gizliliği ihlalinin olası sonuçlarını araştırır. D8.2.4. Kendisiyle paylaşılan sosyal, kurumsal ya da kişisel bilgileri üçüncü kişilerle paylaşmaz. D8.2.5. Dijital mahremiyet ihlalinin yasal sorumluluğunu bilir.	<ul style="list-style-type: none"> Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem
		D8.3. Aile içi ilişkilerde özel alanı dikkate almak	D8.3.1. Aile üyelerinin kişisel alanlarını koruması gerektiğini bilir. D8.3.2. Ailenin ortak özel hayatının önceliklerini önemser. D8.3.3. Aile içi ilişkilerde gizliliğe önem verir, suç teşkil edecek bir durumu gizli tutmamasını gizliliğin bir ihlali değil gereği olarak değerlendirir. D8.3.4. Tüm aile fertlerinin duygusal ve bedensel gizliliği olduğunu kabul eder. D8.3.5. Aile içindeki her ferдин kendi bedensel mahremiyetini koruması için gerekli özeni gösterir. D8.3.6. Evin ortak kullanım alanlarında aile fertlerine saygı gösterir.	<ul style="list-style-type: none"> Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay
		D8.4. Sosyal ilişkilerde kişisel alanları korumak	D8.4.1. Bedensel ve mekânsal mahremiyetin korunmasına özen gösterir. D8.4.2. Ortak kullanım alanlarında bedensel gizliliği ve kişisel eşyaları korumaya, başkasını rahatsız edecek davranışlarda bulunmamaya dikkat eder. D8.4.3. Hak ve özgürlüklerden yararlanırken diğer insanların kişisel sınırlarını gözetir. D8.4.4. Başkalarının görüntülerini izinsiz paylaşma, kişisel yaşam alanlarına izinsiz girme gibi özel hayatın gizliliğini ihlal edecek davranışlardan kaçınır. D8.4.5. Siber zorbalık içeren davranışlardan kaçınır. D8.4.6. Zorbalığa maruz kaldığında yardım ister. D8.4.7. Zorbalığa uğradığında bu durumla baş etmenin yollarını bilir. D8.4.8. Başka insanların özel hayatını ve kusurlarını öğrenmeye çalışmaz.	<ul style="list-style-type: none"> Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D9 MERHAMET	İnsanlara ve diğer canlılara karşı vicdanlı, şefkatli, sevgi dolu, duyarlı ve sorumlu olmayı kapsar.	D9.1. Vicdanlı olmak	D9.1.1. Öz eleştiri yaparak davranışlarını düzenler. D9.1.2. Ahlaki değer ve ilkelere bağlı kalır ve bunları savunur. D9.1.3. İnsanlara karşı adil davranır. D9.1.4. İnsanların acılarına karşı duyarlı davranır. D9.1.5. Haksızlıklar karşısında haklı olanı savunur.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı
		D9.2. Şefkatli olmak	D9.2.1. Ailenin huzur ve mutluluğu için şefkatin gerekliliğini fark eder. D9.2.2. Kendisine şefkatli davranır. D9.2.3. Yardıma muhtaç kişilere sabırlı ve anlayışlı davranır. D9.2.4. Komşu, arkadaş ve akrabalarına sevecen davranır. D9.2.5. Özel gereksinimli fertlerin duygularına önem verir. D9.2.6. Herkesin hata yapabileceğini kabul eder. D9.2.7. Affetmenin öz şefkatin bir gereği olduğunu kabul eder.	
		D9.3. İnsanı ve doğayı sevmek	D9.3.1. Doğayı korumaya önem verir. D9.3.2. Doğadaki tüm canlıların yaşam haklarını savunur. D9.3.3. Hayvanlara karşı duyarlı olur. D9.3.4. İnsan ve diğer canlılara yardım etmekten mutluluk duyar. D9.3.5. Doğal yaşamı korumaya ve zenginleştirmeye yönelik etkinliklere gönüllü olarak katılır.	
D10 MÜTEVAZILIK	Kendini bilmeyi; gösterişten ve kibirden uzak, sade, sabırlı, saygılı, duyarlı ve yapıcı olmayı kapsar.	D10.1. Kendini tanımak	D10.1.1. Zayıf ve güçlü yönlerinin farkında olur. D10.1.2. Mütevazı insanların öz saygıya sahip olduğunu bilir. D10.1.3. Düşünce ve davranışlarını değerlendirir. D10.1.4. Yeni bilgi, fikir, tavsiye ve eleştirilere açık olur. D10.1.5. Hatalarının sonuçlarını değerlendirerek hatalarını düzeltme yollarını arar. D10.1.6. Gerektiğinde başkalarından yardım talep eder.	<ul style="list-style-type: none"> Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme
		D10.2. Gösteriş ve övünmekten kaçınmak	D10.2.1. Sahip olduklarını üstünlük aracı olarak kullanmaz. D10.2.2. Kendi başarı ve yeteneklerini nesnel olarak değerlendirir. D10.2.3. Kibir ile öz güven ayırımını yapar. D10.2.4. Fiziksel özelliklerinin övünç kaynağı olmaması gerektiğini bilir. D10.2.5. Hayatında sadeliği tercih eder.	
		D10.3. İnsan ilişkilerinde yapıcı olmak	D10.3.1. Bencil davranışlardan kaçınır. D10.3.2. Olay ve durumlar karşısında ılımlı ve iyimser yaklaşım sergiler. D10.3.3. Çevresindekilerin başarılarını, olumlu ve güzel yanlarını takdir eder. D10.3.4. Grup çalışmalarında uyumlu davranır. D10.3.5. İnsanlara karşı sabır, nezaket ve anlayış gösterir. D10.3.6. Çevresindeki insanlara karşı duyarlı ve özgeci (diğerkâm) davranışlar gösterir. D10.3.7. Sosyal ilişkilerinde ön yargılı davranmaz. D10.3.8. Olaylar ve durumlar karşısında farklı bakış açıları olabileceğini kabul eder.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D11 ÖZGÜRLÜK	Cesur, girişimci ve kararlı olmayı; özgürlüklerini kullanırken kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermeyi, kapsar.	D11.1. Cesaretli ve girişimci olmak	D11.1.1. Kişinin bağımsız olabilmesinin kendine yetebilmesi ile mümkün olduğunu fark eder. D11.1.2. Ülkenin bağımsızlığı için gerektiğinde fedakârlık yapar. D11.1.3. Kendine ve ülke ekonomisine katkıda bulunmak için yeterliklerini geliştirir. D11.1.4. Ülkenin her alanda güçlü olmasına yönelik projeler üretir. D11.1.5. Günlük hayatta aldığı kararları uygulamada cesur davranır. D11.1.6. Gerçek cesaretin akıl ve irade birleşiminin bir sonucu olduğunu bilir.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme
		D11.2. Kararlı olmak	D11.2.1. Kendi kararlarını alma yeteneği gösterir. D11.2.2. Duygu, düşünce, inanç ve izlenimlerini etki altında kalmadan ifade eder. D11.2.3. Bir gruba ait olmak için kendisi olmaktan ödün vermez. D11.2.4. Hak ve özgürlüklerini kullanma ve koruma konusunda taviz vermez. D11.2.5. Verdiği kararların sorumluluğunu alır. D11.2.6. Düşünce, inanç, duygu ve izlenimlerine göre harekete geçme gücünü kendinde bulur. D11.2.7. Gerektiğinde hayır diyebilme becerisi sergiler. D11.2.8. Her alanda millî ve manevî değerlerine sahip çıkar.	<ul style="list-style-type: none"> Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme
		D11.3. Kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermek	D11.3.1. Özgürlüklerini kullanırken diğer insanlara ve topluma karşı sorumluluklarına önem verir. D11.3.2. Özgürlüklerini kullanırken diğer insanların özgürlük alanlarını ihlal etmez. D11.3.3. Toplumsal düzenin sağlanması için kurallara uyar. D11.3.4. Kendine zarar verecek duygu, düşünce ve davranışların özgürlükle bağdaşmadığını bilir.	<ul style="list-style-type: none"> Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D12 SABIR	Olumlu bakış açısına sahip olmayı, zor ve kötü durumlara karşı dayanmayı, istikrarlı davranmayı, süreci yönetmeyi, sorumlulukları yerine getirmeyi; duygu, düşünce ve eylemleri kontrol etmeyi kapsar.	D12.1. Olumlu bakış açısına sahip olmak	D12.1.1. Yaşadığı problemlerin geçici olduğunu fark eder. D12.1.2. Kendisini zorlukların üstesinden gelebilecek yeterlilikte görür. D12.1.3. Değiştirebileceği ve değiştiremeyeceği olayları ayırt eder. D12.1.4. Sorun odaklı değil, çözüm odaklı düşünür. D12.1.5. Yaşadığı zorlukları, öğrenme için fırsat olarak görür. D12.1.6. Olumlu düşünmenin insan sağlığına katkısını bilir. D12.1.7. Zorluklarla karşılaşan insanlara sabırlı olmayı tavsiye eder.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı
		D12.2. Düşünce, duygu ve davranışlarında kontrollü olmak	D12.2.1. Duyularını dengeleyerek tepkilerini yönetir. D12.2.2. Hedeflerine ulaşmak için dürtülerini kontrol eder. D12.2.3. Olumsuz durumlar karşısında metanetli davranır. D12.2.4. Etkilendiği içsel ve dışsal faktörleri fark edip süreci doğru yönetir. D12.2.5. Sabretmenin toplumsal düzene etkisini fark eder.	
		D12.3. İstikrarlı olmak	D12.3.1. Görev ve sorumluluklarını yerine getirirken kararlı davranır. D12.3.2. Çalışmalarında sebat eder. D12.3.3. Olaylar ve durumlar karşısında motivasyonunu sürdürür. D12.3.4. Sabrın yanlışa boyun eğmek değil, onunla mücadele etmek anlamına geldiğini bilir. D12.3.5. Sabrın bilinçli ve etkin bir bekleme süreci olduğunu fark eder.	
D13 SAĞLIKLI YAŞAM	Yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmeyi; sosyal ve sportif etkinliklere katılmayı, bağımlılıktan kaçınmayı, bağımlılıkla mücadele etmeyi ve insan sağlığını önemsemeyi kapsar.	D13.1. Yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmek	D13.1.1. Besin öğelerini, besin gruplarını ve her grupta günlük tüketilmesi önerilen miktarları öğrenerek sağlıklı yemek tabağı oluşturur, beslenmesini düzenler. D13.1.2. Tüketiminin artırılması gereken besin ve besin öğelerini öğrenerek beslenmesinde uygular. D13.1.3. Tüketiminin azaltılması gereken besin ve besin öğelerini öğrenerek beslenmesinde uygular. D13.1.4. Vücudu için yeterli miktarda su ve sıvı alır. D13.1.5. Gıda okuryazarlığı konusunda bilinçlenerek gıda üzerindeki bilgileri anlayabilir. D13.1.6. Sağlıklı vücut ağırlığının korunmasında beslenme önerilerini uygular.	<ul style="list-style-type: none"> Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme
		D13.2. Sosyal ve sportif etkinliklere katılmak	D13.2.1. Spor ve egzersiz yapmanın kişilik gelişimine etkisini fark eder. D13.2.2. Spor ve egzersiz yapmanın, uğraşı sahibi olmanın hem fiziksel hem de psikolojik sağlığa olumlu katkılarını bilir. D13.2.3. Yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun sosyal ve sportif etkinliklere katılır.	
		D13.3. Bağımlılıktan kaçınmak ve bağımlılıkla mücadele etmek	D13.3.1. Sigara, alkol, madde, teknoloji ve davranış bağımlılığının insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini fark eder. D13.3.2. Bağımlılığın sosyal ilişkileri olumsuz etkileyeceğini bilir. D13.3.3. Bağımlılıkla mücadele etmenin yollarını bilir. D13.3.4. Bağımlılık yapan maddelerden uzak durur. D13.3.5. Teknoloji kullanımı, alışveriş gibi konularda davranışlarının bağımlılığa dönüşmemesi için kontrollü davranır.	
		D13.4. İnsan sağlığını önemsemek	D13.4.1. Hastalıkların yayılmasını önlemek için gerekli önlemleri alır. D13.4.2. Su, besin kaynakları ve havayı temiz tutmanın sağlık için önemini fark eder. D13.4.3. Gerektiğinde sağlık kuruluşlarından yardım alır. D13.4.4. Hastalıklardan korunma yollarını bilir. D13.4.5. Kimyasal maddelerin zararlı etkilerine karşı önlem alır. D13.4.6. Ergonomik risk faktörlerine karşı önlem alır. D13.4.7. Yeterli ve düzenli uyku alışkanlığı edinir.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D14 SAYGI	Nazik olmayı, ilkeli davranmayı, empati ve etkili iletişim kurmayı, sağlıklı yaşamayı; kendisine, çevresine, millî ve manevî değerlere önem vermeyi kapsar.	D14.1. Nezaketli olmak	<p>D14.1.1. Her ferдин değerli olduğunu kabul eder.</p> <p>D14.1.2. Söz hakkı vermek, söz kesmemek, etkin dinlemek gibi etkili iletişim becerilerini kullanır.</p> <p>D14.1.3. Hata yaptığında özür dilemenin bir erdem olduğunu bilir.</p> <p>D14.1.4. Aile fertlerine nazik ve anlayışlı davranır.</p> <p>D14.1.5. Gerektiğinde teşekkür ve takdir etmenin önemini bilir.</p> <p>D14.1.6. Sosyal hayatında görgü kurallarına uygun davranır.</p> <p>D14.1.7. Başkasının onurunu zedeleyecek söz ve davranışlardan kaçınır.</p> <p>D14.1.8. Nezaketin ince, ölçülü ve zarif davranmak olduğunu bilir.</p> <p>D14.1.9. Olay ve durumları çok yönlü bakış açısıyla değerlendirir.</p> <p>D14.1.10. İnsanlara saygı duymakla birlikte fikirlerinin eleştirilmesine açık olur.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme
		D14.2. Kendisine saygı duymak	<p>D14.2.1. Kendisinin de her insan gibi değerli olduğunu fark eder.</p> <p>D14.2.2. Kişisel özelliklerini tanıyarak öz saygısını geliştirir.</p> <p>D14.2.3. Kendisini küçük düşürecek davranışlardan kaçınır.</p> <p>D14.2.4. Sağlığına ve öz bakımına dikkat eder.</p> <p>D14.2.5. İnsanlarla ilişkisini karşılıklı saygıya bağlı olarak değerlendirir.</p>	
		D14.3. Çevresine, millî ve manevî değerlerine saygı duymak	<p>D14.3.1. Doğayı ve canlıları korur.</p> <p>D14.3.2. Millî ve manevî değerlere duyarlı davranır.</p> <p>D14.3.3. Bir eylemi gerçekleştirirken içinde yaşadığı toplumun millî ve manevî değerlerini dikkate alır.</p> <p>D14.3.4. İnsanların farklı kültür ve inançlara sahip olabileceğini fark eder.</p> <p>D14.3.5. Her insanın kendi inancına uygun yaşama hakkı olduğunu kabul eder.</p> <p>D14.3.6. Emeğe, başarıya ve fedakârlığa değer verir.</p>	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D15 SEVGİ	Ailesine, dostlarına ve ülkesine karşı vefalı, dürüst, sadık ve özverili olmayı; barışçıl bakış açısına sahip olmayı; misafirperverliği, doğaya ve bütün canlılara karşı merhametli davranmayı kapsar.	D15.1. Anlayışlı ve barışçıl olmak	D15.1.1. İnsanları farklılıklarıyla kabul eder. D15.1.2. Sosyal ilişkilerinde duygusal dengeyi sağlar. D15.1.3. Sorunları sağduyu ile çözmeye çalışır. D15.1.4. Kendisiyle, insanlarla ve içinde yaşadığı doğayla barışiktir. D15.1.5. Dünya barışı için sevginin önemini bilir. D15.1.6. İnsanların kişisel beklenti ve kararlarını anlamaya çalışır. D15.1.7. Duygu ve düşüncelerini anlamak için karşısındakini dikkatle dinler. D15.1.8. Başkalarının sevincine ve üzüntüsüne ortak olur.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme
		D15.2. Vefalı olmak	D15.2.1. Yapılan iyiliklerin değerini takdir eder. D15.2.2. Dostlarıyla bağlarını koparmaz. D15.2.3. Ülkesine sevgi bağıyla bağlıdır. D15.2.4. Kültürel mirasın korunmasında duyarlı davranır. D15.2.5. Medeniyetinin gelişiminde katkısı olanların değerini bilir.	
		D15.3. Sadakatli olmak	D15.3.1. Yalan ve hilenin sevgi bağına zayıflattığını bilir. D15.3.2. Dürüstlüğü güvenlilik için gerekli olduğunu bilir. D15.3.3. Ülkesinin değerlerine bağlılık gösterir. D15.3.4. Sevgisini samimi bir şekilde göstermeye istekli olur.	
		D15.4. Özverili olmak	D15.4.1. Sevdikleriyle nitelikli zaman geçirmek için fırsatlar oluşturur. D15.4.2. Sevdiklerinin sağlıklı, başarılı ve mutlu olması için emek verir. D15.4.3. Sevgiyi ifade etmenin farklı yolları olduğunu bilir. D15.4.4. Aile büyüklerinin ilgi görme ve bakım ihtiyacını önemser. D15.4.5. Sevdiklerine fedakârlık gösterir.	
		D15.5. Misafirperverlik	D15.5.1. Kültürümüzde misafir ağırlamanın yerini ve önemini bilir. D15.5.2. Misafirlerine güler yüzlü ve nazik davranır. D15.5.3. Ülkesindeki turist, göçmen, mülteci, sığınmacı gibi diğer ülke vatandaşlarına konuksever davranır. D15.5.4. Misafirlerine barınma, yeme içme, eşya paylaşımı gibi konularda elindeki imkânlar doğrultusunda ikramda bulunur.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D16 SORUMLULUK	Kendisine ve çevresine karşı görevlerini tam ve zamanında yerine getirmeyi; duygu, düşünce ve eylemlerinin sonucunu kabul etmeyi kapsar.	D16.1. Kendine karşı görevlerini yerine getirmek	D16.1.1. Kararlarını çevresiyle fikir alışverişi yaparak kendisi alır. D16.1.2. Bireysel gelişimini desteklemeye yönelik planlama yapar. D16.1.3. Öz bakımını doğru biçimde ve zamanında yapar. D16.1.4. Güvenliğini tehlikeye sokacak davranışlardan kaçınır. D16.1.5. Verdiği kararların sorumluluğunu alır.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı
		D16.2. Topluma karşı görevlerini yerine getirmek	D16.2.1. Toplumsal yardımlaşma ve dayanışma için düzenlenen etkinliklere katılır. D16.2.2. Kamu malları ve ortak yaşam alanlarını özenli ve temiz kullanır. D16.2.3. Vergi vermek, oy kullanmak, kanunlara uymak gibi vatandaşlık görevlerinin önemini bilir. D16.2.4. Ülkede yaşanan olağanüstü durumlarda (salgın, afet vb.) yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katılır. D16.2.5. Toplumsal sorunların çözümü için öneriler sunar. D16.2.6. Toplumun millî ve manevî değerlerini koruyup yaşatmaya istekli olur. D16.2.7. Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun hareket eder.	<ul style="list-style-type: none"> Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem
		D16.3. Görev bilincine sahip olmak	D16.3.1. Görevlerini zamanında ve eksiksiz yerine getirir. D16.3.2. Duygu, düşünce ve davranışlarından sorumlu olduğunu kabul eder. D16.3.3. Yanlış karar ve davranışlarının telafisi için çaba gösterir. D16.3.4. Aldığı görevleri yerine getirirken özverili davranır. D16.3.5. Sorumluluklarını yerine getirmek için iç motivasyon geliştirir. D16.3.6. Sahip olduğu inancın gereklerini yerine getirir.	<ul style="list-style-type: none"> İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D17 TASARRUF	Maddi kaynakları planlı ve kontrollü harcamayı, israftan kaçınmayı, tutumlu olmayı, birikim yapmayı, sahip olduklarının değerini bilmeyi ve bilinçli tüketici olmayı kapsar.	D17.1. Bilinçli tüketici olmak	<p>D17.1.1. Tüketici haklarını araştırır.</p> <p>D17.1.2. Harcamalarında fiş ya da fatura alır.</p> <p>D17.1.3. Satın alacağı ürünleri belirlerken isteklerine değil, ihtiyaçlarına öncelik verir.</p> <p>D17.1.4. Aynı nitelikteki ürünler arasından yerli ve sürdürülebilirliğe katkısı olanı tercih eder.</p> <p>D17.1.5. Satın aldığı ürünle ilgili sorun yaşadığında başvurabileceği mercileri bilir.</p> <p>D17.1.6. Alışveriş sırasında fiyat araştırması yapar.</p> <p>D17.1.7. Satın alacağı ürünlerin sağlıklı, temiz ve inancına uygun olmasına dikkat eder.</p> <p>D17.1.8. İsrafın olası zararlarını fark eder.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme
		D17.2. İsraftan kaçınmak	<p>D17.2.1. Sahip olduklarına kanaat ederek ihtiyaç duyduğundan fazla ürün almaz.</p> <p>D17.2.2. Gıda israfını önlemeye yönelik yapılan çalışmalara katılır.</p> <p>D17.2.3. Zamanı verimli kullanmak için planlama yapar.</p> <p>D17.2.4. Enerji tasarrufuna yönelik planları uygular.</p> <p>D17.2.5. Yer altı ve yer üstü kaynaklarını amacına uygun ve özenli kullanır.</p> <p>D17.2.6. İhtiyaçlarını karşıladıktan sonra maddi kaynaklarının bir kısmıyla birikim yapar.</p> <p>D17.2.7. Harcamalarını aile bütçesine göre planlar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme
		D17.3. Sahip olduklarının değerini bilmek	<p>D17.3.1. Emek verilerek elde edilenlere değer verir.</p> <p>D17.3.2. Sahip olduklarını en verimli şekilde kullanmanın yollarını araştırır.</p> <p>D17.3.3. Kullanım ömrünü tamamlamış ürünleri dönüştürür.</p> <p>D17.3.4. Sahip olduğu eşyaları özenli kullanır.</p> <p>D17.3.5. Kaynaklarını etkili şekilde kullanarak ailesine ve arkadaşlarına örnek olur.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D18 TEMİZLİK	Kişisel temizlik ve bakıma dikkat ederek kendisine ve topluma saygı duymayı, yaşadığı ortamın ve çevrenin temizliğine önem vererek toplumdaki genel yaşam kalitesine ve sürdürülebilirliğe katkıda bulunmayı kapsar.	D18.1. Kişisel temizlik ve bakımına önem vermek	D18.1.1. Kişisel temizliğin insan ve toplum sağlığı için önemini bilir. D18.1.2. Beden temizliğini zamanında ve özenli yapar. D18.1.3. Kılık kıyafetinin temiz ve düzgün olmasına dikkat eder. D18.1.4. Kişisel temizlik ve bakımın öz saygı göstergesi olduğunu bilir. D18.1.5. Kişisel temizlik ve bakımın sosyal ilişkilere etkilerini değerlendirir. D18.1.6. Tükettiği ürünlerin temiz ve sağlıklı olmasına özen gösterir.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme
		D18.2. Yaşadığı ortamın temizliğine dikkat etmek	D18.2.1. Temiz ve düzenli bir ortamın üretkenlik, sağlık ve yaşam kalitesi için önemini bilir. D18.2.2. Uygun temizleme araç ve yöntemlerini kullanır. D18.2.3. Ortam temizliğinin yetersiz olmasının yol açabileceği sorunları bilir. D18.2.4. Ev, sınıf, okul bahçesi gibi ortak alanların temizliğinde görev alır.	
		D18.3. Çevresel temizliğe ve sürdürülebilirliğe önem vermek	D18.3.1. Çevre kirliliğinin kaynaklarını, nedenlerini ve sonuçlarını bilir. D18.3.2. Doğal kaynakları temiz tutar. D18.3.3. Çevre sorunlarının azaltılmasına katkıda bulunmak için ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar. D18.3.4. Ekosistemi korumak için etkili atık yönetiminin önemini bilir. D18.3.5. Temiz enerji kaynaklarının çevre ve toplum sağlığı için önemini bilir. D18.3.6. Davranışlarının çevre temizliği üzerindeki etkilerini fark eder. D18.3.7. Çevre temizliği ve atık yönetimi konusunda örnek davranışlar sergiler. D18.3.8. Gelecek nesillere temiz bir çevre bırakmak için çaba gösterir.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D19 VATANSE- VERLİK	Millî, manevî, insani, kültürel değerleri ve ülke varlıklarını korumayı, sevmeyi ve onlara saygı duymayı; bağımsızlığa önem vermeyi, ülkesi için sorumluluk almayı kapsar.	D19.1. Millî bilinç sahibi olmak	D19.1.1. Türk bayrağındaki renk ve sembolleri açıklar. D19.1.2. Türk bayrağına ve İstiklal Marşı'na saygı gösterir. D19.1.3. Ülkesinin sınırlarını ve sınır komşularını tanır. D19.1.4. Türkçeyi kurallarına uygun kullanır. D19.1.5. Vatandaşlık haklarını en iyi şekilde yapmayı gerektirdiğini bilir. D19.1.6. Ülkesinin menfaatini şahsî menfaatinin üstünde tutar. D19.1.7. Vatandaşlık haklarını ve üzerine düşen sorumlulukları yerine getirir. D19.1.8. Türk kültürünün devamlılığı için çaba gösterir.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı
		D19.2. Millî kimliğini tanımak	D19.2.1. Ülkesinin tarihini araştırıp öğrenmeye istekli olur. D19.2.2. Millî bayramların ve anma günlerinin önemini bilir. D19.2.3. Millî ve dinî bayramları coşkuyla kutlar. D19.2.4. Şehit ve gazilere saygı gösterir. D19.2.5. Atalarının başarılarını takdir eder. D19.2.6. Bilim, sanat, spor ve kültür alanında ülkesini temsil edenleri takdir eder.	<ul style="list-style-type: none"> Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama
		D19.3. Ülke varlıklarına sahip çıkmak	D19.3.1. Ülkesinin ekonomik değerlerini bilir ve korur. D19.3.2. Koruma alanları, müzeler, el işleri, yemekler gibi somut ve ninniler, türküler, bilmeceler, destanlar gibi somut olmayan kültürel mirasını tanıyarak bunların gelecek nesillere aktarılması için çabalar. D19.3.3. Ülkesinin göl, dağ, canlı türleri, endemik bitki örtüsü gibi doğal güzelliklerini bilir ve korur. D19.3.4. Millî ve manevî değerlerin gelecek nesillere aktarılmasında sorumluluk üstlenir.	<ul style="list-style-type: none"> Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama
		D19.4. Bağımsızlığı korumak	D19.4.1. Ülke kaynaklarını sürdürülebilir bir şekilde kullanmanın gerekliliğini fark eder. D19.4.2. Ülkesinin kalkınmasını ve gelişmesini destekler. D19.4.3. Yerli ve millî ürünleri kullanmayı tercih eder.	<ul style="list-style-type: none"> Proje tabanlı öğrenme

ERDEM				
DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D20 YARDIMSE- VERLİK	İnsanlara ve canlılara duyarlı olmayı, onları sevmeyi, onlara merhamet etmeyi, cömertliği, fedakârlık yapmayı, iyiliksever olmayı kapsar.	D20.1. Cömert olmak	D20.1.1. İmkânları ölçüsünde maddi varlıklarını ihtiyaç sahipleriyle paylaşır. D20.1.2. Sahip olduğu bilgi, deneyim, eşya ve mali kaynaklar gibi değerleri başkalarıyla paylaşır. D20.1.3. İnsanlara yardım etmekten mutluluk duyar.	<ul style="list-style-type: none"> Değer telkini Davranış değiştirme Gözlem yoluyla öğrenme Değer belirginleştirme (Açıklama) Değer analizi yaklaşımı Ahlaki muhakeme/ikilem Eylem öğrenme Karakter eğitimi Tartışma Soru cevap Rol oynama Drama Örnek olay Gezi gözlem İş birlikli öğrenme Yaparak yaşayarak öğrenme Eğitsel oyun Görsel, film yorumlama Proje tabanlı öğrenme
		D20.2. Dayanışma ve fedakârlık göstermek	D20.2.1. İmkânları kullanırken ihtiyaç sahiplerine öncelik verir. D20.2.2. Yardıma muhtaç insanların duygularını anlamaya çalışır. D20.2.3. Özverili davranışların sınırlarını bilir. D20.2.4. İnsan ve topluma katkıda bulunmak için zaman ayırır. D20.2.5. Hastaların, yaşlıların ve özel gereksinimli kişilerin ihtiyaçlarına öncelik verir. D20.2.6. Aile fertlerinin öncelikli ihtiyaçları için kendi isteklerini erteler. D20.2.7. Ülkesinin ve milletinin menfaati için birlik ve beraberlik duygusu ile hareket eder.	
		D20.3. İyiliksever olmak	D20.3.1. Yardım yapacağı kişi ve kurumları bilinçli bir şekilde seçer. D20.3.2. Millî ve manevî değerlerini göz önünde bulundurarak iyilik yapar. D20.3.3. İnsanlara iyi davranmanın toplumsal bağları güçlendireceğini fark eder. D20.3.4. Doğaya ve hayvanlara iyi davranmanın çevreyi daha yaşanabilir hâle getireceğini fark eder. D20.3.5. Yapılan iyiliklerin sürdürülebilir olmasına önem verir. D20.3.6. Bilimsel bilgiyi insanların ve toplumun yararına kullanır. D20.3.7. Yardım yapılan kişilerin mahremiyetine önem verir.	
		D20.4. Gönüllü olmak	D20.4.1. Gösteriştenden uzak durarak, severek ve isteyerek iyilik yapar. D20.4.2. Yardım kurum ve kuruluşlarının faaliyetlerine katılır. D20.4.3. İhtiyacı olan herkese destek vermeye istekli olur. D20.4.4. Karşılık beklemeden yardım yapar. D20.4.5. Bilgisini, zamanını ve emeğini iyiliğe dönüştürmekten mutluluk duyar.	

EK-2

OKURYAZARLIK BECERİLERİ TABLOLARI

OB1. BİLGİ OKURYAZARLIĞI

BÜTÜNLEŞİK BECERİLER	SÜREÇ BİLEŞENLERİ
OB1.1. Bilgi İhtiyacını Fark Etme	OB1.1.SB1. Bilgi ihtiyacını fark etmek
	OB1.1.SB2. Bilgi türlerini fark etmek (sanatsal, gündelik vb.)
OB1.2. Bilgiyi Toplama	OB1.2.SB1. İstenen bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirlemek
	OB1.2.SB2. Belirlediği aracı kullanarak olay, konu ve durum ile ilgili bilgileri bulmak
	OB1.2.SB3. Bir olay, konu ve durum ile ilgili ulaşılan bilgileri doğrulamak
	OB1.2.SB4. Bir olay, konu ve durum ile ilgili ulaşılan bilgileri kaydetmek
OB1.3. Bilgiyi Özetleme	OB1.3.SB1. Bilgiyi çözümlenmek
	OB1.3.SB2. Bilgiyi sınıflandırmak
	OB1.3.SB3. Bilgiyi yorumlamak (kendi cümleleri ile aktarmak)
OB1.4. Bilgiyi Sentezleme	OB1.4.SB1. Bilgi parçalarını belirlemek
	OB1.4.SB2. Bilgi parçaları arasında ilişki kurmak
	OB1.4.SB3. Bilgi parçalarını birleştirerek özgün bir bütün oluşturmak
OB1.5. Bilgiyi Kullanarak Eleştirel Düşünme	OB1.5.SB1. Bilgiyi sorgulamak
	OB1.5.SB2. Bilgiyi kullanarak olay/konu/durum veya problem ile ilgili akıl yürütmek
	OB1.5.SB3. Bilgiyi kullanarak yaptığı akıl yürütme ile ulaştığı çıkarımları yansıtmak

OB2. DİJİTAL OKURYAZARLIK

BÜTÜNLEŞİK BECERİLER	SÜREÇ BİLEŞENLERİ
OB2.1. Dijital Bilgiye Ulaşma ve Dijital Bilgiyi Tanıma	OB2.1.SB1. Dijital bilgiye erişim yollarını bilmek
	OB2.1.SB2. Dijital bilgiyi oluşturan parçaları tanımlamak
	OB2.1.SB3. Dijital bilginin nasıl oluştuğunu anlamak
	OB2.1.SB4. Dijital bilginin yönetimi ve organize edilmesinde kişisel mahremiyeti gözetmek
OB2.2. Dijital İletişimi Anlama	OB2.2.SB1. Dijital ortamda iletişim araçlarını tanımak
	OB2.2.SB2. Dijital topluluk ve ağları belirlemek
	OB2.2.SB3. Dijital araçlarda etkileşimi gözlemlemek ve çözümlenmek
OB2.3. Fikrî Mülkiyet Haklarını Bilerek Davranma	OB2.3.SB1. Fikrî mülkiyet haklarını tanımak
	OB2.3.SB2. Fikrî mülkiyet haklarına uygun davranmak
OB2.4. Dijital Bilgiyi Anlamlandırma	OB2.4.SB1. Dijital bilgiyi karşılaştırmak
	OB2.4.SB2. Dijital bilgiyi sınıflandırmak
	OB2.4.SB3. Dijital bilgiyi değerlendirmek
	OB2.4.SB4. Dijital bilgi üzerinden çıkarım yapmak
OB2.5. Dijital Ortamlar İçin İçerik Oluşturma ve Paylaşma	OB2.5.SB1. Tasarlamak ve geliştirmek
	OB2.5.SB2. Düzenlemek ve paylaşmak
OB2.6. İletişim Kurma ve Paylaşma	OB2.6.SB1. Dijital ortamda iletişim kurmak ve etik ilkelere uygun iletişimi sürdürmek
	OB2.6.SB2. Dijital araçlar aracılığıyla etkileşimde bulunmak ve iş birliği yapmak
	OB2.6.SB3. Dijital topluluklara ve ağlara katılmak
OB2.7. Dijital Araçlarla İş Görme	OB2.7.SB1. Dijital bir görevin yerine getirilmesinde dijital ihtiyaçları belirlemek
	OB2.7.SB2. Dijital bir görevin yerine getirilmesinde dijital kaynakları belirlemek
	OB2.7.SB3. Dijital bir görevin yerine getirilmesinde dijital kaynaklar hakkında karar vermek
	OB2.7.SB4. Dijital araçların kullanımında kendi yetkinliklerini güncellemek
OB2.8. E-Güvenlik Önlemleri Alma	OB2.8.SB1. Dijital ortamda kimliğini ve mahremiyetini korumak
	OB2.8.SB2. Dijital ortamda veriyi korumak
	OB2.8.SB3. Dijital ortamda güvenlik önlemleri almak ve bunu sürdürmek
OB2.9. Dijital Bilgiyi Kullanarak Eleştirel Düşünme	OB2.9.SB1. Dijital bilgiyi sorgulamak
	OB2.9.SB2. Dijital bilgiyi kullanarak olay/konu/durum veya problem ile ilgili akıl yürütmek
	OB2.9.SB3. Dijital bilgiyi kullanarak yaptığı akıl yürütme ile ulaştığı çıkarımları yansıtmak

OB3. FİNANSAL OKURYAZARLIK

BÜTÜNLEŞİK BECERİLER	SÜREÇ BİLEŞENLERİ
OB3.1. Geliri Anlama	OB3.1.SB1. Gelire erişim yollarını fark etmek
	OB3.1.SB2. Gelir kaynaklarını sıralamak
	OB3.1.SB3. Gelir ve harcama arasında ilişki kurmak
	OB3.1.SB4. Gelir ve satın alma gücünü ilişkilendirmek
OB3.2. Para Yönetimini Sağlama	OB3.2.SB1. Finansal planlama yapmak
	OB3.2.SB2. Finansal karar almak
	OB3.2.SB3. Banka (konvansiyonel banka, katılım bankası vb.) işlemlerini yürütmek
	OB3.2.SB4. Riski yönetmek
OB3.3. Bilinçli Harcama Yapma ve Borçlanma	OB3.3.SB1. Bilinçli harcama yapmak
	OB3.3.SB2. Borçlanma araçlarını (türk lirası, döviz veya değerli metal cinsi, kredi, kredi kartı vb.) ve kurumlarını (konvansiyonel banka, katılım bankası, aile içi borçlanma vb.) toplumsal, dinî, finansal ve hukuki bağlamda değerlendirmek ve yönetmek
OB3.4. Düzenli Tasarruf Yapma ve Yatırımları Yönetme	OB3.4.SB1. Tasarruf ve yatırım yapmanın gerekçelerini sorgulamak
	OB3.4.SB2. Tasarruf ve yatırım ilkelerini kavramak
	OB3.4.SB3. Tasarruf ve yatırım araçlarını seçmek
	OB3.4.SB4. Tasarruf ve yatırım stratejilerini uygulamak
OB3.5. Finansal Teknolojileri Anlamlandırma	OB3.5.SB1. Finansal teknolojileri tanımak
	OB3.5.SB2. Finansal teknolojileri kullanmak
	OB3.5.SB3. Finansal teknolojilerde riskleri algılamak

OB4. GÖRSEL OKURYAZARLIK

BÜTÜNLEŞİK BECERİLER	SÜREÇ BİLEŞENLERİ
OB4.1. Görseli Anlama	OB4.1.SB1. Görseli algılamak
	OB4.1.SB2. Görseli tanımak
OB4.2. Görseli Yorumlama	OB4.2.SB1. Görseli incelemek
	OB4.2.SB2. Görseli bağlamdan kopmadan dönüştürmek
	OB4.2.SB3. Kendi ifadeleriyle görseli nesnel, doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
OB4.3. Görsel Hakkında Eleştirel Düşünme	OB4.3.SB1. Görseli sorgulamak
	OB4.3.SB2. Görsel ile sorgulanan olay/konu/problem veya durum ile ilgili akıl yürütmek
	OB4.3.SB3. Görsel üzerinden akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları yansıtmak
OB4.4. Görsel İletişim Uygulamaları Oluşturma	OB4.4.SB1. Görseli kullanmak
	OB4.4.SB2. Özgün görseller oluşturmak

OB5. KÜLTÜR OKURYAZARLIĞI

BÜTÜNLEŞİK BECERİLER	SÜREÇ BİLEŞENLERİ
OB5.1. Kültürü Kavrama	OB5.1.SB1. Kültürel kavramları tanımak
	OB5.1.SB2. Kültür unsurlarını fark etmek
	OB5.1.SB3. Kendi kültürünü fark etmek
	OB5.1.SB4. Kültürel benzerlik ve farklılıkları ayırt etmek
OB5.2. Kültürü Sürdürme	OB5.2.SB1. Kültürel etkinliklere katılmak
	OB5.2.SB2. Sosyal sorumluluk almak
	OB5.2.SB3. Kültürel mirası korumak
OB5.3. Kültürel Etkileşim	OB5.3.SB1. Dil-kültür ilişkisini fark etmek
	OB5.3.SB2. Farklı kültürleri keşfetmek
	OB5.3.SB3. Empati yapmak
	OB5.3.SB4. Çoğul kültürlü ortamda yaşamak

OB6. VATANDAŞLIK OKURYAZARLIĞI

BÜTÜNLEŞİK BECERİLER	SÜREÇ BİLEŞENLERİ
OB6.1. Vatandaşlığı Anlama	OB6.1.SB1. Devlet ve fert kavramlarını tanımak
	OB6.1.SB2. Devlet organlarını ve devlet kurumlarını tanımak
	OB6.1.SB3. Toplumsal kuralların farkına varmak
	OB6.1.SB4. Farklılıklara saygı duymak
OB6.2. Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarını Sorgulama	OB6.2.SB1. Temel hak ve sorumlulukları tanımlamak
	OB6.2.SB2. Temel hak ve sorumluluklarla ilgili sorular sormak (5N 1K)
	OB6.2.SB3. Temel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi toplamak
	OB6.2.SB4. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek
	OB6.2.SB5. Toplanan bilgiler üzerinde çıkarım yapmak
OB6.3. Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarını Kullanma	OB6.3.SB1. Hak ve sorumlulukların farkına varmak
	OB6.3.SB2. Hak ve sorumluluklarını yerine getirmek
	OB6.3.SB3. Gönüllü faaliyetlere katılmak
OB6.4. Hak Arama	OB6.4.SB1. Başvuru yollarını tanımak
	OB6.4.SB2. Başvuru yollarını kullanmak

OB7. VERİ OKURYAZARLIĞI

BÜTÜNLEŞİK BECERİLER	SÜREÇ BİLEŞENLERİ
OB7.1. Sorular Sorma ve Olası Sonuçları Düşünme	OB7.1. SB1. Veriyi sorular ve beklentilerle ilişkilendirmek
	OB7.1. SB2. Verilen bağlamda sorular hazırlamak
	OB7.1. SB3. Yeni sorular üretmek
OB7.2. Veri Oluşturma	OB7.2. SB1. Araştırma tasarlamak
	OB7.2. SB2. Veri toplamak
OB7.3. Verileri Sayısallaştırma ve Ölçme	OB7.3. SB1. Vakaları ve değerleri belirlemek
	OB7.3. SB2. Nitelik ve değişkenleri onaylama ve alıntılanmak
	OB7.3. SB3. Birimleri belirlemek
OB7.4. Verileri Düzenleme ve İşleme	OB7.4. SB1. Veriyi tablo olarak biçimlendirmek
	OB7.4. SB2. Tablolara dinamik etkileşim kurmak
OB7.5. Verileri Görselleştirme	OB7.5. SB1. Grafiklerin ve haritaların yapısını tanımak
	OB7.5. SB2. Veriyi grafik ve harita olarak görselleştirmek
OB7.6. Verileri Basitleştirme ve Dönüştürme	OB7.6. SB1. İstatistiksel değerleri hesaplamak
	OB7.6. SB2. Değişkenleri hesaplama veya dönüştürmek
OB7.7. Örüntüleri Betimleme ve Analiz Etme	OB7.7. SB1. Değişkenliği tanımak ve betimlemek
	OB7.7. SB2. Görsel örüntüleri betimlemek
	OB7.7. SB3. Örüntüleri ortaya çıkaracak veya vurgulayacak şeyler yapmak
	OB7.7. SB4. Örüntüleri modellemek (nicelendirmek)
OB7.8. Bilgiye Ulaşma İçin Veriyi Yorumlama	OB7.8. SB1. Örüntüleri bağlam içinde yorumlamak
	OB7.8. SB2. Veriyle ilgili yorumunu gerekçelendirmek
	OB7.8. SB3. Veriden kapsamlı anlam çıkarımı yapmak
OB7.9. Yeni Bilgiyi Kullanma ve Yapılandırma	OB7.9. SB1. Yeni bilgiyle ne yapacağına karar vermek
	OB7.9. SB2. Veriden hareketle bir eylem ortaya koymak (bulguları iletmek, bir kararı gerekçelendirmek veya yeni bir araştırma önermek vb.)

OB8. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OKURYAZARLIĞI

BÜTÜNLEŞİK BECERİLER	SÜREÇ BİLEŞENLERİ
OB8.1. Sürdürülebilirliği ve Sürdürülebilir Kalkınmayı Anlama	OB8.1.SB1. Sürdürülebilir ve sürdürülebilir olmayan süreçlerin farkında olmak
OB8.2. Sürdürülebilir ve Sürdürülebilir Olmayan Sistemleri Anlama	OB8.2.SB1. Sürdürülebilir ve sürdürülebilir olmayan süreçleri tanımlamak
	OB8.2.SB2. Ekosistemin kompleks, tahmin edilemeyen ve belirsiz süreçlerinin farkında olmak
OB8.3. Sürdürülebilir ve Sürdürülebilir Olmayan Sistemleri Çözümleme	OB8.3.SB1. Sürdürülebilir ve sürdürülebilir olmayan sistemlerin parçaları (sosyal, ekonomik ve çevresel boyutları göz önünde bulundurarak) arasındaki ilişkileri belirlemek
	OB8.3.SB2. Sürdürülebilirliği sağlayan sistem parçaları arasındaki döngüleri anlamak
OB8.4. Sürdürülebilir ve Sürdürülebilir Olmayan Sistemleri Yapılandırma	OB8.4.SB1. Sürdürülebilir ve sürdürülebilir olmayan sistemleri inceleyerek hiyerarşik, nedensel ya da mantıksal ilişkiler ortaya koymak
	OB8.4.SB2. Sürdürülebilir sistemleri oluşturmak/ortaya koymak
OB8.5. Sürdürülebilir Olmayan Sistemlere Yönelik Problemleri ve Sorunları Tartışma	OB8.5.SB1. Sürdürülebilir olmayan sistemlerin problemlerine ve sorunlarına yönelik farklı bakış açılarından (çevresel, sosyal, ekonomik, ahlaki, etik, sağlık, vb.) mantıksal temellendirme yapmak
	OB8.5.SB2. Sürdürülebilir olmayan sistemlerin problemlerine ve sorunlarına yönelik bilimsel verilere dayalı farklı görüşler arasından mantıksal çelişki tutarsızlıkları veya geçersizlikleri tespit etmek
	OB8.5.SB3. Sürdürülebilir olmayan sistem süreçlerinin ahlaki ve etik açıdan varlıkların yaşamına, mutluluğuna ve bütünlüğüne yönelik oluşturdukları tehditleri belirlemek
	OB8.5.SB4. Sürdürülebilir olmayan sistemlerin problemlerine ve sorunlarına yönelik bilimsel verilere dayalı farklı görüşleri çürütmek veya kabul etmek
OB8.6. Sürdürülebilir Sistem Davranışlarını Tahmin Eden Araçları Oluşturma/Seçme/Kullanma	OB8.6.SB1. Sürdürülebilir sistem davranışları ile sürdürülebilir olmayan sistem davranışlarını analiz etmek
	OB8.6.SB2. Sürdürülebilir ve sürdürülebilir olmayan sistem davranışlarını tahmin etmeye yönelik modellemeler/simülasyonlar yapmak
	OB8.6.SB3. Sürdürülebilir ve sürdürülebilir olmayan sistem davranışlarını tahmin etmeye yönelik yargıda bulunmak
OB8.7. Sistemlerin Sürdürülebilirliğini Etkileyen Problemleri Çözme	OB8.7.SB1. Sistemlerin sürdürülebilirliğini etkileyen problemleri yapılandırmak
	OB8.7.SB2. Sistemlerin sürdürülebilirliğini etkileyen problemleri özetlemek
	OB8.7.SB3. Sistemlerin sürdürülebilirliğini etkileyen problemlerin çözümünde gözleme dayalı/mevcut bilgiye/veriye dayalı tahminde bulunmak
	OB8.7.SB4. Sistemlerin sürdürülebilirliğini etkileyen problemlerin çözümüne yönelik önermeler üzerinden akıl yürütmek
	OB8.7.SB5. Sistemlerin sürdürülebilirliğini etkileyen problemlerin çözümüne ilişkin yansıtma/değerlendirmede bulunmak
	OB8.7.SB6. Sistemlerin sürdürülebilirliğini etkileyen problemlere yeni ve yaratıcı çözüm önerileri geliştirmek
OB8.8. Sistemlerin Sürdürülebilirliği İçin Geliştirdiği Çözüm Önerilerini Eyleme Dönüştürmek	OB8.8.SB1. Sistemlerin sürdürülebilirliği için geliştirdiği çözüm önerilerini eyleme dönüştürmek için plan yapmak
	OB8.8.SB2. Belirlediği eylem planının olası çıktılarının etkilerini belirlemek için farklı taraflarla sosyal etkileşimlerde bulunmak
	OB8.8.SB3. Sosyal etkileşimler sonucunda düzenlediği eylem planını uygulamak
	OB8.8.SB4. Eylemlerinin sonuçlarının bireysel ve sistemsel değişikliklere olan etkilerini değerlendirmek
	OB8.8.SB5. Eylemleri ile sistem değişimini başlatmak ve güçlendirmek

OB9. SANAT OKURYAZARLIĞI

BÜTÜNLEŞİK BECERİLER	SÜREÇ BİLEŞENLERİ
OB9.1. Sanat Türlerini ve Tekniklerini Anlama	OB9.1.SB1. Temel sanat kavramlarını tanımak
OB9.2. Sanat Eseri İnceleme	OB9.2.SB1. Sanat eserini betimlemek
	OB9.2.SB2. Sanat eserini çözümlemek
	OB9.2.SB3. Sanatsal yargıda bulunmak
OB9.3. Sanatı Kültürel, Tarihi ve Sosyal Bağlamda Anlama	OB9.3.SB1. Sanatla toplum arasında ilişki kurmak
OB9.4. Sanatsal Pratik Geliştirme	OB9.4.SB1. Performans sergilemek

EK-3

SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ TABLOLARI

2.1. BENLİK BECERİLERİ (SDB1)

SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık Becerisi)

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB1.1.SB1. Öğreneceği yeni konu/ kavram veya bilgiyi nasıl öğrendiğini belirlemek	SDB1.1.SB1.G1. Öğrenmek istediği yeni konu/kavram veya bilgileri fark eder. SDB1.1.SB1.G2. Öğreneceği konu/kavram veya bilgilerle ilgili eski öğrendiklerini kontrol eder. SDB1.1.SB1.G3. Öğreneceği konu/kavram veya bilgilerle ilişkili olmayan bilgileri ayırt eder. SDB1.1.SB1.G4. Öğreneceği konu/kavram veya bilgileri sahip olduğu önceki bilgilerle ilişkilendirir. SDB1.1.SB1.G5. Öğreneceği konu veya kavramlara ilişkin kendisine en uygun düşünme ve öğrenme stratejisi seçer. SDB1.1.SB1.G6. Öğrenme sürecinde kendi potansiyeline güvenir.
SDB1.1.SB2. Olaylar/durumlar karşısında hangi duyguları yaşadığını fark etmek	SDB1.1.SB2.G1. Olaylar/durumlar karşısında farklı duygular hissedebileceğinin farkına varır. SDB1.1.SB2.G2. Olaylar/durumlar karşısında duygularını ayırt eder. SDB1.1.SB2.G3. Olaylar/durumlar karşısında hissettiği duyguları tanımlar. SDB1.1.SB2.G4. Olaylar/durumlar karşısında hissettiği duyguları ifade eder. SDB1.1.SB2.G5. Duygularının davranışlarını nasıl etkilediğini fark eder.
SDB1.1.SB3. Kendi duygularına ilişkin farkındalığını artırmaya yönelik çalışmalar yapmak	SDB1.1.SB3.G1. Olaylar/durumlar karşısında gösterdiği duygusal tepkilerin nedenlerini araştırır. SDB1.1.SB3.G2. Olay veya durumlar karşısında hissettiği duygulara önem verir. SDB1.1.SB3.G3. İyi hissettiren duyguları bilir. SDB1.1.SB3.G4. Kötü hissettiren duyguları bilir. SDB1.1.SB3.G5. Genel iyi olma hâlini destekleyecek olumlu duygular geliştirir.

SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme Becerisi)

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB1.2.SB1. İhtiyaçlarını karşılamaya yönelik hedef belirlemek	SDB1.2.SB1.G1. İhtiyaçlarının olduğunu fark eder. SDB1.2.SB1.G2. İhtiyaçlarını tanımlar. SDB1.2.SB1.G3. İhtiyaçlarına yönelik hedeflerini tanımlar. SDB1.2.SB1.G4. Hedeflerine ulaşmayı etkileyen çevresel etmenleri belirler. SDB1.2.SB1.G5. Hedeflerine uygun planlama yapar. SDB1.2.SB1.G6. Hedeflerini planlarken esnek davranır.
SDB1.2.SB2. Motivasyonunu ayarlamak	SDB1.2.SB2.G1. Hedeflerini gerçekleştirmek için motivasyonun gerekli bir içsel güç olduğunu anlar. SDB1.2.SB2.G2. Motivasyon kaynaklarını tanımlar. SDB1.2.SB2.G3. İçsel ve dışsal motivasyon kaynaklarını ayırt eder. SDB1.2.SB2.G4. Bir eyleme başlamadan önce dikkatini etkileyebilecek etkenleri belirler. SDB1.2.SB2.G5. Bir eylemi gerçekleştirirken dikkatini olumsuz etkileyen faktörleri kontrol eder. SDB1.2.SB2.G6. Hedefleriyle ilgili çalışmalar yapmak için gerekli araç gereçleri temin eder. SDB1.2.SB2.G7. Hedefleriyle ilgili çalışmalar yapmak için gereken düzeyde risk alır. SDB1.2.SB2.G8. Hedefe ulaşma sürecinde başarı sağladığı durumlarda kendisini ödüllendirir.
SDB1.2.SB3. Bir hedefi gerçekleştirebilmek için kendi duygu, düşünce ve davranışlarını izlemek ve yönetmek	SDB1.2.SB3.G1. Bir hedef için eylemde bulunurken gerektiğinde mevcut duygu, düşünce ve davranışları üzerinde uyarlamalar yapar. SDB1.2.SB3.G2. Hedefe yönelik olarak yapması gereken iş veya eylemleri ertelemekten kaçınır. SDB1.2.SB3.G3. Hedefleriyle ilgili iş veya eylemleri pratikte uygular. SDB1.2.SB3.G4. İş veya eylemleri gerçekleştirirken olumlu bakış açısını korur. SDB1.2.SB3.G5. Hedefleriyle ilgili ortaya çıkan fırsatları değerlendirir. SDB1.2.SB3.G6. Hedefe yönelik ve olumlu sonuçlar doğuran duygu, düşünce ve davranışları tekrar eder. SDB1.2.SB3.G7. Hedefe yönelik olmayan ve olumsuz sonuçlar doğuran duygu, düşünce ve davranışları terk eder.
SDB1.2.SB4. Bir hedefi gerçekleştirebilme sürecinde kendini değerlendirmek	SDB1.2.SB4.G1. Davranışlarının olası doğrudan sonuçlarını fark eder. SDB1.2.SB4.G2. Davranışlarının olası dolaylı sonuçlarını fark eder. SDB1.2.SB4.G3. Olası sonuçları düşünerek davranışlarını uyarlar. SDB1.2.SB4.G4. Uyarladığı eylemlerinin sonuçlarını değerlendirir. SDB1.2.SB4.G5. Hedefe yönelik olmayan davranışlarını ayırt eder. SDB1.2.SB4.G6. Hedefe ulaşma sürecinde problem yaşanması durumunda hedefe yönelik alternatif davranışlar belirler. SDB1.2.SB4.G7. Belirlediği alternatif davranışların sonuçlarını değerlendirir. SDB1.2.SB4.G8. Hedefe yönelik duygu, düşünce ve davranışları sonucunda elde ettiği olumlu-olumsuz çıktıları ayırt eder.
SDB1.2.SB5. Kendi öğrenme durumunu geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak	SDB1.2.SB5.G1. Konu/kavram veya bilgileri öğrenmek için seçtiği öğrenme stratejisi üzerinden pratik yapar. SDB1.2.SB5.G2. Seçtiği strateji/yöntem veya teknikleri kullanırken güçlük çektiği noktaları ortadan kaldırmak için çözüm önerileri geliştirir. SDB1.2.SB5.G3. Seçtiği strateji/yöntem veya teknikleri kullanırken esnek olur. SDB1.2.SB5.G4. Seçtiği strateji/yöntem veya teknikleri kullanırken faydalı olmayanları kullanmaktan vazgeçer.

SDB1.3. Kendine Uyarlama (Öz Yansıtma Becerisi)

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB1.3.SB1. Kendini değerlendirmek	SDB1.3.SB1.G1. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarını inceler. SDB1.3.SB1.G2. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarını değerlendirir. SDB1.3.SB1.G3. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarını ortaya çıkaran faktörleri tanımlar.
SDB1.3.SB2. Duygu/düşünce/ davranışlarını dönüştürmek	SDB1.3.SB2.G1. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarına yönelik yaptığı değerlendirmeler sonucunda yaşadığı duygulanımı fark eder. SDB1.3.SB2.G2. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarına yönelik yaptığı değerlendirmelerden doyum sağlar. SDB1.3.SB2.G3. Mevcut duygu, düşünce ve davranışlarına yönelik yaptığı değerlendirmeleri yeni olay ve durumlara uyum sağlama sürecinde kullanır.

2.2. SOSYAL YAŞAM BECERİLERİ (SDB2)

SDB2.1. İletişim Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB2.1.SB1. Başkalarını etkin şekilde dinlemek	SDB2.1.SB1.G1. Başkalarından gelen iletileri fark eder. SDB2.1.SB1.G2. Farklı kanallardan gelen iletileri bağlam etrafında birleştirir. SDB2.1.SB1.G3. Başkalarının anlattıklarını dinlemek için onlara zaman ayırır. SDB2.1.SB1.G4. Başkalarını dinlerken ne karşılık vereceğini düşünmekten çok ne söylediklerini anlamaya çalışır. SDB2.1.SB1.G5. Başkaları konuşurken cevap vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini bekler. SDB2.1.SB1.G6. Etkin dinlemenin iletişime katkısını değerlendirir.
SDB2.1.SB2. Duygu, düşünceleri ifade etmek	SDB2.1.SB2.G1. Duygu ve düşüncelerini fark eder. SDB2.1.SB2.G2. Duygu ve düşüncelerini sınıflandırır. SDB2.1.SB2.G3. Duygu ve düşüncelerini ifade etmek için uygun zaman ve ortamı belirler. SDB2.1.SB2.G4. Duygu ve düşüncelerini bağlama uygun şekilde açıklar. SDB2.1.SB2.G5. Duygu ve düşüncelerini beden dili ile uyumlu olarak açıklar. SDB2.1.SB2.G6. Duygu ve düşünce ifadelerinin iletişime katkısını değerlendirir.
SDB2.1.SB3. Sözlü ya da sözsüz olarak etkileşim sağlamak	SDB2.1.SB3.G1. Sözlü etkileşimin gücünü ve önemini fark eder. SDB2.1.SB3.G2. Sözsüz etkileşimin gücünü ve önemini fark eder. SDB2.1.SB3.G3. Sözlü ve sözsüz etkileşim için iletişim kanalları belirler. SDB2.1.SB3.G4. Sözlü mesajlar alıp verir. SDB2.1.SB3.G5. Sözsüz mesajlar (duraksama, ses tonundaki duygusal ton, yüz ifadeleri, beden dili, beden yönelimi, seçilen kıyafetler, esnemek vb.) alıp verir. SDB2.1.SB3.G6. Ortak bağlamlar oluşturarak başkalarıyla iletişim başlatır. SDB2.1.SB3.G7. İletişim kurulan kişi ya da kişilerle arasındaki fiziksel mesafeyi ayarlar. SDB2.1.SB3.G8. Anlaşılmayan konuları açığa çıkarmak için etkili sorular sorar. SDB2.1.SB3.G9. Sağlanan etkileşimin iletişime katkısını değerlendirir.
SDB2.1.SB4. Grup iletişimine katılmak	SDB2.1.SB4.G1. Ortaklıklar çerçevesinde oluşan gruplara katılır. SDB2.1.SB4.G2. Grubun diğer üyeleriyle etkileşim sağlar. SDB2.1.SB4.G3. Grup üyelerinin duygu ve düşünceleri ile ilgilenir. SDB2.1.SB4.G4. Ortak faydaya yönelen grup içi iletişime katkıda bulunur. SDB2.1.SB4.G5. Konuşurken bağlama uygun, kısa, net ve tüm grubu ilgilendiren mesajlar vermeyi tercih eder. SDB2.1.SB4.G6. Grup iletişiminin sosyal ve duygusal kazanımlarını değerlendirir.
SDB2.1.SB5. İletişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmak	SDB2.1.SB5.G1. İletişimin önündeki engelleri fark eder. SDB2.1.SB5.G2. İletişimin önündeki engelleri sınıflandırır. SDB2.1.SB5.G3. İletişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmak için plan yapar. SDB2.1.SB5.G4. İletişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmak için yaptığı planı uygular. SDB2.1.SB5.G5. İletişimin önündeki engellerin giderilip giderilmediğini denetler.

SDB2.2. İş Birliği Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB2.2.SB1. Kişi ve gruplarla iş birliği yapmak	SDB2.2.SB1.G1. İş birliği yapabileceği kişi ve grupları tespit eder. SDB2.2.SB1.G2. Yapılacak iş birliği için uygun koşulları belirler. SDB2.2.SB1.G3. Gerekliğinde kişi ve gruplarla ortaklıklar oluşturur. SDB2.2.SB1.G4. Sağlanan iş birliğinin çıktılarını değerlendirir.
SDB2.2.SB2. Düşüncelerini başkalarıyla tartışmak/müzakere etmek	SDB2.2.SB2.G1. Düşüncelerini tartışabileceği ortamları tespit eder. SDB2.2.SB2.G2. Uygun koşullar altında düşüncelerini başkalarıyla tartışır. SDB2.2.SB2.G3. Tartışmaların kendi duygu, düşünce ve davranışlarına etkisini değerlendirir. SDB2.2.SB2.G4. Tartışmaların başkalarına olan katkısını değerlendirir.
SDB2.2.SB3. Farklı düşünceler üzerinde uzlaşma sağlayıp ortaklıklar kurmak	SDB2.2.SB3.G1. Başkalarının kendisinden farklı düşündüğünü fark eder. SDB2.2.SB3.G2. Düşünceler arasındaki farklılıkları belirler. SDB2.2.SB3.G3. Düşünceler arasındaki ortaklıkları/uyuşmaları belirler. SDB2.2.SB3.G4. Alternatif fikirler ortaya koyar. SDB2.2.SB3.G5. Farklı düşünceler üzerinde uzlaşmak için çözüm arar. SDB2.2.SB3.G6. Ortak çalışma sorumluluğu üstlenir. SDB2.2.SB3.G7. Gerekliğinde kendi görüş ve düşüncelerini farklı görüş ve düşünceleri dikkate alarak uyarlar. SDB2.2.SB3.G8. Farklı düşünceler üzerindeki bireysel katkılarını değerlendirir. SDB2.2.SB3.G9. Sağlanan uzlaşma ve kurulan ortaklığın çıktılarını değerlendirir.
SDB2.2.SB4. Ekip (takım) çalışması yapmak ve yardımlaşmak	SDB2.2.SB4.G1. Yardımlaşma ve takım çalışmasının önemini fark eder. SDB2.2.SB4.G2. Ortak hedefler doğrultusunda takım oluşturur ya da var olan bir takıma dâhil olur. SDB2.2.SB4.G3. Diğer üyelerle görev paylaşımı ya da birliği oluşturur. SDB2.2.SB4.G4. Diğer üyelerle yardımlaşır. SDB2.2.SB4.G5. Aldığı görevleri yerine getirerek takıma katkı sağlar. SDB2.2.SB4.G6. Takım ruhunu önemser. SDB2.2.SB4.G7. Takım üyeleri ile saygı ve güven bağları kurar. SDB2.2.SB4.G8. Takım çalışmasının kendine ve takımına katkılarını değerlendirir.
SDB2.2.SB5. Sosyal etkileşimlerle elde edilen çıktıları eyleme dönüştürmek	SDB2.2.SB5.G1. Sosyal etkileşimlerin taraflar açısından çıktılarını sorgular. SDB2.2.SB5.G2. Sosyal etkileşimler sonucu elde edilen çıktıları sınıflandırır. SDB2.2.SB5.G3. Sosyal etkileşim çıktılarının eyleme dönüşmesi için plan yapar. SDB2.2.SB5.G4. Çıktılara dayalı olarak belirlediği eylem planını uygular. SDB2.2.SB5.G5. Ortaya çıkan eylemlerin sonuçlarını değerlendirir.

SDB2.3. Sosyal Farkındalık Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB2.3.SB1. Sosyal ipuçlarını dikkate almak	SDB2.3.SB1.G1. Sözel ve sözel olmayan sosyal ipuçlarını fark eder. SDB2.3.SB1.G2. Sözel ve sözel olmayan sosyal ipuçlarını tanır. SDB2.3.SB1.G3. Sözel ve sözel olmayan sosyal ipuçlarından faydalanarak başkalarının davranışlarını çözümler. SDB2.3.SB1.G4. Sözel ve sözel olmayan sosyal ipuçlarından faydalanarak kendi davranışlarının başkaları üzerindeki etkisini fark eder.
SDB2.3.SB2. Başkalarının duygularını, düşüncelerini ve bakış açılarını anlamak	SDB2.3.SB2.G1. Başkalarının mevcut bir durum hakkında farklı düşünebileceğini ve hissedebileceğini fark eder. SDB2.3.SB2.G2. Farklı bakış açılarına sahip kişileri dikkatle dinler. SDB2.3.SB2.G3. Başkalarının duygularını, bakış açılarını ve görüşlerini anlamayı önemser. SDB2.3.SB2.G4. Başkalarıyla aynı fikirde olmadığını yapıcı olarak ifade eder.
SDB2.3.SB3. Başkalarına karşı anlayış geliştirerek saygı göstermek	SDB2.3.SB3.G1. Kendisi ve başkaları arasındaki ortak yönleri belirler. SDB2.3.SB3.G2. Kendisi ve başkaları arasındaki farklılıkları tespit eder. SDB2.3.SB3.G3. Sosyal ve kültürel faktörler açısından çeşitli grupların varlığını tanır. SDB2.3.SB3.G4. Kendinden farklı bireylerle ilişki kurmaya yönelik stratejiler geliştirir. SDB2.3.SB3.G5. Farklı bakış açılarının, kültürlerin veya sosyal grupların sahip olduğu değerlerin farkında olarak bu değerleri önemser. SDB2.3.SB3.G6. Farklı kültür ve bakış açılarının toplum refahına yaptıkları olumlu katkıları tanır.
SDB2.3.SB4. Toplumsal normlar hakkında bir anlayış geliştirmek	SDB2.3.SB4.G1. Çeşitli sosyal bağlamlardaki farklı normları fark eder. SDB2.3.SB4.G2. Toplumsal normların toplum üzerindeki etkisini anlar. SDB2.3.SB4.G3. Okulunun, yaşadığı toplumun veya dünyanın bir ihtiyacını/sorununu keşfeder. SDB2.3.SB4.G4. Topluma olumlu katkıda bulunmak için çabalar.

2.3. ORTAK/BİRLEŞİK BECERİLER (SDB3)

SDB3.1. Uyum Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB3.1.SB1. Yeni, değişen ve belirsiz durumları anlamak	SDB3.1.SB1.G1. Karşılaştığı yeni, belirsiz veya değişen durumları olumlu karşılar. SDB3.1.SB1.G2. Yeni, belirsiz veya değişen durumların gerektirdiği değişim ihtiyacını fark eder. SDB3.1.SB1.G3. Yeni, belirsiz veya değişen durumlarla kendi koşullarını karşılaştırır.
SDB3.1.SB2. Yeni, değişen ve belirsiz durumlar karşısında değişime açık ve istekli olmak	SDB3.1.SB2.G1. Değişimi gelişmek için bir fırsat olarak görür. SDB3.1.SB2.G2. Yeni bakış açılarını ve konuları öğrenmeye isteklidir. SDB3.1.SB2.G3. Yeni, belirsiz veya değişen durumlarda esnek bir tutum benimser. SDB3.1.SB2.G4. Değişimin gerektirdiği adımları atmak için istekli davranır.
SDB3.1.SB3. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarla başa çıkmak için düşünce biçimini ayarlamak	SDB3.1.SB3.G1. Yeni bir durumla karşılaştığında kendisine yardımcı olacak alternatif seçenekler üzerinde düşünür. SDB3.1.SB3.G2. Yeni bir durum hakkında düşünme şeklini gözden geçirir. SDB3.1.SB3.G3. Gerektiğinde yeni bir durumda düşüncelerini veya beklentilerini ayarlar.
SDB3.1.SB4. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarda davranış veya eylemin doğasını, seviyesini ve derecesini ayarlamak	SDB3.1.SB4.G1. Yeni durumlarla etkili bir şekilde başa çıkmak için yardımcı olabilecek kaynaklar arar. SDB3.1.SB4.G2. Belirsiz durumlarda kendisine yardımcı olacak yeni yollar geliştirir. SDB3.1.SB4.G3. Yeni bir durumla karşılaştığında uyum sağlamak için gerekirse davranışlarını değiştirir.
SDB3.1.SB5. Yeni, değişen ve belirsiz bir çevreyle başarılı bir şekilde etkileşime geçmek için duygusal tepkileri ayarlamak	SDB3.1.SB5.G1. Yeni, belirsiz veya değişen durumlar karşısında ortaya çıkan duygularını fark eder. SDB3.1.SB5.G2. Yeni, belirsiz veya değişen durumlarla başa çıkabilmek için olumsuz duygularını kontrol eder. SDB3.1.SB5.G3. Yeni, belirsiz veya değişen durumlarda kendisine yardımcı olması için olumlu duygulardan yararlanır.

SDB3.2. Esneklik Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB3.2.SB1. Zor durumlara farklı çözümler bulmak	<p>SDB3.2.SB1.G1. Zor durumlara baş edebilmek için önünde farklı birçok seçeneğin olabileceğini fark eder.</p> <p>SDB3.2.SB1.G2. Zor durumlara karşılaştığı zaman farklı açılardan bakarak olası çözümleri düşünür.</p> <p>SDB3.2.SB1.G3. Zor durumlarda bir şeyleri değiştirme konusunda kendine güvenir.</p> <p>SDB3.2.SB1.G4. Zor durumlara karşı karşıya kaldığında karar vermekte güçlük çekmez.</p> <p>SDB3.2.SB1.G5. Yaşamda karşılaştığı güçlüklerle baş etmek için çaba gösterir.</p> <p>SDB3.2.SB1.G6. Bir davranışın nedenleri konusunda karara varmadan önce ek bilgiler arar.</p> <p>SDB3.2.SB1.G7. Yeni bir durumun nedenlerini anlamaya çalışırken bütün olası gerçekleri ve bilgileri göz önünde bulundurarak katı düşünmekten kaçınır.</p>
SDB3.2.SB2. Yeni durumlara uyum sağlamak	<p>SDB3.2.SB2.G1. Yeni bir durumla karşılaştığında alternatif çözüm yolları bulur.</p> <p>SDB3.2.SB2.G2. Bulduğu çözüm yollarından duruma en uygun olanı kolaylıkla seçer.</p> <p>SDB3.2.SB2.G3. Seçmiş olduğu çözüm yolunu uygular.</p> <p>SDB3.2.SB2.G4. Uyguladığı çözüm yolunun sonuçlarını izler.</p> <p>SDB3.2.SB2.G5. Gerekli durumlarda çözüm yollarında ve davranışlarında uyarlamalar yapar.</p>

SDB3.3. Sorumlu Karar Verme Becerisi

SÜREÇ BİLEŞENLERİ	GÖSTERGELER
SDB3.3.SB1. Problemleri tanımlayıp çözmek	SDB3.3.SB1.G1. Problemleri saptar. SDB3.3.SB1.G2. Problemleri önem düzeyine göre sınıflandırır. SDB3.3.SB1.G3. Problemlerle ilişkili değişkenleri belirler. SDB3.3.SB1.G4. Problemler için alternatif çözümler üretir. SDB3.3.SB1.G5. Alternatif çözümler arasından uygun olanı belirler. SDB3.3.SB1.G6. Uygun çözümü uygular. SDB3.3.SB1.G7. Uygulanan çözümün etkililiğini değerlendirir.
SDB3.3.SB2. Eylemlerinin sonuçlarını öngörmek	SDB3.3.SB2.G1. Eylemlerinin olası doğrudan sonuçlarını fark eder. SDB3.3.SB2.G2. Eylemlerinin olası dolaylı sonuçlarını fark eder. SDB3.3.SB2.G3. Olası sonuçları düşünerek eylemlerini düzenler. SDB3.3.SB2.G4. Düzenlediği eylemlerinin sonuçlarını değerlendirir. SDB3.3.SB2.G5. Olumlu-olumsuz sonuçları görerek sorumluluk üstlenir.
SDB3.3.SB3. Gerekçeli yargıda bulunmak	SDB3.3.SB3.G1. Konu, olay ya da durumla ilgili yargılarını temellendirir. SDB3.3.SB3.G2. Ulaştığı yargıların dayanaklarını keşfeder. SDB3.3.SB3.G3. Yargılarını düzenleyip gerekçelendirir. SDB3.3.SB3.G4. Gerekçeli yargılarının sonuçlarını değerlendirir.
SDB3.3.SB4. Alınan kararların ahlaki olarak uygunluğunu değerlendirmek	SDB3.3.SB4.G1. Kendi hakları ile başkalarının hakları arasında denge gözeterek kararlar alır. SDB3.3.SB4.G2. Aldığı kararların sonuçlarını geçmiş ahlaki değerlendirmeler ve toplumsal normlarla ilişkilendirir. SDB3.3.SB4.G3. Kararlarının bireysel ve toplumsal açıdan etki alanlarını ve çıktılarını sorgular. SDB3.3.SB4.G4. Kararlarının ahlaki sorumluluğunu üstlenir. SDB3.3.SB4.G5. Kararlarını ahlaki açıdan denetler.
SDB3.3.SB5. Derinlemesine düşünmek	SDB3.3.SB5.G1. Düşüncelerinin olası olumlu ve olumsuz sonuçlarını inceler. SDB3.3.SB5.G2. Düşüncelerini başkalarının bakış açılarını da göz önünde bulundurarak değerlendirir. SDB3.3.SB5.G3. Düşüncelerini açık fikirlilikle değerlendirir. SDB3.3.SB5.G4. Alternatif düşünce sistemlerini, varsayım ve çıkarımlarını ele alır. SDB3.3.SB5.G5. Gerektiğinde düşüncelerini değiştirir.

